

KALENDAR
SV. JEZUSOVA
VEČNOSTNÝ
KRAL
1933

Hranilnica in posojilnica v Dobrovniku

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

obrestuje vloge po $8-8\frac{1}{2}\%$

in daje posojila po 10%

*

Penez v našoj hranilnici je
popolnoma varno naloženi.

*

Garancija članov znaša nad
! 15 milijonov dinarjev. !

*

Kmetje, delavei, podpirajmo svoje zadruge,
s tem pomagamo sebi!

Kalendar

Srca Jezusovoga

za navadno leto

1933.

2129/30

NAVADNO LETO 1933

Ima 365 dni (med temi 61 nedelj in zapovedanih praznikov) ter se začne z nedeljo in konča z nedeljo. Letni vladar je sonce.

ZAČETEK LETA 1933

Občno in državno leto se začne na novega leta dan 1. januarja.

Cerkveno leto se začne 1. adventno nedeljo, dne 3. decembra.

ASTRONOMIČNI LETNI ČASI

Pomlad se začne dne 21. marca ob 2. uri 43 minut.

Poletje se začne dne 21. junija ob 22. uri 12 minut

Jesen se začne dne 23. septembra ob 13. uri 1 minuta.

Zima se začne dne 22. decembra ob 7. uri 58 minut.

GODOVINSKO ŠTEVILO

Zlato število	15	Mart. črka	c
Epakta	III	Nedelj. črka	A

PREMAKLJIVI PRAZNIKI

Ime Jezusovo 2. januarja.
Sveta Družina 8. januarja.
Sedemdesetnica 12. februarja.
Pepelnica 1. marca.
Žalostna Mati božja 7. aprila.
Vüzen 16. aprila.
Nedelja varstva sv. Jožefa 7. maja.
Križevo 22., 23., 24. maja.
Vnebohod 25. maja.
Risali 4. junija.
Sveta Trojica 11. junija.
Sveto Rešnje Telo 15. junija.
Srce Jezusovo 23. junija.
Angelska nedelja 3. septembra.
Roženvenska nedelja 1. oktobra.
Misijonska nedelja 15. oktobra.
Kristus Kralj 29. oktobra.
Zahvalna nedelja 5. novembra.
Prva adventna nedelja 3. decembra.

Od božiča do pepelnice je 66 dni, to je 9 tednov in 3 dni.

Svečnica, oznanjenje Mar. Device, vüzenski pondelek, risaoski ponde-ljek, rojstvo Marijino in sv. štefan niso več cerkveno zapovedani praz-niki.

DRŽAVNI PRAZNIKI

1. Sv. Ciril in Metod 5. julija.
2. Zedinjenje Jugoslavije 1. dec.
3. Rojstni dan kralja Aleksandra 17. decembra.

POSTI

1. Pomladanske (postne) kvatre, t. j. 8., 10., 11. marca.
2. Poletne (risaoske) kvatre, to je 7., 9., 10. junija.
3. Jesenske kvatre, to je 20., 22., 23. septembra.
4. Zimske (adventne) kvatre, to je 20., 22., 23. decembra.

ZNAMENJA ZA LUNINE SPREMEMBE

Mlaj	☾
Prvi krajec	☾
Ščip ali polna luna	☾
Zadnji krajec	☾

MRKI SONCA LETA 1933

Leta 1933 mrkne sonce dvakrat, a luna nobenkrat. Pri nas bo viden le drugi sončni mrk.

Delni sončni mrk bo 24. februarja; začne se ob 10 uri 56 minut in se konca ob 16 in 37 minut. Viden v Južni Ameriki, na južnem Atlant-skem oceanu, v Afriki in Mali Aziji.

Drugi delni sončni mrk bo 21. avg. Začne se ob 3 in 52 minut in se konča ob 9 in 45 minut. Viden bo v Evropi (razen v Angliji, jugo-zapadni Fran-ciji in Španiji), v severni Afriki, v Aziji, na Indijskem oceanu, v Av-straliji in na Oceaniji.

Januar

Sečen

Je januara mokrilo,
póle de slabo nosílo.

1 Nedela	Novo leto
2 Pondelek	Ime Jezušovo
3 Tork	Genovefa ③
4 Sreda	Tit, p., Angela
5 Četrtek	Telesfor
6 Petek	Sv. Trije krali
7 Sobota	Valentin, p.

Dvanajstletni Jezuš v cerkvi.

8 Nedela	I. Sv. Družina
9 Pondelek	Julian in Basil
10 Tork	Pavel, püšč.
11 Sreda	Higin, p. ②
12 Četrtek	Arkadij, Ernest
13 Petek	† Veronika Mil.
14 Sobota	Feliks Nolaški

Gostüvanje v Kani.

15 Nedela	II. Maver, opat
16 Pondelek	Marcel, papa, m.
17 Tork	Anton, püščavnik
18 Sreda	Stol sv. Petra
19 Četrtek	Marij in tov. ④
20 Petek	† Fab. in Šebešt.
21 Sobota	Neža, dev. m.

Jezuš ozdravi gobavca.

22 Nedela	III. Vincencij
23 Pondelek	Zaroka M. D.
24 Tork	Timotej, p. m.
25 Sreda	Spreobr. kv. Pav.
26 Četrtek	Polikarp ⑤
27 Petek	† Janoš Zlatoustni
28 Sobota	Julijan, Odorik

Jezuš pomiri vihar.

29 Nedela	I. predpepeln.
30 Pondelek	Martina, d. m.
31 Tork	Peter Nolaški

Februar

Süšec

Zemla de v leti malo pila,
če je v süšci preveč vlage dobila.

1 Sreda	Ignacij
2 Četrtek	Svečnica
3 Petek	† Balaž, p. m.
4 Sobota	Andraš Korzini

Od muštarskoga zrna.

5 Nedela	3. predpepeln.
6 Pondelek	Doroteja, d. m.
7 Tork	Romuald, Egidij
8 Sreda	Janoš od Mata
9 Četrtek	Ciril Al. c. uč.
10 Petek	† Sholastika
11 Sobota	Lurška D. M.

Delavci v goricaј.

12 Nedela	1. Postna
13 Pondelek	Katarina Riči
14 Tork	Valentin
15 Sreda	Favstin in tov.
16 Četrtek	Juliana, d. m.
17 Petek	† Franc. Kle
18 Sobota	Simeon, p. m.

Sejač in semen.

19 Nedela	2. postna
20 Pondelek	Sadot, Elevterij
21 Tork	Eleonora, d.
22 Sreda	Stol Sv. P. v A.
23 Četrtek	Peter Damijan
24 Petek	† Matjaš, ap.
25 Sobota	Valburga, d.

Jezuš ozdravi slepca.

26 Nedela	3. postna
27 Pondelek	Leander
28 Tork	Roman, opat

Marc

Mali traven

Gda se fašenik na sunci pečé,
te leto dober pov prinesé.

1 Sreda	† Pepelnica
2 Četrtek	Simplicij, Neža
3 Petek	† Kunigunda
4 Sobota	Kazimir ③

Hüdi düh sküšava Jezusa.

5 Nedela	1. postna
6 Pondelek	Perpetua, Felic.
7 Tork	Tomaž Akvin.
8 Sreda	† Kv. Jan. od B.
9 Četrtek	Franciška Rim.
10 Petek	† Kv. 40 muč.
11 Sobota	† Kv. Sofronij

Jezus se na gori spremeni.

12 Nedela	2. postna
13 Pondelek	Rozina
14 Tork	Hermenegild
15 Sreda	Matilda
16 Četrtek	Klemen D. M.
17 Petek	Hilarij in Tac.
18 Sobota	† Jedert, Patrik

Jezus stira hüdoga düha.

19 Nedela	3. post. Jožef
20 Pondelek	Aleksandra, m.
21 Tork	Benedikt, opat
22 Sreda	Sredpost., Lea
23 Četrtek	Jožef Oriol
24 Petek	† Gabriel, nad.
25 Sobota	Ceplena Marja

Jezus nasito 5000 možov.

26 Nedela	4. postna
27 Pondelek	Janoš Damašč.
28 Tork	Janoš Kapistran
29 Sreda	Ciril in Bert.
30 Četrtek	Janoš Klimak
31 Petek	† Modest

April

Vélki traven

Žito má velko vlatovjé,
če češmigovec lepó cveté.

1 Sobota Hugon, p.

Jezuša ščejo kamenüvati.

2 Nedela	5. postna (tiha)
3 Pondelek	Rihard, p. ③
4 Tork	Izidor, c. uč.
5 Sreda	Vincencij Fer.
6 Četrtek	Sikst I. papa
7 Petek	† Žal. M. b.
8 Sobota	Albert, p.

Jezuša prihod v Jeruzalem.

9 Nedela	6. post. (cvetna)
10 Pondelek	Ezehiel, prer. ⑥
11 Tork	Leon Veliki, papa
12 Sreda	Julij I. papa
13 Četrtek	Veliki četrtek
14 Petek	
15 Sobota	† Velika sobota

Jezuš stane od mrtvih.

16 Nedela	Vüzem
17 Pondelek	Vüz. pondelek ⑦
18 Tork	Apolonij, muč.
19 Sreda	Leon IX. papa
20 Četrtek	Neža Mont., dev.
21 Petek	† An elm, c. uč.
22 Sobota	Soter in Gaj

Jezuš se prikaže vučenikom.

23 Nedela	1. (bela) Adalbert
24 Pondelek	Jurij, muč. ⑧
25 Tork	Marko, evang.
26 Sreda	Klet in Marcel.
27 Četrtek	Peter Kanizij
28 Petek	† Pavel od Kr.
29 Sobota	Peter, muč.

Jezuš dober pastir.

30 Nedela	2. Katarina
-----------	-------------

Maj

Risalšček

Risalšček moker, ivanšček pa mlačen,
kmet, tisto leto boš žeden pa lačen.

1 Pondelek	Filip in Jakob
2 Tork	Atanazij ③
3 Sreda	Najdenje sv. Križa
4 Četrtek	Florjan
5 Petek	† Pij L., papa
6 Sobota	Janoš p. l. vr.

Jezuš napove svoj prihod.

7 Nedela	3. Stanislav m.
8 Pondelek	Prikaz. Mihaela
9 Tork	Gregor N. ☺
10 Sreda	Antonin, p.
11 Četrtek	Mamert
12 Petek	† Pankracij
13 Sobota	Servac

Jezuš obeta sv. Düha.

14 Nedela	4. Bonifacij
15 Pondelek	Izidor
16 Tork	Janoš Nep. ☺
17 Sreda	Pashal Bajl.
18 Četrtek	Erik, Venancij
19 Petek	† Peter Celestin
20 Sobota	Bernard Sien.

Jezuš vči na molitev.

21 Nedela	5. Valens, sp.
22 Pondelek	Julija, m.
23 Tork	Deziderij
24 Sreda	Mar. pom. kr. ☺
25 Četrtek	Vnebohod
26 Petek	† Filip Neri
27 Sobota	Beda Čast.

Od pričaküvanja sv. Düha.

28 Nedela	6. Auguštín
29 Pondelek	Marija Pac.
30 Tork	Ivana Orlean.
31 Sreda	Angela, devica

Junij

Ivanšček

Štiridesét dni se nebo skuži,
či na Medardovo ž njega rosi.

1 Četrtek	Fortunat, sp. ③
2 Petek	† Erazem, Eug.
3 Sobota	† Klotilda, kr.

Prihod sv. Düha.

4 Nedela	Risali
5 Ponedelek	Ris. ponedelek
6 Tork	Norbert, p.
7 Sreda	† Kv. Robert
8 Četrtek	Medard, p. ☺
9 Petek	† Kv. Primož
10 Sobota	† Kv. Marjeta

Meni je dana vsa oblast.

11 Nedela	1. Barnabaš, ap.
12 Ponedelek	Janoš Fak.
13 Tork	Anton Pad.
14 Sreda	Bazilij, p.
15 Četrtek	Telovo ☺
16 Petek	† Jošt, opat
17 Sobota	Adolf, p.

Prilika od velike večerje.

18 Nedela	2. Efrem
19 Ponedelek	Julijana Falk.
20 Tork	Silverij, p. m.
21 Sreda	Alojzij, spoz.
22 Četrtek	Pavlin, Ahacij
23 Petek	Srce Jezuš. ☺
24 Sobota	Ivan Krstiteo

Prilika od zgübljene ovce.

25 Nedela	3. Viljem
26 Ponedelek	Janoš in Pavel
27 Tork	Hema ,vdova
28 Sreda	Irenej, muč.
29 Četrtek	Peter in Pavel, ap.
30 Petek	† Sp. sv. Pavla ③

Julij

Jakopešček

Štiridesét dni bo ešče lepó,
či je drugi den julija vedró.

1 Sobota

Presv. Krv.

Od velikoga lovljenja rib.

2 Nedela

4. Srpna Marija

3 Pondelek

Leon II. papa

4 Tork

Urh, Berta

5 Sreda

Ciril in Metod

6 Četrtek

Izaija, pror.

7 Petek

† Vilibald ☉

8 Sobota

Elizabeta

Od lažljivih prerokov.

9 Nedela

5. Gorka m

10 Pondelek

Amalija, dev.

11 Tork

Pij I. papa

12 Sreda

Mohor i Fortunat

13 Četrtek

Marjeta d. m.

14 Petek

† Bonavent. ☉

15 Sobota

Vladimir, krav

Jezuš nasiti 4000 možov.

16 Nedela

6. Karmel. M. B.

17 Pondelek

Aleš, spoz.

18 Tork

Friderik, muč.

19 Sreda

Vincencij Pavl.

20 Četrtek

Elija, Marjeta

21 Petek

† Danilo

22 Sobota

Mar. Magdalena ☉

Od lažljivih prorokov.

23 Nedela

7. Apolinar

24 Pondelek

Kristina, muč.

25 Tork

Jakob, ap.

26 Sreda

Ana, mati M. D.

27 Četrtek

Pantaleon

28 Petek

† Viktor m.

29 Sobota

Marta, dev.

Od krivičnega špana.

30 Nedela

8. Abdon ☉

31 Pondelek

Ignacij Lojol.

August

Měšnjek

Gda je na Lovrencovo grozdje mejko,
Goričanec si obeta vino sladko.

1 Tork	Verige Petra ap.
2 Sreda	Porcijunkula
3 Četrtek	Najdenje sv. Št.
4 Petek	† Dominik, sp.
5 Sobota	M. D. Snežna ☺

Jezuš joče nad Jeruzalemom.

6 Nedela	9. Preobraz. Gosp.
7 Ponedelek	Kajetan
8 Tork	Ciriak m.
9 Sreda	Roman, muč.
10 Četrtek	Lovrenc, m.
11 Petek	† Suzana
12 Sobota	Klara

Od farizeja in publikanuša.

13 Nedela	10. Hipolit
14 Ponedelek	† Euzebij ☺
15 Tork	Velika Meša
16 Sreda	Rok, Joahim
17 Četrtek	Liberat, opat
18 Petek	† Helena, kr.
19 Sobota	Ludovik

Jezuš ozdravi gluhonemoga.

20 Nedela	11. Bernard
21 Ponedelek	Ivan Franč. sp. ☺
22 Tork	Timotej
23 Sreda	Filip Ben. ap.
24 Četrtek	Bertalan, ap.
25 Petek	† Ludovik, kr.
26 Sobota	Zefirin I., papa

Od smilenoga samaritanuša.

27 Nedela	12. Jožef Kalaz.
28 Ponedelek	Augustin ☺
29 Tork	Glavosek sv. Ivana
30 Sreda	Roza Limanska
31 Četrtek	Rajmund

September

Mihalšček

Či na Mihólovo sever vleče,
velko zimo i sneg obéče.

1 Petek	† Egidij, spoz.
2 Sobota	Štefan, krao

Jezuš ozdravi 10 gobavih.

3 Nedela	13. Mansvet
4 Pondelek	Rozalija
5 Tork	Lovrenc Just.
6 Sreda	Zaharija, pror.
7 Četrtek	Marko i tov.
8 Petek	Mala meša
9 Sobota	Peter Klaver

Od bože previdnosti.

10 Nedela	14. Nik. Toled.
11 Pondelek	Hiacint
12 Tork	Imie Marijino
13 Sreda	Franč. Kald. sp.
14 Četrtek	Pov. sv. Križa
15 Petek	† Marija 7 žalosti
16 Sobota	Kornelij, papa

Od mladenca v Naimi.

17 Nedela	15. Ljudmila
18 Pondelek	Jožef Kupert.
19 Tork	Januarij
20 Sreda	† Kv. Eustahij
21 Četrtek	Matej ap.
22 Petek	† Kv. Tomaž V.
23 Sobota	† Kv. Linus, pap.

Jezuš ozdravi vodičnoga.

24 Nedela	16. M. reš. vozn.
25 Pondelek	Kamil i tov.
26 Tork	Ciprian, Just.
27 Sreda	Kozma i Dam.
28 Četrtek	Vaclav, kral
29 Petek	† Mihael, ark.
30 Sobota	Hieronim,

Oktober

Vsesvišček

Zima rada z repom bije,
če dugo toplo sonce sije.

1 Nedela	17. Remigij
2 Ponedelek	Angeli varhi
3 Tork	Terezija D. J. ⑤
4 Sreda	Franč. Asiški
5 Četrtek	Placid i tov.
6 Petek	† Brunon, sp.
7 Sobota	Kralica sv. Rož. v.

Od največje zapovedi.

8 Nedela	18. Brigita
9 Ponedelek	Dionizij
10 Tork	Mikloš T.
11 Sreda	Aleksander S. ②
12 Četrtek	Maksimilijan, p.
13 Petek	† Edvard, kr.
14 Sobota	Kalist, papa

Jezuš ozdravi z žlakom vdarjenoga.

15 Nedela	19. Terezija dev.
16 Ponedelek	Gal, Gerard
17 Tork	Lambert
18 Sreda	Lukač evang.
19 Četrtek	Peter Alk. ⑤
20 Petek	† Janoš Kancij
21 Sobota	Orša

Od gostüvanja krala.

22 Nedela	20. Kordula
23 Ponedelek	Klotilda, dev.
24 Tork	Rafael, ark.
25 Sreda	Krizant, Darija ③
26 Četrtek	Evarist, p. m.
27 Petek	† Frumencij
28 Sobota	Simon i Juda, ap.

Kokoj med pšenicov.

29 Nedela	21. Narcis
30 Ponedelek	Alfonz Rod.
31 Tork	Volbenk, p.

November

Andrejšček

Mraz vseh svecov to pomeni,
da Martinov dan bo lepi.

1 Sreda	Vsi sveci
2 Četrtek	Dušni den ☺
3 Petek	† Viktorin, p.
4 Sobota	Karol Borom.

Penezi za dačo

5 Nedela	22. Zaharija
6 Ponedlek	Lenart
7 Tork	Jan. Gabr. Perb.
8 Sreda	Bogomir p.
9 Četrtek	Božidar, m.
10 Petek	† Andrej Avel. ☺
11 Sobota	Martin p.

Jezuš obidi Jairovo hčer

12 Nedela	23. Martin, papa
13 Ponedlek	Stanislav Koska
14 Tork	Josafat m.
15 Sreda	Leopold
16 Četrtek	Otmar, Neža
17 Petek	† Gregor Č. ☺
18 Sobota	Odon, opat

Od gorčičnoga zrna i kvasa

19 Nedela	24. Elizabeta
20 Ponedlek	Feliks Valois
21 Tork	Darüvanje D. M.
22 Sreda	Cecilija, dev.
23 Četrtek	Klemen
24 Petek	† Jan. od Križa ☺
25 Sobota	Katarina

Od kunca sveta

26 Nedela	25. Janoš Berhm.
27 Ponedle	Virgilij
28 Tork	Gregor III.
29 Sreda	Saturnin
30 Četrtek	Andrej, ap.

December

Božič

Lucija kratki den,
je znano vsem ljudem.

1 Petek
2 Sobota

Zedinjenje
Bibiana, dev. ☺

Od slednje sodbe.

3 Nedela
4 Pondelek
5 Tork
6 Sreda
7 Četrtek
8 Petek
9 Sobota

1. Franč. Ksav.
Barbara, dev.
Saba, spoz.
Mikloš, p.
Ambrozij, c. uč.
Nevt. popr. D. M.
Peter Fourier

Ivan Krstiteo v vozi.

10 Nedela
11 Pondelek
12 Tork
13 Sreda
14 Četrtek
15 Petek
16 Sobota

2. Lauret M. ☺
Damaz, Salin
Aleksander, m.
Lucija
Spiridijon
† Kristina
Euzebij

Ivan da svedočbo od Kristuša.

17 Nedela
18 Pondelek
19 Tork
20 Sreda
21 Četrtek
22 Petek
23 Sobota

3. Lazar ☺
Gracijan, p.
Urban V., papa
† Kv. Eugenij
Tomaž, ap.
† Kv. Demetrij
† Kv. Vikt. ☺

Glas kriččega v pustini.

24 Nedela
25 Pondelek
26 Tork
27 Sreda
28 Četrtek
29 Petek
30 Sobota

4. Adam i Eva
Božič Rojstvo G.
Štefan, muč.
Janoš evang.
Nedužna deca
† David, kral
Eugenij, p.

Simeon i Ana u templji.

31 Nedela

Pred n. l. Silvester ☺

Naša Kralavska Rodovnica

Aleksander I., krao kraljevine Jugoslavije, rojen 17. dec. l. 1888. na Cetinji; regent od 24. junija l. 1914.; krao od 17. augusta 1921.

Marija, kralica, rojena kak romunska kraličina 9. jan. l. 1899., zdana 8. juna l. 1922.

Peter, prestolonaslednik, rojen 6. sept. l. 1923 v Belgradi.

Tomislav, kraljevič, rojen 19. jan. 1928. v Belgradi.

Andrej, kraljevič, rojen 28. juna l. 1929. na Bledi.

— — —

Papa Pij XI., rojen 31. maja l. 1857 v Desio pri Milani z imenom Ahil Ratti; za mešnika posvečen 20. dec. l. 1879.; apoštolski nuncij na Polskom 6. junija l. 1919.; kardinal i eršek (nadškof) v Milani 13. juna l. 1921.; za papo zvoljen 6. februara l. 1922; kronan 12. februara istoga leta.

Narodni svetki. 28. junij: Vidov den, spomin na bitko na Kosovem l. 1389. — 1. december: Osvetek narod. zjedinjenja Srbov, Hrvatov i Slovcov. — 17. december: Rojstni den Njeg. Vel. krala Aleksandra I.

Pošne pristojbine

Pisma:

Medkrajevno:

do 20 g	1.50 Din
od 20—50 g	2.— Din
od 50—250 g	3.50 Din
od 250—500 g	5.— Din
od 250—500 g	5.— Din
od 500—1 kg	10.— Din

Krajevno (če pismo ne gre iz kraja):

do 20 g	1 Din
---------	-------

Inozemstvo:

do 20 g	3.— Din
za vsakih nadaljnjih	
20 g	1.50 Din več.

Dopisnice:

V državi:	75 par
Inozemstvo:	1.50 Din

Telegrami:

Vsaka beseda — 60 p; najmenje 6 Din. Poleg toga 50 p za telegramski papir.

Tiskovine:

Doma:

do 50 g	25 p
do 100 g	50 p
za vsakih nadaljnjih	
50 g	25 p več.

Inozemstvo:

do 50 g	50 p
za vsakih nadaljnjih	
50 g	50 p več.

Paketi:

V državi:

do 1 kg	3 Din
1—5 kg	8 Din
5—10 kg do 100 km	10 Din,
do 300 km	15 Din,
nad 300 km	20 Din.

od 10—15 kg	Din 15.—
22.—, 30.—	Din

od 15—20 kg	Din 20.—
30.—, 40.—	Din.

Nakaznice:

(Utalvány)

V državi:

do 50 Din	2 Din
do 100 Din	3 Din
do 300 Din	4 Din
do 500 Din	5 Din
do 1000 Din	6.— Din
do 2000 Din	8.— Din
do 3000 Din	9.— Din
do 4000 Din	10.— Din
do 5000 Din	12.— Din

Priporočnina:

Doma	3 Din
Inozemstvo	4 Din

Ekspresnina:

Doma:

za pisma	3 Din
za pakete	6 Din

Inozemstvo:

za pisma in	
dopisnice	6 Din
za pakete	10 Din

Králestvo Srca Jezušovoga

Gda je dober Bog iz samoga smilenja do nas grešnikov poslal svojega angela Gabriela, da bi naznano Devici Mariji, da bo ona rodila našega Odrešenika, jo je etak dao po nadangeli pozdraviti: »Ne boj se, Marija, miloščo si našla pri Bogi. Glej, poprijela boš in rodila sina, komi daj ime Jezuš. Te bo velki i sin Višešnjega; Gospod njemi bo dao prestol njegovoga oče Davida i bo kraljivao v hiši Jakobovoj naveke i njegovomi kraljestvi ne bo konca.« (Lk 1, 30—34.)

Sam Bog svedoči, da je njegov sin Jezuš krao. Má zato kraljevsko srce. Jezušovo Srce je kraljevsko srce. Srce je pa sedež, prebivališče lübezni. Jezušovo Srce je lübezen, ar je to srce bože srce. »Lübezen je od Boga, Bog je lübezen.« (I Jan 4, 7—8.) Tak svedoči Düh sveti pri sv. Janoši evangelišti. Jezušovo Srce je lübezen. S tem lübeznipunim srcom kraljuje on.

Gda ga je Pilatuš pitao, če je on krao, je to priznao. »Pilatuš njemi je pravo: si krao ti? Odgovoro je Jezuš: Prav praviš, da sem krao jaz.« (Jan 18—17.) Gda je Jezuš bio osramočen i na smrt iskan, niti te je ne tajio, da ne bi bio tisto, ka je pravo od njega angeo, da ne bi bio Sin Najvišešnjega.« Gda ga vse zametavle, gda vse kriči: Razpi ga! razpi ga!, te on mirno odgovarja: »Prav praviš, da sem jaz krao.« Vsikdar ma on kraljevsko srce, če mi to pripoznamo ali pa ta-

jimo. On je krao, ki v prsaj nosi kraljevsko srce, ki je sama i jedina lübezen. S tov lübeznijov kralüje Jezuš nad nami.

Kakšna je pa ta lübezen? Poslušajte, ka pravi Düh sveti po sv. Pavli apoštoli! V prvom listi do Korinčanov v 13. poglavji i vu vrstaj od 4 do 9 čtemo, kakša lübezen kralüje iz Jezušova Srca.

»Lübezen je potrpliva.« Jezušovo Srce s potrplivostjov kralüje, nikdar se ne razsrdi, nikdar se ne zburka, poptrpi z nami i našimi slabostmi i z tov božov potrplivostjov pokaže, da je njegovo srce bože Srce.

»Lübezen je dobrotivna.« Jezušovo Srce tak kralüje, da samo dobrote deli. To srce ne more nikaj slaboga, nikaj grešnoga deliti, nego samo i jedino dobro. Gda se nam včasi vidi, ka je njegov bič, ki nam ga je zmero, predugi, tüdi te je on sama dobrota za nas, ar Bog nikaj takšega ne more včiniti, ka bi slabo, grešno bilo, nego samo dobro.

»Lübezen se ne gizardi.« Jezušovo Srce je ponizno i z poniznostjov kralüje. Vse, ka ravna, ravna v največšem ponižanji, ne išče zlata i srebra, zadovolen je z lesenov malov škrinjcov na oltari i od te vodi celi svet, ravna vse ka je bilo, ka je i ka šče bude.

»Lübezen se ne napinja.« Jezušovo Srce ne pozna trde zapovedi. On v krotkosti pove i zapove vse pa nikdar ne kaže svoje oblasti. Rajši kaže, ka je nema, naj se ga samo ne bojimo, nego ka bi jo kazao i nas ž njov vdaro. Če bi jo kazao, što bi ostao živ pri telikajšnjih grehaj, štere činimo?

»Lübezen ne svajüje.« Keliko nemira, svaje, bojn, vmorije so že napravili vladarje sveta! Jezušovo Srce ne pozna nikše svaje, nikšega nemira, nikše bojne. Zato je tüdi Petri, ki je meč potegno, da bi ga brano proti onim, ki so prišli, da bi ga vlovili, pravo, naj meč vtekne nazaj v nožnico, ar ki se z mečom borijo, z mečom tüdi spadnejo. On je »krao mirü«, kak pravi od njega že sv. Pismo starog zakona.

»Lübezen ne išče svojega.« Jezušovo Srce ne kralüje za to, da bi dobilo bogastvo, ali kakše druge dobrote. To Srce samo za naš hasek kralüje, samo nam šče spravlati, ne pa sebi. Zato kralüje, ka bi mi dali Bogi, ka njemi ide i tak prišli do večnoga zveličanja, da bi vekomaj blaženi bili.

»Lübezen se ne da razdražti.« Den za dnevom ga žalijo, zametavlejo; pred njegovim tronom se njemi v obraz norca napravijo, kda se v cerkvi smejejo, podregavajo, sünjavajo, gučijo i na druge načine nespodobno oponašajo. I to Srce se zato ne razsrdi, nego mirno prenese te krao večne dike naše

sramotenje, ki smo le prah i pepeo, da bi nas navčó, kak krotki kak potrplivi moramo biti tudi mi po njegovom zgledi.

»Lübezen se ne veseli krivice.« Kelikokrat je človek veseli, nesreči bližnjega. Jezusovo presveto Srce pa ne more nikaj hüdoga misliti. Nikdar ne i od nikoga ne. Tistim, ki ga žalijo, tudi samo dobro žele, samo dobro misli od njih, da bi se spa-metüvali, pobošali i prišli k večnoj sreči.

»Lübezen se ne veseli krivice.« Kelikokrat je človek veseli, če je mogeo svojemi sovražniki kaj podküriti, ga mogeo osra-motiti ali kakši kvar napraviti. Kak se veselijo vladarje, če morejo svoje protivnike ponižati i pobiti. Jezusovo Srce vsega toga ne pozna. Nikša krivica ga ne gene na smeh, nikoga nesreči i nikoga pogübi se ne veseli, nego vsakoga, najveksëga sovražnika nevola ga tudi gene. Nevoščenosti ne pozna Jo-zušovo kralevsko Srce.

»Lübezen se veseli istini.« Jezusovo kralevsko Srce se radüje istini, pravici, ne pa tomi, če se komi krivica zgodi. Kelikokrat jočejo sirote, ka se njim krivica godi, ka trdoga srca lüdje se ne genejo nad tov krivicov i neščejo istine pri-znati. Ne tak krao vseh kralov. Njegovo srce pravico da vsa-komi, tudi najpozadnejšoj siroti celoga sveta. Takše je Je-zušovo kralevsko Srce.

»Lübezen vse opraviči.« Jezusovo kralevsko Srce vsakoga zagovori. Ali ne čüjete njegovih reči na križi? Ešče tiste zagovarja, ki ga vmarjajo, križajo i prosi Očo za nje »ar ne vejo ka delajo.« To je njegov zagovor: »ne vejo ka delajo«. O zaistino kralevsko, o najplemenitejšë Srce!

»Lübezen vse verje.« Jezusovo Srce nam zavüpa. Neje proti nam nezavüplivo, ne pravi: tomi ne bom pomagao, te se bo itak proti meni obrno. To kralevsko Srce má do vsakoga zavüpanje, vsakoga sprejme, nikoga ne odbije. Ali ne vidite to vsaki den pred njegovim tronom, pred svetim tabernaklom?

»Lübezen vse vüpa.« Vüpa se to kralevsko Srce, ka se povrneš, blodna ovčica; vüpa se, ka boš stariše poštüvao ne-bogavni sin, ka boš je poštila nepokorna hči; vüpa se, ka boš sledio njegovim navdihavanjom, ka boš se ravnao po ne-govih zapovedaj. Vse se vüpa. Dobro, plemenito, kralevsko Srce, ki nikomi ne odpove svoje sladke reči, svoje tolažbe, nego vsakomi pravi: vüпам se, sinek, vüпам se, hči, da me ne ostaviš.

»Lübezen vse prenaša.« Jezusovo kralevsko Srce vse pre-nese. Dušice drage, dobro zarazmite, vse prenese. Vse: vsako žalitev, vsako mlačnost, vsako hüdobo, vsako sovraštvo, vse. O kelikokrat sam ga samo jaz razžalo, ki to pišem! Kelikokrat

ti, ki to čteš! Pa nikdar nama neje toga v oči vrgeo, nego čakao, da nama je odpüsto. On nama je šo proti, i iskao naj je i tečas hodo za nama, dokeč naj je najšeo. Pa ma kakši hasek z toga? On ne, nego midva. I ka je delao z nama, isto dela z vsemi sto ino stomilijoni düš.

»Lübezen nikdar ne mine: če so proroštva, bodo premi-nola; če jeziki, bodo zamuknoli; če znanost, bo prejšla.« Je-zušovoga kralevskoga Srca lübezen nikdar ne mine. Ne mine, čeravno nede več v niednom človečem srci gorela, čeravno vsi odpadnejo od njega, čeravno se svet zrüši, — Srce Jezušovo nas bude lübilo i nas skušalo rešiti.

Tak kralüje Srce Jezušovo. I z tov lübeznivostjov bo zma-galo. To je njegova zmaga, od štere pravi sv. Duh v Razodenji sv. Janoša: »Agnjec bo zmagao, ar je Gospod gospodov i krao kralov.« Med vsemi gospodi i vsemi krali on má jedini samo lübezen v srci, zato jedino on more zmagati, i on bo zmagao. Tak kralüje Jezušovo Srce. Lübezen je njegovo kralüvanje. A on kralüje iz tabernakla v človečih srcaj. Sam pravi: »Bože kraljestvo je notri v vas.« (Lk 17—37.) Če maš lübezen, kakšo ma to Srce, k njegovomi Srci spodobno srce, te ti kralüje v njem Jezuš krao. Pregledni si je i če opaziš, da bližnjemi isto žele kak sebi i tisto ne žele, ka sebi ne žele, če se nad nevolov bližnjega tak gene kak nad svojov; če roko bližnjemi tak odpre kak sebi; če nad bližnjim nema menšega smilenja kak nad samim seбом, te, o draga düša, te Jezuš kralüje v tvojem srci; te ti spunjavaš najvejšo zapoved: lübezen do Boga po-punoma, ar bližnjega lübiš kak samoga sebe. V kom pa Jezuš kralüje s svojim srcom, je nad vse srečen, njegov je celi svet, njegovo je večno i blaženo kraljestvo.

Slovenska krajina!

Že treseto leto prihaja v naše slovenske hiže Kalendar Srca Jezušovoga s tem namenom, da bi nas celo leto sprevaljal s svojim lepim pa hasnovitim čtenjem. Uredništvo se trudi, da bi daló vsako leto kem lepšega — naročniki pa naj ne pozabijo, da ga dobijo brezplačno.

Mi vsi čütimo, da je naša Slovenska Krajina od Müre do Rabe za nas nekaj posebnoga. Draga nam je vsa slovenska domovina i vsa naša država — ali naša Krajina nam je najbolje pri srci, kak je vsakomi človeki njegov dom najbolje lübi. Pa zakaj? Slovenska krajina je bila tak dugi čas ločena od drüghih slovenskih krajin, da smo niti ne dosta čüli od krajev prek Müre. Živeli smo svoje posebno življenje v posebnih prilikaj — tak v cerkvi kak v šoli i v uradi. Zato je velka nespametnost, če što žele, da bi mi prek noči spremenoli ves način svojega življenja, vse svoje lastivnosti.

Poglavitno, ka nam v oči mečejo, je to, zakaj pišemo v svojem domačem jeziki ali narečji. Neščejo razmiti, da so vsi tisti lüdje v našoj krajini, ki so več kak 25 let stari, ne hodili v slovensko šolo. Kak bi te mogli popunoma razmiti pismeno slovenščino? Mi dobro znamo, da je naš slovenski jezik prebogat, da bi ga lejko što samo iz novin popunoma spoznao. Če pa želemo, naj lüdje zaistino razmijo, ka čtejo, te moremo pisati čista po domače. — Pa pravijo, da v različnih kraja naše krajine tüdi ne gučimo z istimi rečmi — da smo pa v treseti letaj že dobili svoj poseben pismeni jezik, šteroga vsešiom razmijo. Te jezik pa je zrasedo iz knjig, štere se že 217 let pišejo v našem narečji. S tem pa nikak ne jemlémo pismenoi slovenščini njene pravice: da je ona sküpen jezik vsem Slovencom. Mi dobro znamo, da naskori popunoma zavlada tüdi v našoj krajini pismena slovenščina — do tečas pa smo dužni pisati tak, kak večina našega lüdstva razmi.

Naša krajina ima tüdi svoje posebne potrebóče i od teh je dužen pisati naš tisk, tüdi naš Kalendar. V letošnjem so popisane ništerne naše težave, kleti pridejo drüge na red. Poleg toga pa smo tüdi ne vneimar nehali takših dugovanj, štera so nam potrebna, da je spoznamo. Tak postaja naš Kalendar čiduže lepša kniga, štero čuvajmo, iz čtere se včimo celo leto. Čiduže več nas je, ki želemo dobro našoj Slovenskoj krajini. Mi želemo, naj se med nami vkorenini vse, ka je na Slovenskom dobroga — znamo pa, da se to ne dosegne s

praznim gučom i prek noči, liki s trdim pa dugim delom. Pri tom pa nas vodi i podpira lübezen do vsega Slovenstva.

Namen našega dela je tüdi to, da naše lüdstvo začne že ednok zametavati vse tühinsko, obračati hrbet vsem krivim prorokom, ki den za dnevom kričijo po naših vesnicaj i trosijo med nami prazne laži. Bojmo pošteni z vsakim, ali ne poklekajmo pred nikim, pa naj je zraseo v domačoj fari ali za devetim bregom! Pitajmo se vsigdar, ka služi istini i ka žepi tistoga, ki nam trosi nove návuke ali pobira podpiske. Moško pa odločno, boj vsem kričačom, ki želijo po naših hrbtaj više spleziti!

Na konci toga pozdrava vsem, ki so dobre vole, s šterim uredništvo sprevája letošnji Kalendar med narod — ešče nekaj. Že smo spregóvorili zavolo jezika. **Potreben je môst od našega jezika do pismenoga** — i té most mi zidamo v tom Kalendaru na té način, da objavlamo pesmi v pismenoj slovenščini. Lepoga jezika se nemremo iz novim navčiti, liki iz lepih spisov pesnikov i pisatelov. Pesmi, štere so v tom Kalendaru, naj nas navadijo, da bomo tüdi to lepoto cenili. Čtimo je pazljivo i večkrat, neznáne reči so po naše povedane i čütili bomo, da žari tüdi v takših pesmaj, ki se ne spevlo, skrivnostna lepota, ki je potrebna hrana dühi tak kak krüh teli. Izbranim pesnikom je dano, da v reči položijo lepoto — nam pa je dano, da pesmi vživlemo, kak vživlemo lepo muziko, lepo sliko, pogled na lepo cerkev ali pokrajino. To je višise življenje düha, ki ga tüdi prosti človek lejko dosegne.

Blagoslóvljeno leto 1933!

Ivanociji v spomin

Da je Slovenska krajina ostala slovenska i doživela slobodo, to se moremo zahvaliti v velkoj meri našemi tiski: Kalendaru, Marijinomi listu i Novinam. Pa što je bio začetnik vsega toga velkoga dela? Bio je to velki sin naše krajine — pokojni tišinski kanonik doktor **F r a n c I v a n o c z y**. Letos miné dvajseti let od smrti toga našega najvejšega dobrotnika, zato smo si dužni malo poglednoti življenje pa delo njegovo. Pa ešče edna obletnica je letos: naš Kalendar je doživo svoje treseto leto. Pri takšoj maloj skupini naroda kak smo mi, je to nekaj lepoga, tak da se pri tom moremo staviti.

Pred osemdesetimi leti je v našoj krajini ne bilo skoro nikšega düševnoga življenja: edino kakša kniga Mikloša Küz-

miča pa Jožefa Košiča je prišla v roke katoličancem, pri luteranaj pa je tudi ne bilo dosta boljše. V šolaj se je včila samo vogrščina, redko gde štero leto tudi kaj po slovenskom. Edino, ka so ljudje duševnoga čüli, je bila v cerkvi predga, pesem pa molitvena kniga. V tom püstom časi se je narodo 29. augusta 1857. leta v Ivanovcaj v fari sv. Benedikta Franc Ivanoci. Oča se je pisao Kcdela, sin Franc pa si je kak dijak privzeo ime duhovnikov svojega roda, ki so se po svojem rodnom kraji pisali Ivanoczy. Gda je opravo domačo bedeničko šolo, te je po zaslužnji plebanoša Marka Žižka prišeo v sirotišnico v

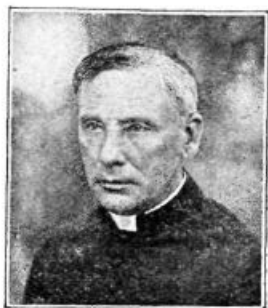

Dr. Franc Ivanocy.

Kösegi, gde je zvršo nižjo gimnazijo. Potom je v Sombatheli opravo višjo gimnazijo. Želo je postanoti duhovnik. Predstojniki so spoznali njegov bister rázum pa so ga poslali v Buda-pešto na bogoslovsko visoko šolo, gde je dosegno tudi doktorsko čast. Za duhovnika je bio posvečeni leta 1882.ga v Györi. Poslali so ga za kaplana v Soboto, pa že za edno leto je bio pozvani v Sombathely za predstojnika v semenišče, za edno leto pa je že postao profesor bogoslovja. V tom stališi se je skazao

† Ivan Baša.

Jožef Klekl st.

kak vučeni pa sveti mož — ali njegova duša ne bila zadovoljna, želo je priti domo...

Na sprotoletje 1889-ga je postano dr. Ivanoci plebanoš tišinske fare. Vüpao je, da več dobroga napravi za svoje siromaško slovensko lüdstvo kak prosti düšni pastir. Pa zaistino — ne se je vkano. Kelko dobroga je včino za tišinsko faro, to je že indri popisano: spomenémo se samo s toga, da je popunoma prenovno i olupšao starinsko tišinsko cerkev, vpelao lepo popevanje v cerkvi, bio svojim farnikom dober oča, braniteo i tolažnik, kakši more biti samo goreči katoličanski duhovnik. Leta 1893-ga je postano Ivanoci tüdi dekan ali ešpereš sobočke dekanije. Tak je bilo vodstvo vse dühovščine izročeno njemi, ki je bio za to najbolje na mesti. Bio je tüdi šolski nadzornik za sobočki okraj — tüdi na to mesto ne bi mogeo priti nišče bolši. Leta 1907-ga je bio Ivanoci imenüvani tudi za častnega kanonika.

Ivanoci je vrelo lübo ne samo svojo faro, liki vso Slovensko krajino. Bio je izredno razumen pa spameten človek, kakših je naša krajina malo mela. Zato je prijao tüdi za pero i pisao v sombotelske novine od zgodovine naše krajine pa od drüghih dugovanj. Želo je svojemi slovenskomi lüdstvi dati v roke slovenske knige, zato je spisao knjigico »Pobožnost Srca Jezušovoga« (1892), pripravo je novo izdanje tak prilüblene Küzmičove »Molitvene knige« (1904), s pomočjo törjanskoga kaplana Petra Kolara je izdao »Malo biblio s kejpami« (1897-98). Dobro je znao, da je vse to ne zadosta, zato je širio med lüdstvom knjige Mohorskoga društva, štere so tüdi drügi naši dühovniki širili. Pa to se je ne vidilo tistim gospodom, ki so posili šteli, naj bi naš narod pozabo svojo materno slovensko reč — pa začno vogrski gučati. V Soboti so celo nastavili posebno drüštvo, ki bi naj širilo med lüdstvom vogrski jezik. Zatožili so naše dühov-

nike, Ivanocija večkrat, da širijo med narodom »kranjske pa štajerske« knige, da stem delajo »proti državi«. Tožili so je püšpeki i na ministerstvo v Pešto. Kaplana Baša pa Klekl star. sta bila premeščeniva iz naše krajine med Bele Horvate, ar sta z Ivanocijom branila slovenski jezik. Celo v peštanskem državnem zbori se je gučalo od »državi nevarnoga« dela slovenskih dühovnikov. Te je dr. Franc Rogač, šteroga je vzgojo sam Ivanoci, napisao v sombotelske novine oster članek proti grdomi ogrizavanji naših dühovnikov, ki so želeli pomagati svojemi narodi iz düševnoga siromaštva, v šterom bi ga radi nehali tisti praznoglavci, šteri sebe za državo majo. Dr. Rogač, ki je zdaj papov prelat, je ves čas brano naše dühovnike tüdi v Somboteli pred püšpekoma.

Plemenita düša dr. Ivanocijova je želela dati svojemi lüdstvi stalno čtenje v roke. Želo je osnovati društvo, ki bi davalo vsako leto Slovencom dobre knige do rok. Pa to se njemi je za volo velikih težav ne čisto posrečilo.

V tistom časi je ne bilo tak lejko, začnoti slovenske knige izdavat na Vogrskom. Lüdstvo je ne bilo tak navajeno na čtenje, da bi se v zadosta velkom številu priglasilo za naročnike, na drugoj strani pa so vladni priliznjenci včasi razkričali takše delo za »državi nevarno«. Pa dr. Ivanoci z mladima kaplanoma Ivanom Bašom i Jožefom Kleklom se je ne strašo trüda pa protivnosti. Tistoga časa je bio sombotelski püšpek István Vilmos, ki je bio prijazen pravičnomi deli naših dühovnikov. Dovolio njim je, da so v püšpekijskoj tiskarni tiskali Kalendar Srca Jezušovoga. Ravno pred trestimi leto — 1903-ga — je izišeo prvi letnik za leto 1904.

To je bilo veliko delo, šteroga pomen moremo vsikdar pravično spoštivati. Kelko lepoga je v teh tresti letaj prineseo naš Kalendar! Pa ne je ostalo samo pri Kalendari: leta 1908-ga je izišeo Marijin list, 1913-ga pa Novine. Ves te naš tisk je vršo v Slovenskoj krajini veliko vzgojno, prosvetno pa narodno delo. Tisti kraji, gde so naši listi s Kalendarom najbole razširjeni, so bili vsigdar najbole slovensko čüteči pa najbole izobraženi.

Za to veliko delo moremo biti Ivanociji vsigdar zahvalni. Njegova prerana smrt 29. augusta 1913-ga leta nam je velki vdarec pripravila. Pa njegov grob pri Sv. Bedeniki naj nam vsikdar naznanja, da moramo ostati verni vsemi, ka je dr. Ivanoci širio med nami. Letos ob 20letnici njegove smrti se znova zberemo pri njegovom grobi, kak smo se že ob desetletnici. Postavimo njemi spomenik, šteroga ešče nema — oblübimo zvestobo njegovomi katoličanskomi pa slovenskomi dühi — posebno pa bomo v tom leti širili naš domači tisk, šteri nas že 30 let

zvesto sprevaža, nas podpira i vči. Vsi na vrelo delo za te namen: edni s pisanjom, drugi s širitelstvom pa naročanjom. Če nas več bo, lepši, bogatejši bo naš tisk. To pa naj ostane naš cil, ar je naš tisk ne star eden mesec i ne premine za kratek čas, tüdi ne išče postranskih namenov, liki že dosegnoti samo edno: napredek i srečo naše Slovenske krajine — to pa je bila, žela našega vreloga, nesmrtnoga narodnoga būditela: doktora Franca Ivanocija i njegovih vučnikov.

Sal. mis. Jožef Kerec:

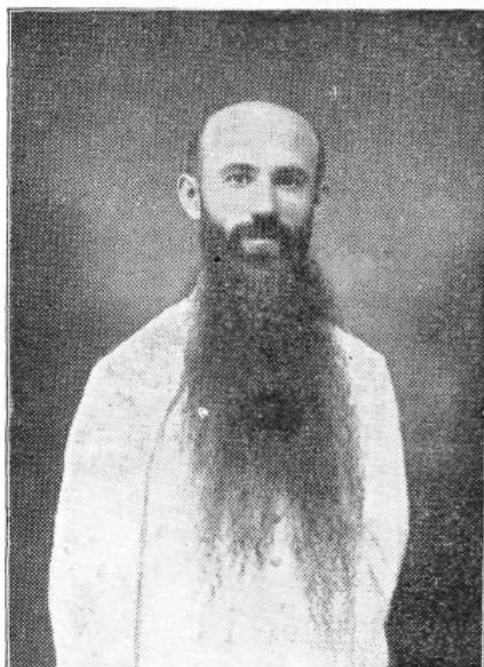
Mantrniška smrt salezijanskoga püšpeka Versiglia in njegovoga misijonara

Notranje razmere na Kitajskom so že več let skrajno zmešane in jako nevarne zavolo vnoĝih roparskih armad ino komunističnih tolĝ.

Že je dve leti poteklo, da je zavolo takih vpadov ne bilo mogoče püšpeki iti na vizitacijsko potovanje in birmovanje v pokrajino Liw-Čao. 1930 mesca februarja se je zdelo nekoliko bolje mirno stanje, püšpek so se odločili, da na vsak način obišejo to pokrajino. Mladi misijonar Kalist Karavario je pisao, da so roparske komunistične črede se nekako odvlekle v severne krajine i da bo zato sam šo v Siu-Čao, da bo gospoda püšpeka spremlao na to potovanje. Prišo je v Siu-Čao brez vsake ovire in težave, zato so se g. püšpek tüdi bole veselo pripravljali na potovanje. Zdelo se nam je, da sta oba mogla čütiti bližanje svoje smrti, kajti tri dni pred odhodom sta veči del časa prebila v cerkvi pri Jezusi v Najsvetejšem Zakramenti.

Dne 23. februarja so se odpelali sküпно s tremi domačimi sestrami vučiteljicami in dva mala fanta sta se tüdi pridružila njim. Prišli so z vlakom do Ling-kong-hao, kjer so v misijonski postaji prenočili in zajtra rano dne 23. februarja maševali. — Kristjani te okolice so takoj sküп pribežali, kda so zvedili, da so püšpek tü. Oni so jim predgali in jih navdüševali za vztrajnost v gorečnosti. Po zajtrki so se vsi vsedli v čoln, ki naj bi jih odpelao v Liu-Čao. Veter je bio uĝoden, zato so hitro preminili iz obzorja Lingkonghaoja. Če ravnoč je reka močno nasproti tekla, vendar je uĝoden in precej močen veter močno porivao čoln naprej nasprot rekinomi toki. Okrog poldné so že prišli v bližino Lai-tai-čoi in g. püšpek so vse navzoče pozvali k molitvi Angelskoga pozdravljenja.

Komaj so zmolili to kratko molitev, prileti puškin strel od obale reke in močen glas je komandiro, naj se takoj približajo k robu reke. Misijonar Karavario se je pokazal na krovu ladje in je pojasno oboroženi trupi, da so misijonarji, ki potujejo v Liu-Čao. Med temi roparji je bilo tudi nekaj komunistov, ki so takoj začeli vznemirjati Boga in kristjansko vero. Ar sam ne mogeo nikaj napraviti, so g. pušpek sami pristopili na krov in pričeli miriti razburjene ljudi rekoč, da so katoličanski misijonarji, ki gredo v Lin-Čao in ki vedno tu skozi hodijo in nikoli jih nihče ne vznemirja zavoljo tega. Med roparji so nešterni kričali

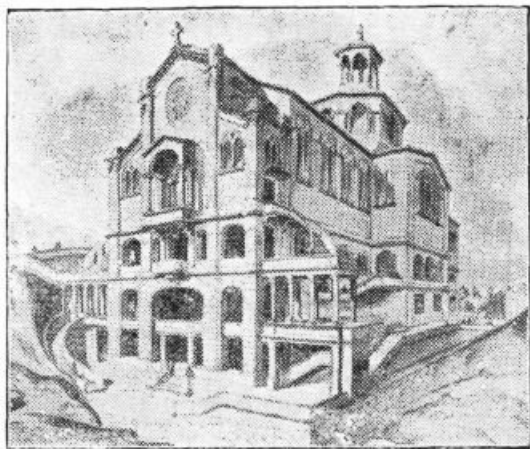

Naš kitajski misijonar J. Kerec.

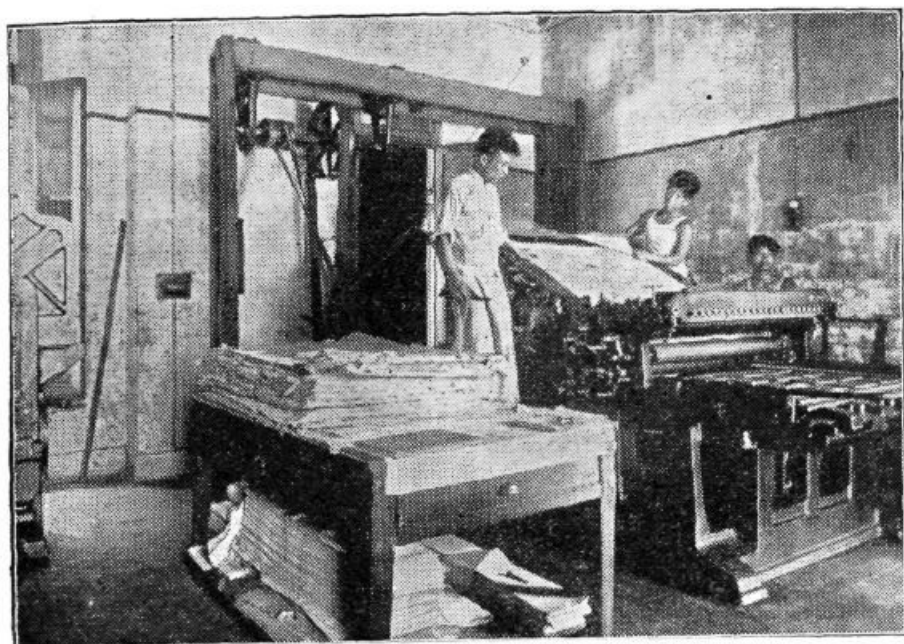
na smrt s kristjanskimi psi in drugi so pa zahtevali pet sto dolarjev, če ščejo potovati naprej. Monsinjur Versiglia jim je dal, da je meo pri sebi, drugo jim je pa obljubo, da bo poslo, komaj pride domo. Pametno pogajanje ne pomagalo nikaj, ar je krič onih, ki so na smrt kričali vsem kristjanom in preklinjali njih Boga, prevladao in so zažgali ogenj na čolni, da bi živi zgoreli. Čolnari so doli skakali in si reševali življenje. Kristjani bi pa naj zgoreli. Pušpek Versiglia je z roko pogasil ogenj in to je

tak razčemerilo ništerne, da so skočili na čoln in začeli pobijati s koli po pūšpeki in misijonarji, da so njima roke in rebra spolomili.

Komaj so pa ti razbojniki zagledali sestre vučitelice, ki so čepele v strahi na dnu čolna, so pūstili pri meri misijonarja in so se nanje vrgli, da bi je s seboj nesli. Ništérni so kričali, da jim ne treba pet sto dolarov, da se zadovolijo z ženskami. Misionara sta že na pol pobita bila, vendar sta šče z rokami branila ženske, ki so se držale njidva obleke in se branile pred ropom. Pūšpek Versiglia je proso za milost in da bo plačao vse, gda dospě v rezidenco in bo meo peněz pri rokah in je proso za oprostitev sester. Toda strast je bila taka, da so na vsak način hoteli meti ženske s sebov, in da bi je lažje izvlekli iz čolnov, so s pūškinimi kopitami tukli po glavi in rokah pūšpeka in misijonarja. Edna izmed sester je zakričala, da rajši umrje, kak da bi zgūbila sveto čistost, in je skočila v reko, a so jo razbojniki včasi za kito nazaj izvlekli na sūho. Zvezali so vkūper vse tri ženske in tūdi misijonara že na pol mrtva so prisilili iti iz čolna. Močno so je vkūp prevezali in roke na hrbti z vrvmi pritrdili in tako obsodili na smrt. Vi, ki ste Kitajke, so pravili ženskam, boste znami šle in bodete naše in se boste odpovedale kristjanstvu. Pūšpek Versiglia je s svojimi očmi dao znamenje njim, naj vztrajajo v veri. Med seboj pa sta si pūšpek Versiglia in misijonar Karavario dala odvezo in nato so jidva ustrelili; ar pa šče nesta včasi umrla, so njima s pūškinim kopitom glave vse razbili, tak da so se mozgě vse raztrosili na

Načrt za cerkev sv. Antona v Hong-kongu.

Salezijanska tiskarna v Hong-kongu na Kitajskem.

okrog. Tam je steklo mnogo krvi, ar so potem, ko so ženske s seboj vlekli, gučali med seboj, da te kristjanski psi majo več krvi kak kitajske svinje. Roparji so včasih tam prisilili enega kmeta, naj za silo pokople v pesek ta dva mrtveca, in nato so odpelali ženske s sebov in so šče komaj zvečer okrog devete prišli v glavni tabor, kde je stanovao njuv poglavar. Te je včasih izpitavao ženske, odkod so in što lahko plača odkupnino zanje. One so poglavarji pojasnole, kaj se je vse z njimi godilo in kaj so napravili s püšpekoma in misijonarom in so ga prosile za prostost ali pa naj jih tüdi pobijejo. Poglavar se je jako razčemerio nad svojimi roparji, zakaj so tučce pobili, da bo mogoče še kako vojaško preiskovanje prišlo zavolo toga, in je obljübo sestram, da je nedotaknjene domo pošle, le naj potrpijo par dni. Jesti neso hotele nikaj, samo mrzlo vodo so pile, da bi prlé vmrle. Na tretji dan je zaistino izpüsto in jim dao ednoga ropara, ki je sprevajao proti domi.

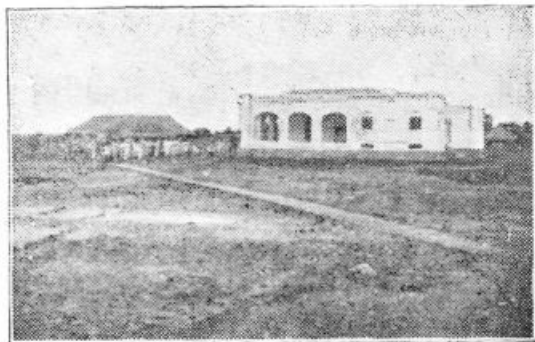
Püšpeka in pa misijonarja so pa kmetje po noči izkopali in na drügo stran reke odnesli in oba v eno peščeno jamo pokopali. Bojali so se, če bi kakša državna komisija prišla na pregled, bi oni bili krivi toga umora, ar so na njih zemljišči

bili pobiti. Tak so si pa računali, da bodo krivi njuvi sosedge na onstran reke.

Komaj smo mi za to nesrečo zvedeli, se takoj na pot podamo, iskat mantrnike. Našli smo krvava tla i raztrošene mozgé in falate razbite glave, ali njih tela nesmo mogli najti. Le s pomočjo vojakov smo prisilili kmete, da so nam na onstran reke pokazali, kde so bili zakopani. Izkopali smo jih, odrezali tiste vajati, s šterimi sta bila privezana in smo nekoliko oprali blato iz razklanih glav in v prtéh zavili in nato s čolnom pripelali v Ling-kong-hao, kde se je zbrala komisija za pregled. Poslali smo tudi trupo vojakov in dva misijonarja, da so šli iskat ženske. Vojaki in mišijonarji so srečali na poti onega roparja, ki je nazaj pelo sestre. Včasi so prijeli ropara in ga pripelali na glavarstvo, kde je bila zbrana sodna komisija, da prepita vso nesrečno zadevo. Tako ženske kak tudi vjeti ropar so lepo svedočili, da sta oba dala življenje zato, ar sta bila kristjana in ar sta branila sveto čistost sester.

Njidva spreveda so se vdeležili vladni člani, vojaki in pet púšpekov. Na vse kraje se je hitroma raznosó glas, da imamo dva mantrnika, to je prvi Shiu-Čaoški púšpek in najmlajši njegov misijonar. Kitajci so jih začeli v mnogih stiskah na pomoč zvati in so tudi prijeli milosti. Zavolo toga se je sestala komisija, ki zbira vse podatke, da bodo služili za proces k preštetju k blaženim.

Pokrajino, štero je meo misijonar Karavario, je zdaj dobo naš prekmurski salez. misijonar Jožef Geder, ki goreče nadaljuje apostolsko delo svojega prednika mantrnika. Naj Vse-mogočni obilo blagoslovi njegovo novo misijonsko polje, da bi pripelo mnogo dúš k Jezuši.

Nova misijonska postaja v Bošontiju (Indija).

Mejnik

Sejm bil je živ. Prodal i on je Lahom
tam par volóv.
Zakasnil se, a v pozni, temni noči
sam gre domov.

»Hm, pravijo, da ni baš varno iti
tod obsorěj,
popótnike da časih rado straši
ob cesti tej.«

Pa bil je Martin svoje dni vojak vam,
na straži stal,
po noči čul tam uro biti vsako —
pa bi se bal?

»Še pri Kustóci smrti bal se nisem,
zrl ji v oči —
pa tukaj mar ko dete bi trepêtal,
če list šušti?«

Dospè do svoje hoste ... Čuj, iz teme:
»Joj, kám bi dél?« —
»Kaj? — kdo si bóžji — kam naj deneš, vprašáš?
i, kjer si vzel!«

»Vzel sem med svojo in tvojo lastjo
mejnik le-tá,
presádil ga kriváj na last sem tvojo
za sežnja dvá.

Oh, in sedaj, odkar moj duh odplaval
na óni svet,
nazáj ga nosim kamen ta prokleti
pač sto že let!

Hu, to teži!« Zablisle se:
pred njim sopèč
pripógnjen stopa — sósed Viđ — na rami
mejnik noséč!

Pa bil je Martin svoje dni voják vam,
in ni se bal —
kakó nocój domòv je prišel s sejma,
pa le ni znal.

A čudno prinesó mu vsi novico,
ko sine svit:
»Sinóč umrl je nagle smrti sósed,
mejáš naš — Vid!«

Martin ide kesno s senja domo; v gošči ga straši: vidi se njemi, da se njemi je prikazao mejaš, šteri njemi je mejo premeno. Gda pride domo, zvedí, da je ravno te mro sosed Vid. »Lahom« — Taljanom; pri Kustoci je bio l. 1866. boj med Taljani pa Avstrijov.

Dr. Francè Prešeren:

Memento mori!

Dolgost življenja našega je kratka,
Kaj znancev že zasula je lopata!
Odprta noč in dan so groba vrata,
Al' dneva ne pove nobena prat'ka.

Nas smrti ne obvar'je koža gladka,
Od nje nas ne odkup'jo kupi zlata,
Ne odpodi od nas življênja tata
Veselja hrup, ne pevcev pesem sladka.

Naj zmisli, kdor lepoto ljubi svéta
In od veselja do veselja léta,
Da smrtna žetev vsak dan bolj dozóri.

Znabiti, da kdor zdaj vesel prepeva,
V mrtvaškem prtú nam pred koncem dneva
Molcé trobental bo: Memento mori!

Francè Prešeren (1800—1849) je najvékši slovenski pesnik. V tej pesmi nas preprosto pa pretresljivo opomina na — smrt. »Meménto móri!« (latinski) pomeni: spomeni se smrti! — »kaj znancev« = kelko poznan-cov; »nobena pratka« = nikši kalendar ti ne pove smrtne vóre; »življe-nja tâta« (tolvaja) imenúje smrt.

Tvoj dom - tvoja sreča!

Dom nam pomeni naše prebivališče skupno z našimi dragimi, ki z nami prebivajo. Dom je tak ne samo zvušnejše: hiša, liki tudi tisto nevidno, ka plava v našoj hiži: lubezen družine, mir, zadovolstvo ... Da nam prinaša dom srečo samo te, če smo zadovoljni med svojimi, to je istina. Dostakrát pa pripomore zvušnejši dom k sreči družine: kak dobro se to na priliko vidi med delavci, ki nimajo svojega poštenoga doma, pa si iščejo zato srečo indri! Istina je tudi, da je pod slamenov strehov lejko domá vekša sreča, kak v palači. Potrebno pa je, opomenóti malo na to, kakše naj bo naše prebivališče, da se naseli zadovolstvo v naš dom.

V davnih časaj so ljudje prebivali v votlinaj, sledkar so si začnoli pripravlati vsakojačke kolibe iz lesa, zemlé itd. Vsigdar bole so šli za tem, da doségnejo bole primerno prebivališče, ki dobro čuva pred mrazom, deždžom itd. I tak smo prišli pomali do lesene, s slámov pokrite hiže, ki jo poznamo ešče déndeněšnji med nami. V novejšem časi se v naši krajini jako širijo zidine. Kakše so edne i kakše druge? Lesene hižice so nekam prijazne, lubeznivo se skrivlejo med drevjom, mala okénca — posebno či so puna cvetja — gledajo kak radovedne oči. Takša hižica je dobra podoba našega človeka v Slovenskoj krajini: ponizna je naša dúša, nikomi ne na poti, prijazna z vsakim, malo znamo od sveta — kak so okna mála na hižicaj, samo edno je slabo: premalo zráka je v tej hižaj, gde se okénca redko odpérajó, pa ešče tak mála so ... Več zraka trbe tudi našemi dúhi, to je več dobroga čtenjá, več spoznávanja vsega, ka gible svet! Pa v künjaj, pósebnó na odpretih ognjiščaj pa gde niti dimnika nega na strehi — tam se močno kadi, dimi sili skoz dveri na zrak pa začarni steno med dverami. Tak je tudi z našimi slovenskimi dúšami: mnogi slabi ljudje širijo med nami rázličén dúševní dim; mi pa smo slabi, vsakšemi kímamo, krščák v roke stisnemo i požiramo ves lážniví dúševní dim, da nam suzé silijo iz oči! Naš národní značaj, naše lastivnosti postanejo sajaste, zamazane tak kak stena kre dvér ... Bojéči smo, premalo odločni smo, premalo se brigamo preiskati, gde je istina i gde láž. Vdarimo dimnike skoz svojo národní dúšo, naj se slóobodno izkadijo vse naše slabe lastivnosti, vse divje, da ostane v dúši i srci samo sveteo plamén lúbézni do vsega lepoga i dobroga!

Nove zidine so prej lepše: Okna so velka, ravnotak sobe. Samo pogledni za ništerni mesec, gda zidarje odidejo, takšo

zidino od téo gor: tak je vlažna, da omet káple z zida! To je borme ne zdravo! Zidajmo bole pazlivo, pústimo, naj se zid dobro posúši i te ga komaj omečimo. Prispodobno túdi na dúševno gledóč: gda kaj novoga vpelamo: nova drúštva, knige, novine, novo znánje — te ne naglo, da vútro že vse odpádne kak omet z zida, liki t r e z n o delajmo.

Z d r a v j e je pou življenja, brezi njega — s r e č e nega! Či žeš zdravje sebi i vsoj drúžini svojoj, te skrbi, da bode Tvoje prebivališče s ú h o, da pride dosta z r a k a i s u n c a notri, zato se ne boj odpirati oken. Kakpa dobro pomeči i ne plúj na tla. Túdi čisto more biti stanúvanje: to žele ne samo telóvno liki túdi dúševno zdravje: ne znosi vsega v sobo, gde spiš i ješ! Pa stene — podoba poleg podobe se stiskávkle, to je vsigdar ne lepó. Ráj malo p a s n a ž n o i lepó!

Če boš tak skrbo za lepoto i zdravje svojega prebivališča pa na to skrb privčiš túdi svoj odvete k — te bode tvoj dom tvoja i tvoje decé sreča!

Ne pozabi pa skrbeti túdi za dúševni svoj dom: za lübézen i dobro volo v drúžini!

Jaz bole lübirn naše lesene hižice s slaménov strehov kak nove zidine: če bi se najšla edna cela vesnica z belimi stenami, čarnimi strehami, od fajglinov erdéchimi okenci — o kak lepi pogled za okó pa dúšo! Dávna premínočnost n a š i h o č á k o v nam spregovori iz takše hižičke ... Jaz ne bi podirao lübeznive hižice, samo okna bi na gósci odpirao pa skrbo za čistóčo v njoj i okoli njé ... Pa v dúšo Slovenske krajine bi odpro vnoga okénca, naj bi veter znanja pa odločnosti vtrdo vsa srca naša ...

Moj dom.

Cerkev v Beltincih.

Slovenski narod i leto 1848

Maloštero sprotolétje je pozdravilo europsko človečanstvo s takšim navdušenjem, takšim veseljem, kak sprotolétje v leti 1848. Europski narodi so od toga sprotolétja pričakovali več čudotvorne moči nego od naturnoga sprotolétja: ne samo naturo je melo preroditi in oživeti, liki prekvasiti i pomladiti je melo narode same!

I leta 1848 je bila resan »cvetoča pomlad narodov«. Pomlad v leti 1848 je oživela dosta narodov iz groba narodne, politične i kulturne smrti. Tudi v življenji slovenskoga naroda je leto 1848 jako velkoga pomena. V tom leti se je položo fundament slovenskoga narodnoga življenja, o šterom življenji je pred marcom toga leta skoro ne bi moglo biti govora.

Stališče Slovincov pred l. 1848

Nad jezero let je preteklo, kak so Slovenci zgubili politično samostojnost. V toj dugoj jezeroletnoj dobi je zadela slovenski narod izgüba za izgübo. Mogočni sosedje so si prilastili polovico našega ozemlja, štero so nam zapustili naši očacije. Od severa i juga, od iztoka i zahoda so nas dušili i potujčevali

ob straneh i v sredini. Neprestanoma se je umikalo slovensko ljudstvo nemškomi i madžarskomi. Gda je zbüdilo slovenski narod leto 1848, je bilo Slovincov okoli 1 milijon i 300 jezer, pa ešče te ostanek je bio razdeljeni.

Nepopolen je bio slovenski narod v socialnom ali družabnom pogledi. Velikaše smo zgübili popunoma i s tem stan, ki je bio do leta 1848 narodom voditeo v politiki, v bojni i kulturi i predstaviteo narodnoga življenja, čeravno večkrat sebično braneči svoje stanovske pravice, štere je vničila nova doba; a pravice velikašov je dobo zdaj v tom leti — narod. Ka je bilo prlé lastnina maloga števila velikašov, je zdaj v leti 1848 razdelila revolucija med vse državlane.

Plemenitaši, šteri so bili odtüjeni svojemi narodi i narodnim haskom, so vporabljali svoje sile i svoj vpliv samo v hasek svojim stanovskim predpravicam i haskom. Bogastvo plemenitašov je ne rodilo sadü narodi, nego kem bole je bogatelo, tem bole je gizdavo zaničevalo nižije stanove.

Kak pa je bilo z meščanskim stanom? Tüdi meščanski stan je bio po dühi neslovenski i nikelko tüdi po krvi. Slomšek je pisao leta 1846 o meščanih nekšega maloga mesteca na Slovenskom: »Jako mi ugajajo kmetske občine, a mrzli i gizdavi se mi vidijo meščani, šteri so lüdje z gizdavov glavov, i brezi čüta za vero i jakost.« Tüje šege i tüji jeziki so gospodovali po mestaj i meščanstvo je bilo stražnik tühinstva na slovenskoj zemli. Tak je tüdi meščanstvo v narodnom pogledi potujčevalo slovenski narod, kem bole so njemi rastle zvünešnje i düševne sile.

Ostao je samo slovenskomi narodi zvesti dühovniški stan, šteri je bio iz kmetskoga stana. Ne voditeo, nego tolažnik je bio skozi dugo dobo. Po mestaj i trgaj, uradaj i šolaj se je gizdajo tüji jezik, v cerkvaj pa se je razlegala iz vüst dühovnika boža reč v domačem, maternom jeziki. Slomšek sam pravi: »Bila je sv. cerkev dozday jedina zaščitnica, dojnica i mati naše narodnosti i našega jezika, samo ona je začnola izobraževati slovanske narode i nam je očuvala i rešila iskrico mile slovenščine, da so je nemili Nemci i Madžari ne zadüšili.«

Kmeta pa je ešče zmerom tiščala trda pesnica grofa i hercega. Tlaka je zavirala gospodarski napredek, posebno v naših slovenskih deželaj, gde je morao delati kmet po 192 dni na leto tlako i poleh toga ešče plačevati desetino i drüge dače. Kapitalist je ne plačevao skoro nikaj. Zato pa je bio obrtni i delavski stan ešče bole na slabom. Siromaštvo je bilo takše, da so v Beči leta 1846 s silov vdiral i siromaki delavci v prodajalnice krüha.

Naš kmet je morao dale mesto drugih stanov davati svoje sinove za vojake! meščan i gospod sta bila oslobojeniva toga davka.

Tüdi prosvetne razmere so bile ednake gospodarskim. Šolstvo je bilo popolnoma zanemarjeno i ešče kelko ga je bilo, je bilo skoro samo nemško i madžarsko. Što se je trüdo za izobrazbo i prebüjenje svojega kmetskoga lüdstva, je bio obsojeni za »panslavista«. Posledica te slabe prosvete je bila, da je bilo na Slovenskom veliko število lüdi, šteri so ne znali pisati i čteti.

Pa tüdi minister Metternich, najmogočnejši pa tüdi najbole osovraženi človek v zgodovini v toj dobi v Europi, je zatirao vsakšo državlansko slobodo i nezavüpnno je opazovala njegova vlada najrahlejšje gibanje nezanesljivih Slovanov. Vlada je davila vsakšo slobodno reč, štero bi od nje pisali i zavirala slovensko düševno življenje.

Nemoremo se tomi čüditi, da je postao naš slovenski narod predmet zaničevanja za mogočnejše soside, tak da se ga celo sramovala tüdi većina izobražencov, šteri so bili slovenske krvi, a vzgojeni od tüje nemške pa madžarske načeh. Tak žalostne razmere so bile pred tem letom za vse narode, šteri so bili pod Austrijov i Madjarskov.

Pozvačina v Bogojini.

Revolucija v leti 1848 i njene posledice

Kak iskrica je prileto v te razmere glas revolucije s Francoskoga, gde je 24. februara morao odstopiti »meščanski krao« Ludovik Filip. 13oga marca je morao odstopiti i zbežati Metternich i ž njim Sedlnitzky i drugi stebri samodrštva. 4. marca toga leta se je odpravila cenzura i razglasila sloboda tiska, dovolilo se je oboroževanje naroda, narodna straža, obľubila se je i dala ustava.

Nemiri v Beči so se ponavljali tüdi na drugih krajaj, tak tüdi v Ljubljani.

Julija meseca l. 1848 se je sestao državni zbor i je 7. sept. izvršo najbolje hasnovito svoje dejanje i edno najbolših posledic revolucije 1848, najmre zakon o oslobojenji kmečkoga stana i odküpi tlake i desetine. Tak je postao po tom zakoni kmet sloboden i sam gospodar na svojoj lastivnoj zemli.

Vesela »pomlad narodov« je prinesla Austriji z ustavov nekaj čisto neznanoga, mnogo zaželenoga, a samo prerano pali izgüblenoga: sloga i bratstvo narodov i priznanje enakopravnosti vseh narodov, to je bilo najvekše geslo revolucije. V ustavi je bilo tüdi zagotovleno za vsakši narod očuvanje njegove narodnosti i njegovoga jezika. Tak so si slovanski narodi prvikrat odejnoli po jezeroletnom robstvi.

Oton župančič:

Kralj Matjaž

Sredi noči opolnoči
iz sanj se kralj Matjaž zbudi.

Zbudi Alenka kraljica se,
ko zarja bliščijo ji lica se.

In dvigne se glav bradatih sto,
molcé vprašujejo: »Kaj je to?«

Pred kraljem pa mlad junak stoji,
kakor hrast stoji, stoji, govori:

»Hej, kralj zaspanec, pokaži svoj meč!
prišel sem ga iz nožnice vleč.«

»Na steno poglej!« — In vzame ga,
z levico krepkó objame ga.

Z desnico ga prime za ročaj —
že sinil je, glej, ostrine sijaj.

Čuj prhanje konj, čuj orožja žvenket,
med trumami gre pridušen šepet.

Glej ostrine pol! — Kak narašča hrup!
Matjažu v očeh vzplamteva up.

Že šum je in hrum med trumami vstal
kdo zrl je vihar že z gorskih skal?

Vse v strementih stoji, vse v sedlu sedi —
a junak se prestraši in zbeži.

Mrmraje razjahajo čete vse.
spet padejo v sen, zaklete vse.

Matjaž ob mizo udari srdit:
»Čemu si prišel me še ti budit!«

Alenčica vzdihne in skloni glavó
in spet je pod Krimom ko prej mrtvó.

Slovenske narodne pripovedi dosta znajo od Matjaš krala, kak je bio pravičen kmetom i je ne vmro, liki spi pod gorov. Gda bode velka stiska na sveti, te se zbüdi i pride nazaj. Samo priti more junak, ki potegne njegov meč iz nožnice. Naša pesem kaže, kak je poskušao mladénec potegnoti meč i krao se je z ženov Alenčicov pa vojskov že zbüdo — pa vsi so nazaj zaspali, ar je junak ne mogeo potegnoti celoga meča iz nožnice. »Krim« je gora pri Ljubljani, gde po pripovedi spi krao Matjaž.

Sakovič Jožef

(Pokojni törjanski plebanoš. 1874—1930.)

Trdi, mrzeo i nemi kamen stoji na Dol. Siniškom cintori v spomin velkoga i svetoga sluge Kristušovoga i glasi: »Eti počiva Sakovič Jožef, bivši törjanski plebanoš. Rojen 1874. 2. 2. Vmro 1930. 9. 22. leta. Naj počiva v miri!«

Pet let je minolo, kak je pokojni s krvavečim srcem zapušto domovino i iskao tujino, da bi v tujini najšeo, ka je ne mogeo najti doma: mira, razumevanja, ljubavi... »Prelübi gospod! Glej, ta moja domovina! Kelko lübezniveša, kak Törnišče! Sam v miri in nišče mi ne komandéra! Najlepši pozdrav! Sakovič.« Tak piše zadnji pozdrav svojemi mladomi dühovniki iz tujine na karti »pozdrav iz D. Sinika«. Ali komaj edno leto njemi je Bog dopušto za mali duševni i telovni oddih, kak malo počitka za zadnji boj, za strašen beteg in srečno smrt. Naprej je že čüto to istino. Pred odhodom mi je pravo: »Ne bom dugo živo...« I tak se je tudi zgodilo, komaj dve leti je preživo na D. Siniki, edno v miri, drugo v velkom trpljenji. Za dve leti ga je Gospod vzeo k sebi s toga jalnoga sveta.

Vreme ide i briše vse sledi i spomine preteklosti, ali sledi i spomina pokojnoga Sakovič Jožefa, törjanskoga i siniškoga plebanoša je ne zbrisalo i ne bo zbrisalo. Dosta bole močno i krepko se je vtisnola njegova podoba v XX. stoletje našega lüstva i kraja, kak da bi dnes-vütro kak bleđa senca preminola. Njegova oseba i osebnost, njegovi žüli i njegov znoj nevtrüdlivoga i požrtvovalnoga dela je ne perje, ki ga veter odnese, nego železo, ki ostane! Njegova zapuščena čreda, lüstvo cele naše Krajine, štero ga je dobro poznalo i jako spoštovalo, se ga živo spominja i ga nemre pozabiti, ne njega i ne dela njegovoga düha. Radi bi ešče vidili njegovoga prijaznoga lica nasme-

hlaj, čuli njegov mil, resen glas, ešče vživali vse obsegajočo ljubav njegovoga srca, smilenost, dobroto, tanače, opomine .. Ali to srce je prenehalo biti za nas, zdaj bije samo za Boga.

Gospod njemi je vzel plug i motiko. — Ne bo več orao i kopao v vinogradi Gospodovom, ne bo več sejao ... Ali Gospod že zori njegove setve za obilno i bogato žetev! Ne bodo žele njegove roke, nego njegov duh bo žeo! Sakoviča več nemamo med seov, ali ostao nam je njegov duh med nami! Svojega čistoga, poštenoga, pobožnoga duha nam je zapustio za dediščino! Znoj i žüli njegovoga dela so ostali naši i tej poganjajo klice, življenje, novo življenje ... Njegove setve med našim narodom, po mnogij naših faraj, v Törnišči, v Beltincaj, v Črensovcaj, v Polani, na Cankovi, na Tišini i šče kde indri, so večne sledi i spomini na duševnoga vodnika, vzgojitela i pastira črede Kristušove! On živi med nami v deli i činenji svojega duha! Kamen njegov se bo davno zrušo, njegov duh pa bo ešče živo. To je spomin, ki je vreden samo Sakoviča!

Naslednje sirmaske i preproste reči ščejo vküp postaviti te duhoven spomenik, čisti, pošteni i jekleni steber njegovoga 56 letnoga življenja, dela i trüda za vremenito i večno srečo svojega lüstva. Te spis naj bo spomin našemi velkomi duševnomi voditeli, vzgojiteli i duhovnomi pastiri teliko slovenskih duška bodo znali naši vnükeci i vnükice, kda bo že pozableno ime Sakovič Jožefa med njimi, iz čidij žülov i znoja so zrasli se odgojili i iz čidoga duha se hrani naše lüstvo, njegova globoka vernost i detinska pobožnost! Naj bo to spomin, časten i zahvalen spomin vučenoga i svetoga duhovnika Sakovič Jožefa, v sreci zahvalnoga lüstva!

I.

Plebanoš Sakovič Jožef se narodo v Vadarcih na Goričkom leta 1874. februara 2. Njegova zibelka je bila poštena i pobožna kmetska familija. Tü je raseo i se vzgajao pod skrbnim varstvom svojih starišov, duševno i telovno. Iz domače familije je vsrkao duha poštenosti i pobožnosti. Sunčna i zelena naša Gorička se je vtisnola s svojim trdim življenjem globoko v njegovo naravo, v njegovo prepričanje i značaj. Bio je trdi goričanec, kak smo pravili, v vsakom tali. »Iz moje domovine«, kak jo je sam imenüvao s tak velkov ljubavjov i s poštüvanjom, od tam je prineso svojo vedrost, bistrost, dobrohotnost, lübenivost, pravičnost i poštenost, od tam žilavost svojega značaja, od tam nevtrüdlivo delavnost!

Prvo, osnovno šolo je pohajao v Bodoncih pri učitelju Sinici. Šola je bila povečini luteranska. Tü se je izklesao njegov katoličanski düh i ljubav do materinščine. »Slovensko mater si cecao, slovensko guči!« Po osnovnoj šoli je prišeo v gimnazijo v Köszeg na Vogrskom, kde je študerala većina naših slovenskih dühovnikov i inteligentov. Bila je to edna najboljšij šol na zahodnoj Vogrskoj. Izvrstna i temelita vzgoja oo. benediktincov je samo spopunjavala i dozidavala, ka je bister i pošteni mladenec prineseo sebov z doma. Živi i nikdar zbrisani je ostao spomin na Köszeg!

Malo, lepo i lübeznivo mesto: puno tihote i mira, lepe gorice, hladne šume, smehljaće se gore z lepimi belimi stolpiči razglednikov. Dobri, po očinsko dobri i skrbni profesori i brezskrbno veselo življenje dijaštva. To so spomini, ki se nikdar ne zbrišejo, nego večno živijo! Samo eden spomin je bio jako žalosten v Köszegi: Prva varžinka pod Gyöngyöskim mostom! Kak je Jožka glava bolela, kak je prek davao, kakši ringlšpil je bio to, da se je ves varaš vrto okoli njega. Žalosten spomin, pa zamerilo se njemu je itak ne, ar cigare je itak rad meo v celom življenji, i naj so bili kratki i dugi, debeli ali tenki, bridki ali sladki, guba ali portoriko, samo, da se je kadilo. Ešče kakšo »gosanco« je pokado za časa vojne, kda je cigarov ne bilo. Večkrat je djao: »Klekl doktorom nosi, mi pa v lüft spüščamo! Okajeno meso je najboljše!«

Višjo gimnazijo je spuno v Szombathely-i. Tü je že pokazao včasi svojo koražo i bistrost i se je že kaj davao s profesorima. »Ve pa sv. Avguštin tuj zna dijački i on inači pravi!« Bog zna šteri je meo istino, Joško Sakovič, profesor ali pa celo sv. Avguštin ...

Leta 1895 so njemu Pop bacsi zmerili »reverendijo« i postao je gojenec vel. semenišča v Szombathely-i. Na vsej šolaj je bio vsikdar prvi dijak, »bunde«, »českoja« ali »pindžija« je nej poznao, nego samo prvi redi (ednice) so stali v njegovom »bizonyitvanyi« kak bake v Kaniži. Tüdi med kleriki je bio prvi. Prvi je bio naš »kakorvendel«, kak so ga v bogoslovji imenüvali. Bister razum i močna vola, dobro zdravje i čilost so dičile njegove düševne i telovne vrline. Tu je naleto prvokrat na »vogrski šovinizam.« Dobo je dober tanač, naj bi si povogrščo svoje »pošteno slavsko ime.« Odgovor je bio čisto gorički: »Moj oča so nej cigan. So nej vkrađnoli svojega imena!« V tom časi je bio dober düh v sombothelskom bogoslovji kak i vsikdar, i tak se je Sakovič napunjavao z znanostjov i resničnov pobožnostjov. Že tü je kazao veliko gorečnost. Posebno močen vtis

sta napravila na mladoga klerika püšpek Hidašy, mož strogosti in resnosti ter pobožnosti; pa špiritual-dühovni voditelj klerikov, mož svetoga življenja, Honti. Z velikim spoštovanjem i ljubavjov se jih je spominao vsikdar. Njima se je zahvaljüvao, da je postao dober i goreči dühovnik.

Leta 1899., julija 9., je opravo prvo — novo — sv. mešo pri Gradi. Nato je opravlaö svojo dühovniško službo na većij slovenskij, vogrskij i nemškij kraja. Bio je v službi: Pápóc, Zalaegerszeg, Rohonc, Črensovci (1901), Tótszentmárton, Tišina (1905), Beltinci (1906 kak kaplan i administrator). Bandal, Cankova (kak administrator 1909), na Siniki i v Törnišči 1913 do 1928 i nato na Siniki do 1930. Mnogo je kušao, mnogo vido i čüo, dosta se je navčo po sveti, zato je meo tak velko i bogato skušnjo življenja i dühovnoga pastirstva. Spoznao je dühovnike i lüstvo, kraje i navade, šege, dosta dobroga i zadosta slaboga. Všeširom je bio példa pobožnosti i gorečnosti i vzor krščanskoga življenja, dühovnikom i vernikom. Sam mi je pravo, ne v pohvalo, nego v példo: »Tak sem živo i takše spomine sem nahao povsodi, ka se lejko kdaštéc vrnem na šteroštéc svojih far! Tüdi ništerni plebanoš so se zjokali, kda sem odhajao.« I té reči nam potrjavle istina življenja: Nepozabni je njegov spomin v Törnišči, v Beltincih, v Črensovcih, na Cankovi, na Siniki, na Tišini. Leta 1928 mi je pravo nekši tišinski človek pri Sv. Trojici na romanji: »Sakovič, to so vam bili pop, nemremo jih pozabiti! ...« Živi je šče dogodek v Čajti v podružnici v Rohonci, kak se je goričanski kregao i vogrski predgao. Kda je Sakovič prišeo v Rohonc, je ešče ne znao dobro hrvatski, zato se je odločo, do bo oprvim vogrski predgao na Čajti. Ali zavrela je hrvatska krv i so Sakoviča šteli s predgance vrčti. On pa tüdi ne bio zavček, pa je začeo po »bojnečki« njihove sape loviti i »crkvene razbojnik« premagati. »Gospodine, njemi pravi pobiraš, pa zašto niste ovako predigovali, kao ste se ljutili, pa bi bilo vrlo dobro! I pa to je hrvatsko naše!« Vsaka njegovij kaplanski štacij si ga je želela za plebanoša.

Za časa njegovoga kaplanovanja šče srečamo močen vtis na njegovo mlado i plemenito naravo i to je bio pokojni kanonik i ešpereš dr. Fr. Ivanócy na Tišini. On je posebno blagodejno vplivao s svojim znanjom, pobožnostjov, odločnostjov, slovenskov ljubavjov do zapüščenoga prekmurskoga lüstva i z obče krščanskim i katoličanskim dühom. On je dao svojemi mladomi kaplani ništerni dober tanač, on njemi je pokazao düševne i telovne potrebe i nevole naroda, on je potrdo i poglobo teliko dobroga i plemenitoga v srci toga idealnoga dühovnika! Tü je po-

stao Sakovič pisateo »Molitvene knjige«, jedrnatih člankov sledkar za Novine, Marijin list, Kalendar i za ništerne Peštanske novine, naj tudi svet zvedl za potrebe našega lüstva i za krivice, ki se njemi godijo. I od toga časa je tudi svoje pero težo i včasi pošteno namočo i ešče bole ga je pritežo. Znano je reklo: »Če Sakovič namoči svoje pero, te ga tudi priteži.« Ki so šteli njegove »celibatštürmare«, »rovaše«, »Ezopove fabule«, »Mosok Jafeta« i drugo, že to dobro znajo i pomnijo. Kelko je pokojni odneso od dr. Ivanócyja, nam pove plebanoš Ivan Baša: »Sakovič je druga izdaja Ivanócyja; si ga je zgojo, kak Sakovič ništerne sebi!«

V tej okoliščinaj je raseo i se razvijao naš Sakovič, šteri je postao edna najvékša osebnost tak v razumnom, kak v pobožnom življenji, i tak v dušnopastirskom delovanji med našimi duhovniki v začetki 20. stoletja. On je bio eden najvplivnejših in zglednejših duhovnikov toga vremena!

II.

Zakaj spada Sakovič Jožef med velike i slavne može naše Krajine? Zavolo nevtepenoga življenja i pa zavolo svojega občehasnovitoga delovanja za slovenski rod! Tak pišejo naše Novine dneva 1930. oktobra 5. To sta dva tala toga moža: Sveto življenje pa blagoslovljeno delovanje za vremenito i vekivečno dobro svojega naroda! Bio je duhovni voditeo i vzgojiteo svojega prekmurskoga lüstva.

Što je bio Sakovič Jožef? To je bio mož žive vere, trdnoga vüpanja i goreče lübavi do Boga. Bio je duhovnik, ki je bio ves vtopen v Boga i bože življenje. Dika boža, to je bilo vodilo njegovoga življenja na jednoj strani, dika, razširjanje i vtrjevanje Kristušovoga kralstva na zemli, v človečih srcaj pa v drugom tali. Za to je živo i vmro! »O.M.D.Gl.« i »L.J.Ch.« (To pomeni: »Vse v vekšo čast božo« i »Hvalen bodi Jezus Kristus«). Tevi dve reči je meo napisanivi na vsak svoj spis, na vsako predgo. Pa ne samo vpisano, nego teva dva namena sta bila vklesana v vsako njegovo delo, v celo njegovo življenje! Nikdar v življenji je ne imeo drugij namenov i cilov zvün bože dike i Kristušovoga kralstva. Ne je iskao bogastva, ne dike, ne vživanja sveta i njegovoga veselja, ne je iskao nikdar sebe, ne svojega.

Iz žive njegove vere, trdnoga vüpanja i goreče lübavi do Boga sta zrasli njegova istinska pobožnost i velika gorečnost. Bio je mož pobožnoga srca. Njegova pobožnost je ne bila kakša

plantava »plantatiža«, samo zvünešnjost, skažljivost, nego globoko srčno prepričanje! Iz globočine je izvirala, v globočino je segala. Bio je mož molitve, globoke i zbrane molitve. Bio je je mož premišlavanja! Z velkov gorečnostjov je opravlaio svoje dühovniške molitve »brevir«. Vsaki dén je zmolo rožni venec, obiskao najsvetejše oltarsko Svestvo. Bio je goreči častilec presvetoga Srca Jezušovoga v srci, v reči i činenji. Možato je spoštüvao Mater božo Devico Marijo. Lübo je sv. spoved, štero je redno opravlaio.

Kak je bio Sakovič na jednoj strani pobožen, tak je bio na drugoj strani jako vučeni dühovnik. Sakovič je bio eden najbolje globokij i bistrij mislecov, eden najbolje vučenij dühovnikov. Kelkokrat je pravo svojim mladim: »Dober dühovnik se mora do smrti včiti!« I to je on prvi včino. Premleo je vso svojo farno knjižnico, prešteo i preštudirao. Kak v cerkvenoj, tak v svet-skoj znanosti, vseširoj je bio doma. Bio je mož izredno bistre glave, močne vole i dobroga spomina. Bog pa njemi je ešče podelo dar velke razsodnosti. Z njim pogučavati se, je bilo vživavanje. I sam se je rad pogučavao, bistrio svoj razum. Ednok sta si z Bašom, bogojanskim plebanošom nekaž pogučavala: Baša svoje pa Sakovič svoje. Ednok si pa Baša zmisli: Ednok njemi pa denok istino dam. »No, ka va si pa te zdaj gučala... Če pa sva oba ednoga mišljenja!« Sombathelski püšpek so ga vsikdar zvali: »Modri Sakovič.«

»Trezen, čisti, pravičen i smileni je bio, pravi oča sirot. Sam sirmak, vsikdar da druge prehrani.« (Novine 1930.) V Törnišči je niti kaplice vina ne pio, popolen abstinent! Zakaj? Najbrž zato, da je te njegov aldov spreobrano edno celo družbo od pijanosti. To je žrtvovao niti ne za svoje prijatele, nego v začetki celo za nasprotnike, ki so delali proti njemi, da ne bi prišeo v Törnišče. Zmagao je on popunoma! Na njegovo osebo je ne spadnola niti najmenša senca kakše nepoštenosti.

Bio je pokojni Sakovič mož globoke poniznosti, štero pa je ne kazao v kakšoj zvünešnjosti, nego jo je čüvao v srci. Bio je človek, šteri je ne iskao nikdar sebe in svojega, nego vsikdar to, ka je bože. Ne je bio kakši »fajanko« na rezarskoj stolici, ka bi samo prikimavao i odkimavao, nego mož odločnoga i vednakoga guča naproti vsakomi, sirmaki ali bogatci ali kakšemišćé gospodi. Meo je pravo i ne püklavo poniznost, kak pravi Slomšek.

Imeo je pokojni Sakovič posebno fini čüt pošćüvanja i pokornosti do višje cerkvene oblasti, posebno do sv. Očo, rimskoga papo. Bio je pun i prepojen s tak imenovanim »cerkvenim

dühom«. Te njemi je včasi ne dao mira, ka je tüdi püšpekoma vüpaop povedati kakšo žarko. Če ne bi bio tak odločno cerkvenoga düha, bi si lejko prihrano ništerno bridko vöro v življenji.

Bio je skromen, priprosti do sebe, eleganten do drügij. Bio je jako družaben človek, ki je vodo i vedro vsako družbo. Razmo je špajs i resno reč, vsako na svojem mesti i v svojem vremeni. Bio je v celom svojem življenji zgleden dühovnik. Ravnao se je po reči sv. Pavla, šteri pravi: »Bodite moji nasledniki, kak sam jaz Kristušov!« To regulo je držao on v svojem življenji. »Pélido vam ščem dati, pa ne samo včiti!« Pregovor pravi: »Reči mičejo, pélide pa vlečejo!«

Sakovičovo delo. Ne je bilo samo Sakovičovo življenje sveto, nego njegovo düšnopastirsko, socialno, prosvetno delo je bilo tüdi blagoslovljeno. Bogastvo njegovoga srca se je pršilo kak sunčni žarki med svet, da osreči i obogati tüdi drüge v Bogi.

Dnesdén se vsaki javni delavec na šörko razkorači, na šörko odpre svoja vüsta i modro tolmači svoj program. Javno delovanje vodi življenjski program! Ali najdemo tüdi v Sakovičovem javnom delovanji kakši program? Ja i ne! Má ga, ali ne svojega, nego Kristušovoga. Kristuš in Kristušov evangelijski, evangelska načela, evangelski navuki, to je program vsega Sakovičovoga delovanja. Leta 1913, aprila 22. je v Törnišči tak lepo in preprosto razložo lüstvi Kristušov dühovniški program: »Namen katoličanskoga dühovnika je, ka nadaljuje Kristušovo delo za odrešenje i zveličanje sveta. Zato: 1. moja düžnost je, ka vam predgam i glasim bože kralesstvo i njegov navuk, — 2. drüga moja düžnost, ka vračim betežne, — 3. ka vas ravnam i vodim na poti v večnost. — Vaša düžnost pa je: Ka poslušate i bógate svojega pastira. Ali zabadao bom vas vodo na dobre pašnike, če pa neščete poslušnoti i bógati. V dühovniki morate viditi vsikdar najvékšega svojega prijatelja i nikdar neprijatelja!...« To je bio program njegovoga dühovniškoga življenja in delovanja.

Sakovič je bio dühovnik po Kristušovoj zamisli. On je darüvao samoga sebe, vse svoje düševne i telovne zmožnosti za svoje pozvanje. Kristušova daritev na oltari vsakši dén je bila példa, moč i pobüda za žrtvovanje samoga sebe za lüstvo! Kak bogato i lepo je bilo njegovo srce na znotraj, tak goreče, velikodüšno i požrtvovalno je bilo na zvünaj! Gorečnost i modrost je osnovna jakost vsega njegovoga düšnopastirskoga dela. »Goreči v spovednici, goreči na predganci. Svoje dühovniške düžnosti je opravlaao brez graje!« (Novine 1930.) Spovednico i predganco, to je bole poštüvao, kak šterišteč stolec svetovnoga parlamenta!

Bio je izvrsten spovednik, šteri je razmo človeško dūšo, vse njeno siromaštvo i nevolu. V spovednici je bio krotek kak ovca, smileni, dober, kak vsakdenešnji krūh. Bio je pravi oča, ki je pun življenjske skūšnje, ki je moder vodnik i vzgojiteo. Znao je tolažiti, ojačiti slabe, znao je vrezati i opererati težko betežne, znao je razveseliti, povzdignoti k nebeškim lepotam i dobrotam nedužne. K Sakoviči iti k spovedi, to je ne bilo nekaj strašnoga, nego najvekše veselje. On pa je tūdi rad i z veseljom spovedavao, pa mnogo. On je bio pravi apoštol pogoste spovedi i s svojim lepim i plemenitim načinom spovedavanja je to tūdi dosegno.

Bio je nevtrūdliivi označevalec bože reči. Rad je predgao, jedrnate so bile njegove reči i preproste. Kde se njemi je nūdila prilika, jo je rabo za oznanūvanje božega navuka. Svojim törniškim farnikom je zapūsto nad 600 lepi od reči do reči spisani predg, nad 100 navukov i priložnostnij govorov. Ne je samo gučao, nego premislo si je, ka de gučao i kak de gučao. Iz njegovih predg veje tisti preprosti mili evangelski dūh. Bivši žandarmerijski narednik Korošec je pravo pri jednoj priliki: »V Turnišču pa je tako lepo i veselo poslušati pridigo, kakor nikjer drugje. Tu človek razume in vidi lepoto Kristusovega evangelija...« Vse istine katoličanske vere, vse njene zapovedi ima lepo obdelane. Tūdi vse moderne potrebe je spravo na predganco: Komunizem, socializem itd. Vsa navodila iz Rima je obdelao v preprostoj reči za kmetsko lūstvo. Njegov navuk se je ravnao po potrebi časa i kraja i lūstva.

Pokojni Sakovič je bio moder vodnik i vzgojiteo svoje fare. On se je brigao i skrbo za svojo faro. Njemi je ne bilo vseedno, ali njemi je fara takša ali ovakša, samo da njemi farniki prinesejo predpisane dohodke. Njegove predge nam kažejo, kak je ravnao i vodo svojo faro i farnike. Dūhovnik mora faro voditi pa ne pōrgarje i občinski modrijašje v farnoj oštariji. Vse nerednosti je modro odpravo. Brezpotrebnij novotarij pa je tūdi ne vpelavao. Bio je mož ostroga reda, ali sam se ga je držao prvi, potom šče je želo od drugij. On je bio prvi, ki je prineso v naše kraje sv. misijon, ki je vpelao kršćanski navuk. (V Törnišči iz gotovih vzrokov ne, nego indri.) On je začno poučavati katoliški navuk v šolaj i to važno slūžbo je samo v velikoj potrebi pūsto vučitelom i vučitelicam. On je prineso i vsado v naše lūstvo i po mnogij faraj pobožnost Srca Jezušovoga i prve petke. On i grmeči glas njegovoga kaplana g. Faflika je odpravo v Törnišči popunoma ples i veselice, tak razširjene »bale«. On je odpravo i prepovedao selska proščjenja, buče, štera so rušila

krščansko življenje i so vretina pijančüvanja i nečistosti. On je obvarüivao svoje lüstvo leta 1918, s svojimi očetovskimi opomini i navuki zablod i razbojništva komunizma. Pred krivimi preroki je brano svojo čredo i je pisao jedrnate članke v Novine proti njim. Bio je pokojni Sakovič edna močna vodilna osebnost, ne samo v svojoj fari, nego tüdi v širšem sveti našoga lüstva. Med njegovimi voditeli i vzgojiteli je bio Sakovič eden najodličnejši i delavnejši. Od l. 1900 se je začnolo novo versko življenje. Tisti, ki so sv. obhajilo branili, ar to je ne kukorčna pogača, da bi kdaštéc jo, so zgübili vpliv na lüstvo, so se postarali i pomrli. Ravnotak tisti, šterim delo je bilo samo karte i družba. Prišli so novi z novim dühom, ki so lüstvi dali nazaj komaj ešče lesketajočo vernost i zamrzlo pobožnost. I med prvimi je bio naš nepozabni Sakovič, ki je v tom dühi sejao v Črensovcih, v Bel-tincih, na Cankovi, na Tišini i 15 let v Törnišči.

Dühovščina Slovenske krajine na novoj meši J. Radohe v Törnišči. Sedijo od leve na pravo (plebanošje): † Sakovič Jožef törjanski, 5. je Radoha J., 7. † Baša Ivan bogojanski, Volper Pál dobrovnički i Faflík Franc bedenički. — Stoji 5.ti od leve Klekl Jožef, vpokojeni plebanoš.

Velko socialno delo je včino pokojni Sakovič s tem, da je dao vse svoje zemlišče v najem siromakom i najpotrebnejšim, ki so komaj meli grüdicó zemle. To je včino naravnost po smešnoj ceni. Samo vsakdenšnjí krüh si je obdržao, vse drügo pa je dao potrebnim. »Sirmak sam prišeo, sirmak odidem!« Brano i zagovarjao je pravice sirot, kde z dobrim tanačom, kde s protestom na najvišjo oblast. Dobro mi je v spomini dogodek iz časa vojne. Med bojnov so bojne vdovice i sirote dobivale

podporo od države, ali od notariušov so jo pa dobile tiste, ki so bile bogatejše i ešče malo lepše. Sakovič je protesterao i prote-
sterao tak dolgo i tak daleč, da je zmagao i notariuš je bio po-
zvani, da popravi včinjene krivice. Podpirao i pomagao je si-
rmake iz darov sv. Antona i v Törnišči je sv. Anton od nekda
preci bogat.

Skrbo je za krščansko kulturo i prosveto, da je zidao več
Rim. katoličanskij šol. Samo v Törjanskoj fari jih je postavo
štiri ali pet. Sam pa jih je vodo kak predsednik vseh farnih
šolskih odborov. Skrbo je, ka na šole pridejo dobri i verni
učitelje.

Zozidao je dve novivi cerkvi, edno v Törnišči, edno pa v
Polani. Prvo cerkev v čast Srei Jezusovomi v našoj krajni je
on postavo! V Polani je tüdi zozidao novi farov i je vse pri-
pravo i vreda za samostojno novo faro. V Törnišči pa je dao
farov preseliti k novoj cerkvi i vsa dela i predpriprave za zi-
danje farofa je sam zvršo, ar je bio pod tem pogojem vpokojeni,
da zidavo novoga farofa vodi i dogotovi. Kda so pa začeli z
zidavov, so njemi prezv. püšpek iz neznanoga vzroka odvzeli to
dužnost i jo podelili njegovomi nasledniki, tak ka je ne mogeo
on svojega začetoga dela dokončati. On je sproso v Ljubljani
podporo za renoveranje stare cerkvi i njenih zgodovinskih fresk.
Delo se je začelo i se ešče nadeljuje.

V politiko se je pokojni Sakovič ne mešao. (Najvažnejši
politični stopaj, najmre priklüčitev Slov. Krajine Jugoslaviji je

Cerkev v Velkoj Polani.

Törjanska cerkev.

pa on tanačivao Kleklni, ki je bio njegov dugoletni spovednik. Vrednik.) Politična pitanja je rešavao samo načelno. Važne članke je objavljao v »Novinaj« pa tudi v »Naših Novinaj«.*

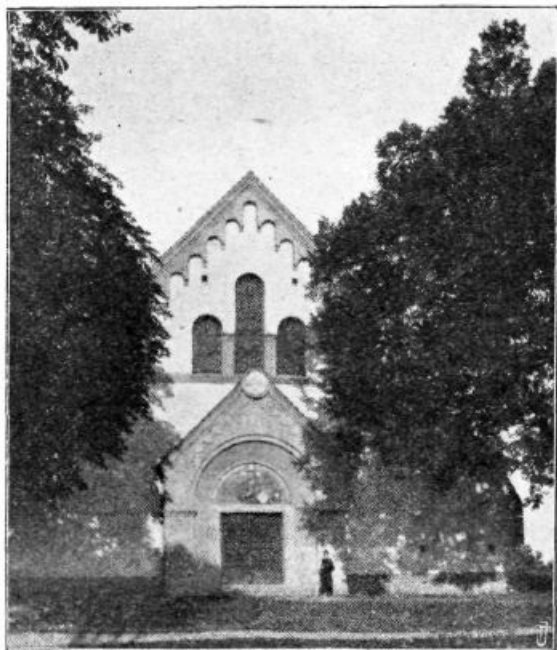
Zanimiv je njegov članek: »Smo li Prekmurci narod?« Iz toga članka je nastala »Mosok Jafetova vojska« leta 1926. Tudi politično pitanje je rešo iz evangelija. Kda so Vilsonova načela oblublala sveti zgubljeni paradižom, te je on na to pisao: »Vsak-ši človek mora nositi jarem. Kristuš sam pravi: Vzemite na sebe moj jarem, moj jarem je sladek i breme je ne žmetno! Vsaki človek mora nositi jarem božij i človeškij zakonov. Jarma nas ne bo nišče odslobodo, če nam ga je Bog naložo. Samo razlika je ta, ka je eden podmetani, drugi pa goli...« Pokojni Baša je pravo: »Sakovič reši vse samo z visikoga, v vsakdanešnje blato se ne meša.« (Poslanci Klekli je večkrat pisao v Beograd, kak se naj drži i bori. Vr.)

Posebno je Sakovič skrbo zo duhovniški naraščaj. V 15 letaj njegovoga življenja se v törjanskoj fari vzgojilo 12 duhovnikov, nekaj svetne inteligence i nekaj sester redovnic. Za

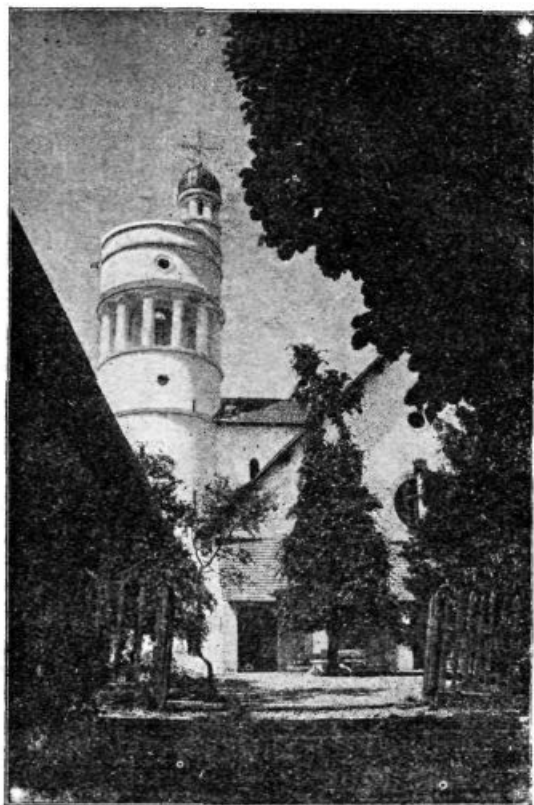
*Ze davno pokojne »Naše Novine« je izdajala proti našim kršćanskim »Novinam« bivša »domaća prekmurska stranka«, štere namen je bio narod zapelati, da pogodi za visoko ceno agrarno zemlo. Pokojni Sakovič ne je zato napisao par člankov, kak da bi on pripadao k toj »domaćoj prekmurskoj stranki«, v njeni list v »Naše Novine«, nego zato, ar je mislo, ka naše kršćanske »Novine« ne bi vüpile objaviti njegovih člankov. Tü se je zmoto i zmoto je sam prizano.

seov ešče pa je zapušto nad 20 dijakov. Leta 1914 ob priliki férme je bio guč za naraščaj slovenskij dühovnikov. Sakovič je sproso od blagopokojnoga beltinskoga grofa pomoč-podporo za sirmaške naše dijake, ki bi imeli volo za dühovniški stan. I drugo leto je s tov podporov poslao v šole že dva dijaka. On je lübo dijaštvo. Ne je bilo dijaka v fari, ki se pri svojem prihodi i odhodi nebi zglaso pri »popovij«. Posebno je lübo svoje klerike i dühovnike. Prvomi svojemi dühovniki je l. 1927 etak zapisao v spomin:

»Nišče nemre dvema gospodoma slüžiti!« Mt VI. 24. Za moje pasterske službe v etoj fari je dnes 10. novameša. Do zdaj je bilo 6 salezijancov, 2 frančiškana i 1 svetni svečenik. Teh devet je že prle odišlo študeret, kak sem jaz postao paster staroslavne törniške fare. Ti častiti brat, pa si te 10. novomešnik v 14 letaj mojega pastirstva i te prvi, šteri si prvi stopo izpod moje roke na eto pot, štera te je dnešnjega dneva do cila pripelala. Tvoj veseli den je meni tüdi veseli, tolažbe pun den. Ar če telovni očevje mirno i zadovolno gledajo na konec svoje zemelske poti, če nehajo za sehom svojega sina, šteri bode njihovo gospodarstvo, hižo, ime gor-držao na sveti, te mi dühševni očevje ešče v vekšoj meri imamo vzrok zadovolnosti i

Pročelje cerkve v Törnišči.

Cerkev v Bogojini.

tolažbe, če so se z naše duševne familije, z naše fare vzgojili novi duševni očevje, šteri bodo, kda mi opešamo ali vmerjemo, ka do naprej spelavali našo sv. službo!

Častiti brat! Zato Te dnes z veseljom pozdravljam! Daj Bog, da bodeš vse svoje sv. meše s takšim srcom darüvao, s kakšim si denešnjo prvo prikazao! Jaz imam veliko vüpanje v tvojo dühovniško prihodnjost, ar sem vido, ka si se Ti z nerazdeljenim srcom podao v šolo Kristušovo. Med tvojim pripravlanjom si nasledüvao opomin sv. Pavla: »Boži vojniki se ne zaplete v posvetne posle!« Tim 2, 4. Dragi! To sveto opravilo Kristušovij vojniki ti v celom svojem življenji nikdar ne profaniraj! (Ne vzemi posvetno svoje svečeniške službe!) Tvoji posli, tvoja dela morejo biti Kristušova dela, tvoje orožje sv. evangelij i sakramenti!

Ti, č. brat, moreš svoja dela z božim merilom meriti i z božov vagov vagati! Telko bodo vredna, kelko bodo vredna

za večnost! I v tom božem računanji je neizmerno več vredno delo, če s Kristušovim navukom i peldov, na pot zveličanja spravi edno dušo, kak vsi imenitni govori vseh ministrov i poslancov sveta! I edna spoved ednoga spokornika je neskončano več vredno delo, kak vsi dobri zakoni, vse podpore i vse druge zemelske ugodnosti, štere bi ljudem spravili ministri, ali poslanci!** »Tak nas naj svet ima, kak služabnike Kristušove i delivce božij skrivnosti!« To je, naj ljudje v tebi vidijo slugo Kristušovoga i delitelja skrivnosti božijh! Amen! Tak naj bode!«

Tak se je znao Sakovič veseliti svojim, tak je včio i vzgajao, ne za političnoga gonjača, ne za igralce, ne za politikuše, nego za služabnike Kristušove! Edno želo je imeo pokojni Sakovič: zapustiti za seov ednoga dobrega duhovnika. Vupamo, da si je ne samo ednoga, nego skoro v vsakšem leti vzgojo ednoga. V svojih 15 letaj je zapusto 14 mladih duhovnikov i ešče nekaj bogoslovcov. Vsaki izmed teh nosi v srci globoki spomin pokojnoga Sakoviča. Vsaki dela po svojem načini iz duha pokojnoga učitelja i vzgojitela!

Po vsem tem bi si što znao misliti, toga moža pa so na dlani nosili! Ne, ne je bilo tak, nego mnogi ga ne so razmili, dosta nezahvalnosti, nespoštüvanja, celo preganjanja je mogeo pretrpeti tak od naroda, kak od višjih. Leta 1924 njemi je višja oblast povedala, da je nesposoben i nezmožen za vodstvo Törjanske fare. Razočaranja i prevar je doživo teliko, da je postao truden i je proso za pokoj. Komaj na tretjo prošnjo i na vsemogoča doktorska spričevala, ga je dosežno. Leta 1928 je odišeo v tujino i tam je za 2 leti vmro 1930. IX. 22.

** Ta trditev pokojnoga Sakoviča je popolnoma istinska. Duša je več, kak vsi govori v parlamentu, kak vse podpore. Pa še več. Več je kak duhovniška, več kak kraleska čast. Od celoga sveta je še več, kak sam ljubleni Jezus pravi. Nego te duše se ne najdejo samo po faraj. Te duše so po celom sveti, vu vseh stanaj i pozvanjaj razstepane. Zato pošila Jezušova mati — Cerkev k tem dušam vsem svoje duhovnike. Edni vračijo telo, kak smileni bratje, drugi včijo po šolaj vse svecke znanosti, tretji pišejo novine, štrti med delavci i izseljenci se müdijo i njim delo, zaslužek spravljajo, pa drugi pomagajo kak poslanci pravične zakone sklanjavati. Vsi ti, če je Cerkev pošlé, iščejo zveličanje tak dragih duši če so goreči, dostakrat več duš dobijo, kak mnogi dušni pastirje na fari. G. Sakovič ne pisao ali se borio proti tem, štere je Cerkev kamaposlala, ar je znao, da ka Cerkev dela, to Kristuš dela. Ve je on sam podpirao Klekl Jožefa, ka so bili zvoljeni za poslanca i sam bio drugi Ivanoczy, ki so bili oblastni poslanec. Pokojni Sakovič se je borio proti slabim duhovnikom, ki so zanemarjali svoje duhovniške dužnosti, so iz kloštrov bežali, reverende ta lüčali, včasih celo od vere odpadnoli i so se kakšoj političkoj stranki v jarem napregli, kak njemi priganjačje i kurtašje. Proti takšim »štrebarom« je upravičeno nastopo i ž njim vsaki poštenu človek.

Boj je bilo njegovo življenje, boj za narod, za zapuščeni i ne-spoštivani slovenski narod i njegove pravice. Kda je narod zmagao, te je njegov junak razočaran i prevaran v svojoj domovini, vmirao v tujini. Prle ga je doletela tam smrt, kak je dokončao delo za slovensko ljudstvo v rabskoj krajini, kak je dokončao »Staro molitveno knigo« i »Evangeliume«, duševno hrano svojemi ljudstvi.

Dolnji Senik na Vogrskom.

Zadnji dnevi pokojnoga Saković Jožefa i njegova smrt. Piše njegova sestra: »Pri svojem ubogom i trpečem brati sem bila 12 dni. To je septembra 10. sem prišla na Senik i 22. ga je vmro. Vervlite mi, da kaj je postao, to je nepopisljivo. Njegova priprava na smrt je spodobna mantrniškoj. Čisto mirno leži, sključuje svoje roke k molitvi ... Kda sem prišla k njemu, odpre svoja vüsta i mi pokaže ka nema jezika i se bridko zjoče. Sam pri sebi je gućao: »Moj Bog, moj Bog kam sem prišeo. Le poglej me.« Kakši strašni trenotki so to bili, si lejko mislite.

Nekaj v srce segajoćega je bilo pred njegovov smrtjov: G. Kos, plebanoš so prišli 4 dni pred smrtjov i se zahvalili njemu za vse, ka so se lepoga i dobroga, kak nigdašnji njegov kaplan navćili i ga prosili za blagoslov. I je podelo zadnji blagoslov v življenji. »Jaz se ne bojim pred Gospoda Jezusa Kristusa iti, bom tam tüdi molo za Vas!« To so bile zadnje razumlive reći v tom življenji. Septembra 21. sem ga pitala, će jako trpi. Mi je samo prikimao: Ja. Opoldne sem ga pa pitala, ali već mi je

ne prikimao, samo debele skuze so se njemi vlejale. Z deklov sva ga oblekli v novo perilo, čarne hlače, reverendo i robačo z lilastov štolov. Trije mali zdihljaji i bio je mrtev. Križ i rožni venec je vzel s seov v grob, kak je pokojni želo. Šlar i cvetje je prepovedao na drevo. Koliko sirmakom je dal fal krüh, sam pa je mogeo od glada vmreti. Za Vüzem mi je ešče pisao: Tü sem zdravejši, kak v Törnišči i se bole počütim, samo jezik je malo sumlivi. Če pa Gospodni Bog tak šče, ka de mi to smrt, naj se spuni njegova sveta vola.«

Od pokojnoga Sakovič Jožefa, ob priliki njegove smrti so lepi članek pisale naše »Novine« 5. X. 1930 i pa Szombathelyske Vasvarmegye 1930. IX. 23. i 28. Največ pa je zapisano v srce njegovih farnikov i našega slovenskoga lüdstva!

Te skromne vrstice posvečüjemo velkomi možü, öči, vučiteli, vzgojiteli i dühovnomi vodniki našega lüdstva v toplo zahvalo i v časten spomin. Dobro znamo, ka je to pisanje nej po mišlenji i želenji pokojnikovom, ar je on kaj takšega nigdar ne želo i njemi naše pisanje nikaj ne pomaga i ne škodi! Nego to smo včinioli za volo nas samij, iz naše potrebe i za našo korist. Pregovor pravi: »Narod ki svojih velikih mož ne spoštuje in ne časti, jih vreden ni!« Na to istino nas opominja tüdi sv. pismo. Skromen spomin ima na cintori Dolnjega Sinika, na svojem grobi. Nepozabliv i trajen spomin njemi pa ohrani ti, slovenski rod, v svojem hvaležnom srci! Čast, slava i zahvala našemi düšnomi pasteri Sakovič Jožefi!

Što šče spoznati pokojnoga Sakoviča, preceniti i razmiti njegovo življenje i njegovo delo, tisti more najprle preštuderati naš narod i njegovo tedašnju zgodovino. To je podlaga za razumevanje tüdi toga spisa.

Lendavski dekan Ivan Jerić.

Dr. Matija Slavič,
prelat sv. Oče, profesor
bogoslovne fakultete
na slovenskom vseučili-
šči v Ljubljani. Za čas
dveh let je zdaj rektor
vseučilišča. Pri toj pri-
liki se ga ponovno za-
hvalno spominja naša
Slovenska krajina —
brez njegovoga gore-
čega dela na mirovnoj
konferenci v Parizi mi
ne bi bili oslobojeni. Za-
to ostane njegovo ime
večno v časti naše zgo-
dovine! G. prelat je ro-
jeni 27. jan. 1877 v Bu-
čečevcih v fari Sv. Kri-
ža na Murskom polji.
Tak je naš bližnji ro-
jak. Napisao je poleg
mnogih člankov od naše
krajine tudi francosko
i slovensko knigo »Prek-
murje«, v Mladiki 1923
pa več člankov od naše-
ga življenja.

Naša gimnazija

Prvi sad naše slobode leta 1919 je bila naša gimnazija v Soboti. Pa čudno žalostno: že leta 1925 so pozabili tisti, ki odločujejo, da je Slovenskoj krajini njena gimnazija — spomenik državne pa duševne slobode! Nazaj v robstvo so nas osodili, gda so tisto jesen zaprli 5. i 6. razred sobočke gimnazije! Nigdar se to ne zbríše iz naše zgodovine!

Kakše so bile borbe za našo gimnazijo, to je nekoliko popisano v Kalendaru 1928. Med tem se je dvakrat vršila matura na njoj, — zdaj je pa vnovič samo nižja, štirirazredna. Tak smo žalostni, da mnogi pravijo, naj nam jo raj čisto vzememo, če nam neščejo dati poštene, popune gimnazije!...

Edino naše Novine so pisale za popuno gimnazijo, za red na njoj — pa so dobile odgovor, da njoj s tem škodijo i ljudstvo burkajo. Na to mi samo telko odgovarjamo: bodočnost de ostro sodila vse tiste, ki so našo gimnazijo vničili i tiste, ki so se za njeno spopunjenje ne trudili, ka bi bila njihova dužnost.

Mi se pa ščemo boriti nadale za popuno gimnazijo v Soboti, ki naj prinesé lepšo prišestnost Slovenskoj krajini! Naj živi!

Kmet je kráo

Večina našega naroda je kmečka, zato kmečki stan vzdržavle državo s svojim delom, on vzdržavle vse človeštvo — ár je kmetijstvo najbole naturen stan, najbliže zemli i življenji. Kmet je najbole tesno zvezani z zemlów, on živé najbole naravno, naravnóč iz zemlé si jemlé svoj živež, svoj obleč. Vsi drügi stališi pa so odvisni od kmečkoga i eden od drügoga. Večinoma tüdi po mestaj živéjo, tak da so od zemle popunoma odtrgani.

Na kmeta gledajo vsi stališi nekak etak: ej, kak njemi dobro ide: sloboden je, vse njemi zemla dá, nišče njemi ne zapovedávle, gda more iti na njivo, v miri i dobrom zraki živé itd. Pesniki vsej časov senjajo od sreče mirnoga i zdravoga kmečkoga življenja na vesnici. Kmet pa na vse to grdo pogledne pa zmuvi: Ka pa dáča, pa živino darújemo, pa znova dáča, pa to pa ovo — nemremo več živeti! Istina, posebno dnes je malošteri kmet zadovolen! Pa ravno v tom žmetnom časi nesmi naš kmečki narod zgübiti svojega vüpanja, svojega čütenja, da on podpira vse drüge stališe — to je svoje s a m o z a v e s t i. Ne gizda, liki pošteno i zdravo čütenje, zavest, da mora kmet živeti svojemi stališi spodobno, da more iskati načín, kak bi se okrepo v nevolaj — to čütenje i mišljenje naj se naseli v naše vesnice, v vsakoga našega kmečkoga človeka!

Ne zdvojiti, liki napnoti vse svoje moči za zboljšanje svojega življenja — pa se povrné zadovolstvo na naše ravnice i bregé!

Pa vendar — poleg vsej nevol: k m e t j e k r á o ! Znameniti slovenski pisateo dr. Ivan Tavčar je bio fiškališ i župan

Gimnazija

v Murski Soboti.

mesta Ljubljane, gda je v nekoj svojoj pripovesti, štera je vsa prelepa pesem slovenskoj zemli i njenomi kmeti, zapisao etak: »Kmet je kralj. Če ima dobro in čedno (lepo) napravo (to je hrame, vso pripravo), če ima primerno (prilično) zemljo, da jemlje iz nje življenje in davek, če nima dolgov, pač pa polne hleve in če ima še kopico (küp) zdravih in pokornih otrok (decé), je kmet kralj, neodvisen od vsega sveta.«

Te reči so tak proste, ali tak pune! Dobro je premisli, zapiši si je v srce, da ti zabrnijo v duši, gda te bodo nevoće tlačile. Če tudi ne boš meo vsigdar obilnosti — sloboden si!

Oč a i m a t i — obá sküпно naj vladata družini! Naj minejo tisti časi, gda je pijan i zapravljivi pa kričač družinski oča samo kunóu svojo ženo, reči njoj je pa ne dao nikše. Vsako ešče tak málo zaničüvanje ženske naj preminé zmed nás! Isti pisateo je zapisao ete reči:

»Slovenska kmetica, še vedno (vsigdar) te premalo spoštujemo! Podobna si muli, ki zdelana in odrgnjena (ogüljena) vozári po skalovju! Pridna (vrla) si pri delu, vedno si v skrbeh, da bi se ne podrl kak vogel hiše, da bi mož ne znosil preveč v pivnice (krême), da bi se otroci ne pokvarili. Malo imaš od življenja, uboga (sirmaška) ti mučenica! A tvoja je vendar zasluga (zaslüženje), da je tlačena in raztrgana slovenska domovina ostala skupaj! Te domovine prvi steber si ti, slovenska kmetica, ki spiš navadno na slami in pod raztrgano odejo ter (i) ješ, kar možu in otrokom ostane!«

Slovenski mož, spoštüj to našo mantrnico, steber našega naroda — našo ženo i mater! Podpiraj jo v težavaj, boj njena podpora! Ti slovenski mladénec pa mož, ti pa boj trden v svojoj poštenosti, Lübi našo slovensko zemlo, trpi za njo, da nas ona odreši! Čüj, kak globoko i čüdivito lepó jo je popisao isti Ivan Tavčar:

»Eno je glavno: naša zemlja se nam ne sme vzeti in narod slovenskimora stati kot večno drevo, kateremu korenine nikdar ne usahnejo!

Naj si še tako zapuščen in osiromašen, te veže trdna veriga na nekaj, česar se vsak hip ne zavedaš: ta nekaj je — zemlja, na kateri si se rodil. To je naša edina neskaljena prijateljica, vedno ti kaže en in isti obraz in zvesta ti ostane, če jo še tolikrat zatajiš! Zemlja domača — ni prazna beseda: del je mojega življenja, in če se mi vzame zemlja, se mi je vzelo

tudi življenje. Ko si oglodan do kosti, ko te povsod preganjajo, kakor bi se bile gobe razpasle po tvojem telesu, te sprejme domača zemlja z istim obrazom, kakor te je sprejela nekdanj, ko so te še v zibel polagali. Nisi doživel spomladi, da bi te ne bilo objemalo njeno cvetje in jeseni, da bi ti ne bila sipala svojih sadov. Mogoče, da je težko umreti — ali toliko zapišem, da bi rajši umrl sredi domače doline bodisi od gladu, nego na zlatem stolu nemškega cesarja, kjer bi imel vsega na kupe!«

Kmet naš — od tébe čakamo rešitve vsi! Od tvoje zveste službe zemli i našemi starodavnimi načini življenja pride nam vsem nazaj zdravje, zadovolnost. Záto ostani trden, ne daj se oplašiti, živi po svoji zdravi kmečki naturi — pa boš vido, da se prenovi življenje vsega svetá v lepše dni!

Oton Župančič:

Sveta si, zemlja ...

Sveta si, zemlja, in blagor mu, komur plodiš —
z oljem mu lečiš razpokano dlan,
shrambe mu polniš in vina mu vračaš za znoj,
daješ sena in otave za vola, ki vlačil je brano,
hodil pred plugom in družno potil se z oračem;
točiš cveticam v čaše medú, da pride bučela,
gnana od tajne skrbi spomladi na delo za božič;
ni gospodinje strah mrazov, zakaj nje družina
dvojno obleko ima, in čuješ na tnalu
trlice? In osnutek na stativah čaka že votka.
O, tam sveti duh, razprostrl je krila nad mizo,
blažen je trud in blažen počitek družini.
O rodni dom, o hiše očetove streha ti!
Siromaku si grad in popotniku v dalji uteha ti:
golob izpod tujega néba trepeče nazaj,
kaj lastavka v južnem poletju strpeti ne more?
Na gnezdo spomin jo nese čez morjé in gore.

Oton Župančič (rojen l. 1878) živi dnes v Ljubljani. V tej pesmi živo opišuje lepoto kmečkoga življenja i doma. »Blagor mu« - blaženi, ki; vol — jünc; stative — krosna; sveti duh — je golob, ki v ništernij hižaj visi nad stolom (mizo); hrepenenje — želenje; uteha — tolažba.

Sveti trije kralji

V viharju mi okna žvenkečejo,
pred okni mi konji rezgečejo ...
»Oj, vstani, zaspani gospodar!
Mi smo Gašpar, Miha, Boltežar,
smo sveti trije kralji.
Iz jutrovih smo dežel prišli,
neznani nam je kraj, in trudni smo vsi,
mi bi radi tu nočevali.«

»»Konjiče v hlev, pa po vina v klet!
Ajd v kuhinjo, ženka, brž peč in cvret!
Kaj se ti je tak raztrgal obraz?
Sveti trije kralji nocoj so pri nas,
poglej jih — za mizo sedijo:
na glavi se vsakemu krona blešči
in Gašpar na palici zvezdo drži,
od nje trije roglji štrlijo.««

In žena gre — on pa zaupno med tem:
»»Vi gresete tja v mesto Betlehem
in zvezda rogata vam kaže pot —
baš danes so pravili v cerkvi gospod.««
Sveti trije kralji sedijo,
na glavi se vsakemu krona blešči
in Gašpar na palici zvezdo drži
in vsi trije molčijo.

»»A, kaj ne pokušate vinčeca nič?
Jaz nisem krčmar niti čifutski ptič,
ne bojte se — jaz sem vam veren kristjan,
a cviček je moj trdovraten pogan.
Bog živi! — — —«« A oni sedijo:
na glavi se vsakemu krona blešči,
šest vanj je uprtih steklenih oči,
a vsi trije molčijo.

V ništernij krajaj na Slovenskom držijo, da se tistomi, ki se od sédmoga leta máo sv. trem kralom na čast posti — tej prikažejo tri dni pred smrtjov. Pesem pripovedáve, kak so se kmeti prikazali trije králi, on je pa mislo, da so samo koledniki, ki hodijo za Sv. tri krále spevat — na konci je z grozov spoznao, da so njemi prišli nazvestit smrt! Pesnik je to narodno vervanje vzeo za podlago svojoj pesmi, ki je puna groze; čti jo pazlivo i čüto boš njeno lepoto.

»čifutski« = židovski; »cviček je pogan« = vino je ne »krščeno«;
»vanj« = v njega.

»No, žena, obrni se vendar urnó,
sveti trije kralji so lačni zeló,
sveti trije kralji — hudó se držé,
sveti trije kralji — kaj hočete?!«
Sveti trije kralji sedijo:
velike votline so njih oči,
na licih mesá ne, kože ni,
in vanj in vanj strmijo.

In kot pri večernicah kadar trije
kanoniki pred oltarjem klečé,
po cerkvi odmeva njih nizki bas:
vsi trije na enkrat: »Saj častil si nas!«
Le to — in potem molčijo ...
Na licih mesá jim, ne kože ni,
velike votline so njih oči. —
Tak do jutra vanj strmijo ...

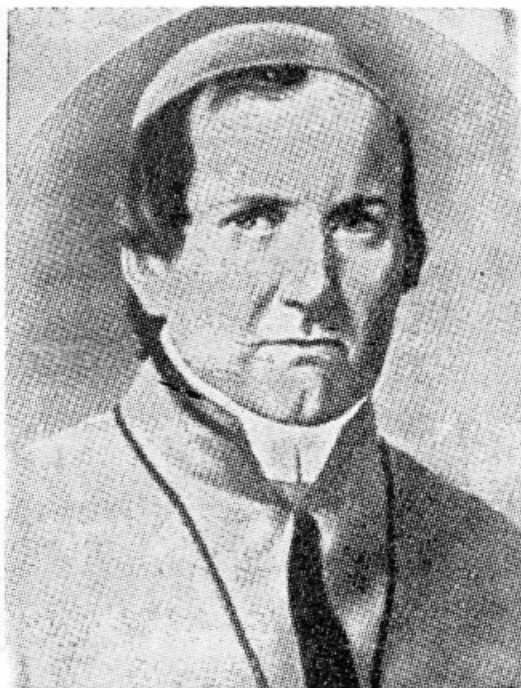

Naše prélje. Kelko jih ešče je?

Tri obletnice

Našemi narodi je dao Bog dosta mož, ki so nam prinašali nove, svetle misli v težkih časaj, kazali nove poti. Ravno spominske obletnice so pripravne za to, da njihovo delo spoznamo, se od njega prenovimo. Tü prinašamo slike treh slovenskih mož, šterih obletnice smo letos obhajali.

Anton Martin Slomšek se je narodil 26. novembra 1800 na Slomi pri Ponikvi v bližini Celja. Postano je duhovnik i nazadnje

Püšpek Anton Martin Slomšek.

škof (püšpek) lavantinske püšpekije. Mro je 24. sept. 1862 v Maribori. Zakaj smo se vsi Slovenci spominali letos sedemdesetletnice Slomšekove smrti? Zató, ar je Slomšek bio velki vzgojiteo naroda: ne samo kak duhovnik, z rečjov — tüdi s pisanjom je včio ljudstvo. Napisao je mladinsko knjigo »Blaže in Nežica« ; mnogo pesmi, ki se ešče dnes spevlo; osnovao je Družbo sv. Mohorja, ki je poslala že milijone dobrih knjig med Slovence; kak püšpek je preneso püšpekijsko središče iz Št. An-

draža na Koroškem v Maribor i pridružo mariborskoj püšpekiji mnoge Slovence, ki so prle pripadali gračkoj — s tem je rešo te Slovence ponemčenja. Slomšek je bio goréči Slovenec: častio je slovenski jezik; pravo je: Sveta vera bodi vam luč, materin jezik pa ključ do prave omike (znanja).

Dr. Janez Evangelist Krek se je narodo 27. novembra 1865. pri Sv. Gregori na Dolenjskom, postao je dühovnik i profesor v ljubljanskom semenišči, potom poslanec v državnom zbori

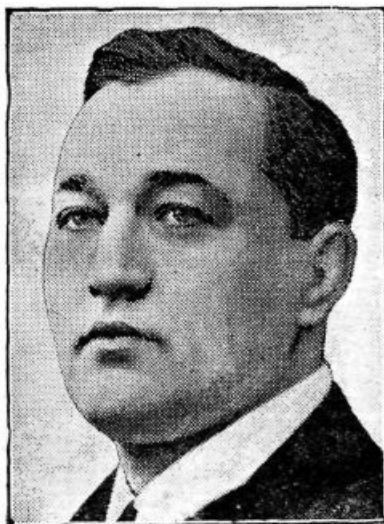

Dr. Janez Ev. Krek.

v Beči (na Dunaju). Mro je 8. okt. 1917. v Šent Janži, pokopani je v Ljubljani. — Krek je bio tisti, ki je začno velko delo za rešitev delavca i kmeta. Želo je preosnovati vse življenje na kršćanskoj podlagi, da bi tak živeli vsi človeka vredno življenje. Vzgojo si je dosta pomočnikov; bio je človek velikanskoga i vsestranskoga dela: neprestano je pisao knige, v novine, gućao na zborovanjaj, v parlamenti itd. Drugo njegovo delo je šlo za tem, da se Slovenci oslobodijo tühinske avstrijske i vogrske

vlade. To se je naskori zgodilo, — liki že po Krekovej smrti. Petnajst let že počiva — njegov duh pa naj živé med nami!

Dr. Anton Korošec se je narodo 12. maja 1872. pri Sv. Juriji ob Ščavnici. Tudi on je duhovnik. Bio je urednik novin v Maribori, naskori pa je stopo v politično življenje. Skupno s Krekom se je boro za našo slobodo i prečteo 30. maja 1917 v bečkom parlamenti »majsko deklaracijo«, ki je zahtevala lastivno državo južnih Slovanov. Po osloboditvi je dr. Korošec postano voditeo prve vlade, takzvanoga Narodnoga sveta v Zagrebi. Za tem je bio večkrat predsednik vlade i minister. Kak mož velikih zmožnosti je dosta včino za celo državo. V najnevarnejšem časi je vsigdar Korošec rešo potapljačo se ladjo. Ob njegovej šestdesetletnici njemi želé Slovenska krajina, naj nam njegovo delo prinesé ešče dosta dobrega!

Dr. Anton Korošec.

Praktičen človek šče dosta viditi, premisli i prevdari prle kak se odloči. Zato praktični ljudje prelistajo velki Suttnerov cenik či njim trbe vöre, zlato i srebrno robo ali dare. — Obilna zbera, ki jo te lepi ilustrovani cenik nudi, omogoča vsakomi, da pogodi pravo, a da ne potroše več penez kak bi trbelo. I naši čtevci dobijo te cenik brezplačno, či ga z dopisnicov zaprosijo od tvorničke hiže vör H. Suttner v Ljubljani br. 895. Kak reklamo da tvrdka Suttner žepno vöro že i za Din 35.- i budilku že za Din 45.-

Naši duševni delavci

Duševni delavci, ki so orali zapuščene njive duš i src v Slovenskoj krajini pa sejali seme dobre i lepe reči med ljudstvo, so bili duhovniki i učitelje, ki so živeli v našoj krajini. Tej so s svojov živov rečjov delali za napredek duševnoga življenja med narodom. Njihova imena so z vékšega preminola — tak kak miné spomin na dešč i sunce, ki dela zemlo rodovitno — ostao pa je sád njihovoga trüda, ki prehaja od roda do roda v duše ... Ostanola pa so imena tistih, ki so kaj napisali v našem narečji na hasek našemi lüstvi. Mnogi med njimi so ešče nedavno med živimi bili, drügi ešče dnes živijo i delajo, prihajajo pa mlajši, ki želežo delo nadaljávati ...

Eti naj bodo zapisana imena tistih, ki so kaj več i pomebnoga napisali za nas s kratkim popisom njihovoga dela, kelko je to v našem Kalendaru mogoče. Kelkorát odpreš Kalendar, pogledno si edno zmed teh imen pa znaj, da iz našega lüstva shája mož, ki je želo dobro svojemi narodi. Delo naših duševnih delavcov je naše duševno bogastvo! Mladina, posebno ona, ki se sáma pripravlja za šolane stališe, naj pa ešče išče več od vseh teh mož, da dobro spozna njihovo delo! Njena dužnost je to! Kak želeš obogatiti svojo dušo z duševnim življenjom vsega národa — če ne poznaš niti znamenitih mož svoje domače krajine? To pa moraš včiniti — če si ne süha vejka na drevi narodnoga življenja.

Augustič Imre, r. 1837 v Murskih Petrovcaj, mro 1879 v Budapešti. Zvršo je 6 gimnazijskih razredov, bio v grofovskoj službi, nato 15 let hitropisec (stenograf) v državnom zbori v Pešti. V mlajših letaj je pisao vogrske pripovedi. Izdavao je od 1875 do smrti prve novine v našem narečji: »Prijátel. Znanost razšerjüvajoče mesečne novine«, na konci že s slovenskimi črkami. Napisao je šolskivi knigi: »Navuk vogrskoga jezika« pa »Prirodopis s kepami za narodne šole« i posloveno spis od volitev.

Bakoš Mihal, r. v Šalovcih neznano gda, mro l. 1803 v Šurdi (Somogy). Bio je evangeličanski duhovnik. Posloveno je cerkvene pesmi i je skupno s Števana Küzmiča pesmami izdao v knigi »Nouvi gráduvál« (1789).

Barla Mihal, r. 1778 v Soboti, mro 1824. Bio je na vseučilišči v Jeni na Nemškom, voditeo luteranske šole, potom farar v Kövágo-örši. Izdao je dve molitveni i pesmenivi knigi.

Baša Ivan, r. 1875 v Beltincih, mro 1931. Življenje i delo pokojnoga bogojanskoga plebanoša je popisano v lanskem Kalendaru. Bio je med začetniki našega Kalendara, urednik Marijinoga lista; poleg Ivanocija pa Klekla star. je on največ napravo za našo krajino.

Baša Jožef, r. 1894 v Beltincih, mro 1916 v Sombatheli kak bogoslovec. Goreči Slovenec je bio, ka je zapisao v svoje mnoge pesmi, štere so prinesle Novine i Marijin list, većina pa je neobjavljenih. Bio bi naš pesnik, če nam ga ne bi zela smrt.

Borovnjak Jožef, r. 1826 pri Sv. Bedeniki, mro 1909 na Cankovi kak plebanoš. Čteo je slovenske knige pa novine s Preka, širio mohorske i Slomšekove knige. Izdao je M. Kūzmiča »Knigo molitveno«, sam pa napisao »Dūhovno hrano« i »Sveti angel čuvar«, »Mali katekizem«. Pomagao je pri sestavljanji Pustaijove pesmarice. Iz vogršćine je pre-stāvo »Mali politični vodnik«. Obiskavali so ga slovenski dūhovniki i vāčenjaki; sam je pisao v ljubljanski časopis »Slovan«.

Czípott Júri, r. 1794 v Črnelavcaj, mro 1834 kak farar na Hodoši. Napisao je molitvenik »Dūhovni áldovi« (1829).

Flisar Janoš, r. 1856 v Šalamencih, bio vūčiteo i je zdaj ravniteo evangel. dijaškoga doma v Soboti. Dosta je pisao v »Dūševni list« pa »Evang. Kalendari«, šterima je tūdi urednik. Izdao je vogrsko-slovenski slovarček.

Godina Jožef, misijonar, r. 1898 na Dolnjoj Bistrici. Leta 1918 i 1919 se je posebno trūdo za osvoboditev Slovenske Krajine. Kak legijonar je bio 3. jan. 1919 od Vogrov vjeti, 5. februara je iz voze vujšeo. O Slovenski Krajini je pisao največ v »Slovinci«. Zdaj je ravnatelj Misijonske tiskarne in vrednik misijonskih listov.

Ivanóczy Franc, dr. bogoslovja, r. 1857 v Ivanovcih, mro 1913 na Tišćini. Narodni buditeo Slovenske krajine. Več o njem glej v Kalendari 1915 i v letošnjem Kalendari.

Kardoš Janoš, r. 1801 v Noršćin, mro 1875 kak farar na Hodoši. Kardoš je najbolje plodoviti evang. pisateo. Spisao je dosta verskih šolskih knjig, posloveno »knigečćenja« z vogrskoga. Sestavo je »Starišinstvō i zvaćinstvo«, posloveno znamenitoga vogrskoga pesnika Aranya spev »Toldi« i sv. pisma stari zakon.

Kerec Jožef, salezijanski misijonar, r. 1892 v Prosećkoj vési. Že dorašćeni dećko je šou v šole k salezijancom. Leta 1921 je odišeo v misijone na Kitajsko. Delovao je v Makau, Taonunu i Hongkongu z velkov gorećnostjov i z velikimi uspehi. Prestao je dosta nevarnosti. Pisao je misijonska pisma največ v »Katoliške misijone« pa tūdi v »Marijin list« in naš Kalendar. Leta 1932 je prišeo na odpoćitek v domovino. Leta 1933 namerava odpotovati nazaj v Hongkong.

Klekl Jožef st., r. 1874 na Krajni, plebanoš pri Sv. Sebešćani, od l. 1910 v pokoji v Črensovcih. Z Ivanocijom i Bašom zaćno izdavati Kalendar, l. 1908 zaćno Marijin list i l. 1913 Novine Prilūblena je njegova molitvena kniga »Hodi k oltarskomi Svestvi (1910). Poleg mnogih spisov v svoje liste je pisao tūdi pesmi pod imenom »Srćen«. Nesebićno je mnoga leta skrbo za našo krajino kak narodni poslanec, zadnji čas z Agrarnov zadrugov i z ustanavljanjom Doma sv. Franćiška. Kleklovo

Ne tekne vam jesti? Nemate teka! Uredite želodec i čreva! Pokušajte Fellerove Elsa-pilule za čišćenje krvi, 6 škatul Din 30.- i Elsa švedske kaplice za jaćanje želodca, 2 kanti Din 50.- Zadovolni te! Proti kašli i bolećinam v prsaj se vsigdar fali Fellerov Elsa Zagorski sok, 2 kanti Din 50.— od lekarnara Eugen V. Feller, Donja Stubica br. 823 (Savska Banovina).

zaslužnje je, da začno gibanje za osvobojenje Slovenske krajine i njeno zjedinjenje z ostalov Slovenijov i Jugoslaviјov.

Klekl Jožef ml., bratranec Klekla st., r. 1879 na Krajni, zdaj plebanoš v Velikih Dolencih. Dugi čas je vreјivao Kalendar, 1918/19 pa Novine. Že po osvobojenji je prišeo v 15 mesečno vogrsko vózo. V Kalendaru je s podpisom »kj« napisao dosta pobožnih, gospodarskih, prosvetnih člankov, zapisao dosta pripovisti, návad, šatring itd.

Kontler Julij, r. v Beltincih, šol. upravitelj na Prihovi. Pisao je v Novine, Népujság i Kalendar. Izdao je s Kompoljskim 2 snopića »Narodne pravljice iz Prekmurja«.

Küzmič Mikloš, r. 1738 v Gornjih Slavečih, † 1804 pri Sv. Benedikti (Ivanovci), gde je bio plebanoš i »okrogline slovenske vice-špöröš«. On je napisao prvo knigo za katoličance v Slov. krajini »Szvėti Evangyliomi« 1780; sestavo je šolsko knigo »Silabikár«, bibli'o, knigo za betežne i znamenito »Knigo molitveno« 1783, ki je ešče dnesden priľublena kak »staroslovenska«. Küzmič je v tistom zapušćenom časi veliko delo opravo za naše lúdstvo.

Küzmič Števan, r. 1723 v Strúkovcih, † 1779 v šurdi (Somogy), gde je bio farar. Znameniti je, ar je v naše narečje prepisao svetoga pisma »Nouvi zákon« 1771 i to v tak lepom jeziki, da ga ešče dnesdén obćudujemo. On je tñdi znao, da smo mi s Slovenci »na štajerskom i Kranjskom« eden narod.

Košić Jožef, r. 1788. v Beltincih, † 1837. kak plebanoš na Gor. Seniki. Napisao je »Krátki návuk vogrskoga jezika« i »Zgodbe vogrskoga králestva«, najlepše njegovo delo pa je »Zobrisani Sloven i Slovenka med Mürov i Rabov«. Tñ je popisao mnoge naše starinske návade, dávaó návuke, kak se trbe lepo oponášati, ne vervati v šatringe itd. To je naša najlepša kniga za vzgojo lúdstva.

Kúhar Števan, r. 1882 v Bratoncih, † 1915 ravno tam. Nabiralec narodnoga blaga. Gl. Kalendar str. 71.

Kúhar Števan ml., r. 1887 v Gradišći v tišinskoj fari, bio plebanoš v Beltincih, gde je mro l. 1922. Bio je goreći Slovenec, navdúšeni za za slobodo naše Krajine v novoj državi; zato je rad i mnogo pomagao politikom i razmejitvenoj komisiji pri težavnom deli v prvih letaj naše slobode.

Murković Janoš, r. 1839. pri Maloj Nedeli v Slov. goricaј, † 1917 v Lendavi. Bio je dugo let vučiteo v Beltincih, gde je vćio iz slovenskih knjig i vzgojo dosta mužikášov v okolici. Prestavo je z vogršćine dve šolskivi knigi. Naslednje je bio vučiteo muzike na lendavskoj mešćanskoј šoli.

Kak dugo traja življenje, to se naprej nemre točno praviti ali telki vsekak moremo gotovo trditi, da se z rednim delom želoca, črev i vseh prebavnih organov znatno podalša žitek, ar od rednoga dela teo odvisi i pravilen tok krvi, brez šteroga nega žitka. Zatoga volo pijó čaj i zdravi lúdje od časa do časa iz zdravilnoga planinskoga rastlinja napravljeni »Planinka čaj - Bahovec, da se popunoma sćistijo i da se ohranijo pred preranim povapnenjem žil i prehitroga staranja. Za betežne pa je pá-prava dobrota delúvanje toga čaja. »Planinka« čaj - Bahovec - dobiva se v plombiranih paketih po 20 Din v apotekaj ali pri izdelovateli Mr. L. Bahovec, apotekar v Ljubljani (Kongresni trg).

Ošljaj Franc, doktor modroslovja, r. v Filovcih, † 1932 v Buda-
pešti. Glej 69. str. toga Kalendara.

Pavel Avgust, doktor modroslovja, r. 1886 v Skakovcih, živé kak
profesor i voditeo muzeja v Szombathelyi na Vogrskom. V Kalendar,
Novine je pisao pesmi, zdaj piše mnogo lepih vogrskih pesmi. On je
prvi začno preiskávati naše narečje i napisao o njem več vučenih raz-
prav. Piše tudi od narodnoga življenja rabskih Slovincov okoli Mo-
noštra.

Pustai Jožef, r. v Beltincih, gde živé v pokoji. Več let je vreživao
»Dober pajdaš Kalendari« i sestavo »Krščansko katoličanske cerkvene
pesmi« (1893).

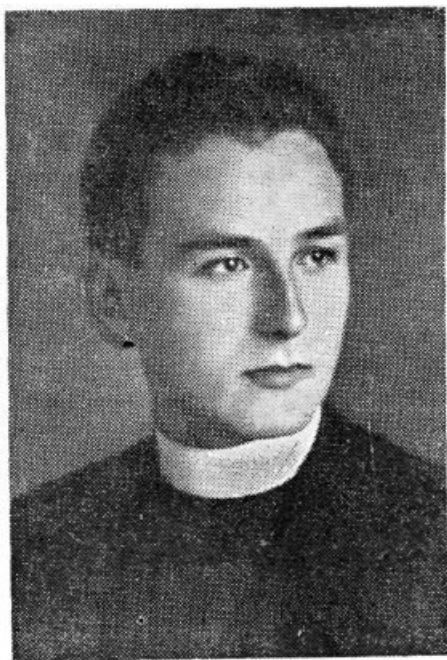
Rogač Franc, doktor bogoslovja, r. 1882 na Tišini, bio ravniteo
püšpekijske pisarne v Somboteli, gde je zdaj kanonik i pápov prelát.
Napisao je več vogrskih bogoslovnih knjig, za Kalendar 1915 pa Ivano-
cijovo življenje.

Sakovič Jožef, r. 1876 v Vadarcih, † 1930 na Dolnjem Seniki. Sestavo
je mali katekizmuš i večkrat izdao popravleno »Molitveno knjigo«.

Sever Mihal z Vaneče je živo okoli 1750, bio je evang. vučiteo ali
dühovnik i spisao evangeličanski »Réd zveličanstva«.

Šijarto Stevan, r. 1765, † 1833, vučiteo v Puconcih, je priredo za
evangeličane »Mrtvečne pesmi« (1796).

Temlin Ferenc, s Krajne doma, je napisao 1715 evangeličanski
»Györski katekizmus«. To je prva poznána kniga v našem narečji.

Bogoslovec **Jožko Küzma**.
Rojeni v Bogojini l. 1904.
Mro v Bogojini 14. avgu-
sta 1931 — malo prle kak
bi služo svojo prvo mešo.

Dr. Franc Ošlay, mro meseca aprila 1932 v Budapešti. Rodom je bio iz Filovec v bogojanskoj fari.

Naši pokojni

Vsako leto preminé med nami starejši ali mlajši, ki je bio delavec za srečo našega ljudstva, ali je ešče obetao, da to postane.

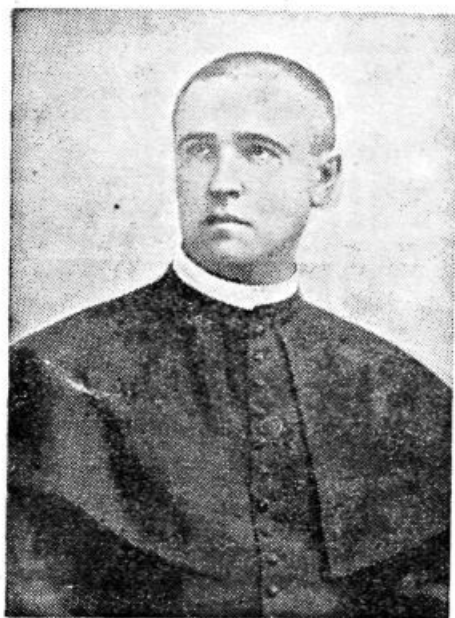
Gda je lanski Kalendar že dotiskani bio, je v Bogojini smrt končala mlado življenje: bogoslovec **Joško Küzma** se je za večno poslovo od nas . . . Narod se je leta 1904, trpo v šolaj v Lendavi, Monoštri, Soboti, Ljubljani i Maribori, gde ga je v bogoslovji napadnola sušica. Bio je pun življenja, veselja, delavnosti. Vüпали smo, da dobimo v njem najboljšega duhovnika. Pa v istom leti, gda bi mogeo služiti prvo sv. mešo, je odišeo, tretjeletni bogoslovec (14. avgusta 1931) v večnost . . .

Dragi Joško, žalostni smo, da Te nega več med nami — ali znamo, da se Ti veseliš pri Gospodi življenja . . .

V Budapešti je aprila 1932. premino **dr. Franc Ošlay**, doma iz Filovec v bogojanskoj fari. Ne je živo med nami, ali lübo je svojo domovino, pisao je od njene zgodovine v slovenskom jeziki. Bio je med redkimi svetskimi šolanimi ljudmi, šteri so prišli iz naše krajine na višiša mesta. Med bojom je bio imenovani za šolskoga nadzornika v Srbiji, ki jo je Avtsro-Vogrška zasedla. Potom je bio gimnazijski profesor v Pešti, gde v tüjini počiva sin Slovenske krajine.

Za bogojanskim plebanušom Ivanom Bašom je Bog pozval k sebi po ednom leti plebanoša sosidne fare: **Jožefa Horváth-a**, plebanuša v Martjancih, je 1. maja 1932. po dolgoj težkoj bolezni preminol.

Bio je Beli Hrvat, rojeni 8. avg. 1880. v Velkoj Nardi. Pa prišel je v naše kraje, gde je bio kaplan v Črensovcih 7 let i potom 20 let v Martjancih. Z ljubeznijov je skrbo za svoje duše, širil med njimi katoličanski tisk, poskrbo za novi prelepi oltar v starinski cerkvi i želo esče dale obnavlati cerkev. Pa ne samo svojim farnikom — vsem je bio priljubljeni, ki so ga poznali. Bio je veseli, prijazen i nišče je ne mislo, da tak naskori zgubimo pá ednoga dobroga duhovnika v našoj krajini! — Vsemogočni njemi daj večni mir, njegova duša nam pa sprosli vredne naslednike!

Jožef Horvath, martjanski plebanoš. Rojeni l. 1880 v Velkoj Nardi, mro 1. maja 1932. v Martjancih.

Što se more okrepiti, zlasti što je zaposleni v zapreti prostoraj, se gotovi zavaruje z krepitvijo mišic i tetiv kak i s poživljenim pretokom krvi s Fellerovim Elsa-fluidom, s tem preskušeniim hižnim sredstvom i kozmetikom. Poskusna kanta 6 Din, dvojna kanta 9 Din vseširom. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velki specialni kanti franko 58.— Din pri lekarnari Eugen V. Feller, Stubica Donja br. 823 (Savska B.)

Spomin Števana Kūhara

Na bratonskom cintori v beltinskoj fari smo 31. julija 1932. postavili na grobi † **Števana Kūhara** spomenik, ki ga kaže slika. Počástili smo spomin Števana Kūhara, ki je zapisao premnogo narodnih pesmi, pripovesti i drūgo v Slovenskoj krajini. Pisao je v naše domače liste, bio v zvezi z odličnimi slovenskimi možmi, širio med nami slovenske knjige i slovensko čütenje. Narodo se je 29. jul. 1882., stopo v bogoslovje ali naskori zbetežao; doma je čakao 11 let na smrt, ki ga je vzela 24. sept. 1915.

Spomenoli smo se pedesetletnice njegovoga rojstva, ar je dužnost naroda, da büdi spomin na tiste svoje lüdi, ki so za njega delali i düševno najviše zrasli. Njegov spomin naj nam büdi nove delavce za naš tisk, büdi naj nam nove preiskovalce našega življenja v Slovenskoj krajini — v vseh pa lübezen do slovenske zemlé i slovenskoga jezika, do slovenskih novin i knjig.

Tuberkuloza, jetika ali sušica plüč

Tuberkuloza ali jetika je nalezljiva bolezen človeštva i živalstva, povzročena od Kochovoga bacila. Nalezljivost je dokazao že l. 1868. Villemin na takši način, da je gnojni izcedek tuberkuloznoga mesta obolele živali vbrizgao zdravoj, štera je potom tüdi ravno tako obolela. Mem domačov stvarjov največkrat obolijo krave i kokoši. Bacil, ki povzroči bolezen, je jako tenka, s prostimi očmi nevidna paličica, šteroga je l. 1882. odkrio glasoviti nemški zdravnik Robert Koch, záto tüdi njegovo imé: Kochov bacil. Ta paličica je največ 4 mikrone duga 0.4 mikrone debela. Ka je pa to mikron? Če razdelimo eden milimeter (1 meter ima 1000 milimetrov) na jezero tálov, potom imenüjemo dužino ednoga tála mikron. Razumlivo je zato, da takše male delce samo z mikroskopom, to je z drobnogledom lejko vidimo, šteri nam tüdi do 800-krat povekša drobne delce. Kochov bacil hitro vmorí močna sunčna svetlost, dugo pa živé na sühom, v prahi, posebno v zaprejtí, nezráčenih prostoraj. Gotovo bo ništerni klumao z glavóv, ka so takša mala živa bitja ne mogoča. Takšim nevernim Tomašom bi želo pokazati samo edno kaplico navadne pitne vode pod drobnogledom, gde bi dostakrat videli celi roj, za zdravje pa največkrat neškodljivih živih stvari. Ja, zvün vidnoga sveta imamo ešče nevidnoga, to je svet bacilov, povzročitelov najrazličnejši obolenj našega tela.

Bacil tuberkuloze se lejko vsešérom naseli v našem teli, tak poznamo jetiko čont, kože, obisti, možganske mreine i. t. d., itak jo pa največkrat najdemo v plüčaj. Plüča so njegovo glavno gnezdo, tü opravla svoj smrtni poseo z največšim uspehom, ka jasno dokazüje dejstvo, da je v mnogi državaj vsaki sedmi mrtvec žrtev plüčne jetike. Zato si bomo поблиže ogledali poti, po šterih on pride v plüča, njegovo kvarno delovanje v plüčaj, njegovo odstranitev iz plüč po zdravljenji — to pa vse zato, ar nam bo samo po tom naténčnom spoznanji mogoče odbiti vsaki njegov napad, obvarvati se plüčne jetike. Za bolše razumevanje vsega toga smo pa prisiljeni napraviti mali ovinek. Spoznati moremo najmre lego, sestávo i posebno delüvanje plüč. Samo na té način bomo razmili škodljivost delovanja Kochovoga bacila ne samo za plüča, liki za celo telo.

Pri pogledi na človeka vidimo na njem glavo, roke, noge in trup. Tê trup razdeli vodoravno stena v gornjo prsno in dolnjo trebušno votlino. V sredini prsne votline imamo srce s svojim ožiljom, ob stranej desno i levo polovico pljuč, šteri izpunita vso prsno votlino. Obe polovici pljuč se potom za prst debeli cevk združita v sapniki, šteri je potemtakšem skupna dovodna i odvodna zračna cev za obe polovici pljuč. Glavna cev vsake polovice se razdeli na menše cevi, te palik na bole male, okrog šterih je zozidan ostali del pljuč. To zgradbo bomo najležej razmili na te način, če si predstavimo, da je iz cevk zraslo vse puno rizlingovi grozdov, šteri petlike i jagode so votle tak, da ostane samo tenka kožica petlik i jagod. Neštevilno takši grozdov eden poleg drugoga sestavlja pljuča. Površina pljuč odrasloga človeka znese okrog 90 kvadratnih metrov, to se pravi, da če razrežemo jagode pljuč odrasloga človeka in jih po vrsti pretresemo na zemlo, pokrijemo 90 kvadratni metrov zemle. To je velika površina za človeška pljuča. Pri izdihavanji se ta površina zmenša, jagode, pljuča se skrčijo i s tem iztisnejo zrak iz sebe, pri vdihavanji se jagode, pljuča palik rastegejejo, usrkavajo zrak v sebe i to se ponavlja pri zdravi pljučaj nepretrgano do zadnjega dihlaja.

Če postavimo afriškoga divjaka, šteri graditev hiž ešče nigdar ne vido, pred lepo palačo, bo vido samo zvünešnjost i niti senjalo se njemi ne bo, da je hiža zgrajena iz množine ciglov. Tak smo tüdi mi s plüčami, če poznamo samo gornjo sliko. Celo telo i tüdi plüča so zgrajena ešče bole podrobno, iz velike množine ciglov, tak mali ciglov, da je vidimo samo pod drobno-gledom i te cigle imenüjemo celice. Celice so fundament naše telovne zgradbe i tüdi živlenjskoga udejstvovanja. Iz celic so sestavlene čonte, mišice, živčevje, maščoba z razlikov oblike i delovanja. Drugo obliko i delo ima namreč plüčna celica, kak na primer občütna celica. Vsaka pa ima po edno jedro i v vseh se vrši delo presnavljanja bar v takšoj meri, kelko je za lastno življenje celice neobhodno potrebno. Kakše je pa to delo? To je pretvorba hranilnih vrednot po gorenji v lastne živlenjske potrebe i življenske potrebe celoga tela. Razumlivo je, da se to gorenje ne vrši s plamenom, itak pa razvija toploto, ka je moč, toplota našega tela. Vsako gorenje pa rabi zrak, istotako gorenje v celicah. Potreben zrak celice dobijo po krvi iz plüč, hranilne vrednosti pa istotak po krvi iz prebavnoga trakta, to je želodca, tenkoga i debeloga čreva. Pri gorenji povsodi najdemo tüdi kakši ostanek, pepeo. Istotak je gorenje v celicaj našega tela ne brez ostanka. Te ostanek pa je ne trda snov, liki plin,

imenüjemo ga ogljikov dvokis i se nabira v celicaj, preide iz njih v krv, štera ga potom žil prinese v plüča i tam odda.

Zgoraj omenjene plüčne jagode so istotak sestavlene iz samih celic. V njih vidimo pod drobnogledom po edno jedro, zvün toga pa kak sito gosto omrežje najtenkejših žilic, po šterih se pretaka krv. Živlenjska naloga tej plüčni celic je, da ob priliki izdihavanja oddajo pepeo, ogljikov dvokis, šteroga je krv prinesla od vsej strani, od vsej celic našega tela v nje i usrkavajo ob priliki udihavanja dober zrak, to je kisik v sebe, šteroga potom krv palik nese nazaj v vsako posamezno celico tela, gde je neobhodno potreben za presnavljanje, za gorenje. To je ogromno delo. Pomislite, ka nastane. če plüča to živlenjsko nalogo zavolo kakšegakoli vzroka vršijo nezadostno. Pepeo, ogljikov dvokis se nakopičavle v celicaj, dober zrak, kisik, ne prihaja v zadostnoj množini v nje, gorenje, pretvorba hranilni vrednot bo zavolo toga pomankljiva ravnotak, kak bo slabo gorenje v peči, gde je dosta pepela, malo zraka, naj je gorivo ešče tak dobro. Takši človek se zobston hrani dobro, živlenjsko delovanje celic peša, moč tela den za dnevom pojemle. Iz navedenoga pa je tüdi jasno vidno, kakše važno delo ima krv pri tom. Krv je metla našega tela, pomete pepeo iz vsake celice, ga odnese v plüča, tam potom plüčnih celic odda, naklade kisik i nese s hranivom, šteroga je v prebavnom trakti dobila pa nazaj vsakoj celici tela. Zato si pa brez zdravniškoga nasveta ne dajmo nigrdar krvi püščati!

Po tom kratkom ovinki se vrnimo nazaj k predmeti. Če smo gornje dobro razumeli, potom nam bo jako lejko zasledüvati nevarno delo Kochovega bacila v plüčaj i njegove kvarne posledice za naše zdravje. Bacil pride največkrat potom zraka v plüča. Pravili smo, da v zaprtih nezračnih prostorih dugo žive v sühom praji. S prahom pride v zrak, iz zraka pa po dihanji v plüča. Tü se naseli v celici, srka iz nje hrano, se množi neverjetno hitro. Če ji je v začetki bilo samo nekoliko, se v kratkom časi pomnoži na stotine. Posledica je, da delovanje celic vsigdar bole hira, končno celica merje. Znamo, da vsakše živo bitje ima kakše izločine iz svojega tela, tak na primer človek vodo i blato. Ravnotak najdemo tüdi pri Kochovom bacili izločine, štere tü imenüjemo toksine. I glejte, tej toksini so mnogo bole škodljivi celici, kak srkanje hrane potom bacila. To je čemer, šteri naravnost onemogoči, uniči vsako živlenjsko delo celice. Pod tem dvojnim škodljivim uplivom bacila umre celica za celico, nastane komaj vidno, za makovo zrno veliko gnezdo z gnojom v sredini. Na površini umirajo celice dale, gnojna sredina se povekšavle na velikost prosenoga zrna,

gráščeka, lešnjeka, oreha i tak dalje, če smrt prle ne pretrga niti življenja. Redkost je namreč to, da bi nastala infekcija samo na enem mestu, bacil se naseli naenkrat na večih mestaj. Tak se istočasno na večih mestaj napravijo različno velika gnojna gnezda z veliko množino bacilov. Toksin pa, šteroga ta množina bacilov izločuje iz sebe, ne ostane v samom gnojnom gnezdu, ne škoduje, zato samo obsojenomi deli pljuč, liki potom krvi preplavi celo telo, škoduje, ovira živlensko delovanje vsake posamezne celice tela. Razumljive so zato mnogostranske težave, motnje tuberkuloznoga bolnika. S celico propada, umre tudi fino omrežje žil, krv se izlije v gnezdo i se dostakrat pokaže kak tenka rdeča nit v izmečki, slinaj oboleloga. Ta rdeča nit je navadno tudi znamenje, štero prestraši oboleloga i ga ešče pravočasno pripela do zdravnika. Če je vekša žila vničena, se pojavi tudi ista krv pri kašljanji, to pa samo v slučajih, če je gnojno gnezdo v kakšo cevko odpreto. V tom slučajih najdemo tudi več ali menje gnojnoga izmečka pri bolniki. Važno je, da poznamo razliko med krvjov iz pljuč i želodca. Krv iz pljuč pride s kašlom v lampe, je svetlo erdeča, pomešana z malimi zračnimi mehérčki, zato se peni, naopak krv iz želodca pride po vómetanji v lampe, je tmično rdéča, večkrat strdjena v falataj. Ja, tudi izkrvavi lejko človek skoz pljuča pri odprtji vekše žile v pljučaj.

Naravno je, da je pri zapretom gnezdu vse to nemogoče. Ne najdemo krvi, niti kakšega gnojnoga izmečka z bacili, zato pa tudi delimo jetiko pljuč po tom, ali je gnezdo odpreto ali zapreto: v odpreto ali zapreto jetiko, süšico. To je ogromne važnosti. Človek z zapretov jetikov je najmre ne nevaren za okolico, dočim oni z odpretov jako. Po kašlanji, plüvanji po tleh pridejo bacili v zrak, od tü pa v plüča zdravoga človeka. I to se ponavlja den za dnevom, obolenja se širijo, če je bolnik ne poučeni, ali se ne drži osnovnoga pravila: **plüvati samo v plüvalnik, pri kašlanji držati vsigdar robček pred lampe.** I to je z ednim najmenje, ka se od jetičnoga bolnika more želeti. Pravili pa bodete, kak naj plüje bolnik vsigdar v plüvalnik, vendar nede noso plüvalnik naše hiže — če ga mnoga spoj ima — štirivoglato škatlico na hrbti vsigdar pri sebi?! Istina je, da ne more nositi našega navadnoga siromaškoga plüvalnika pri sebi, nosi pa lejko takzvani žepni plüvalnik, za pesnico velko, v te namen izdelano zapreto posodico, štera ima mesto v vsakom žepi. Če kadilci lejko vseširom izvlečejo svojo ropotijo, meher, dozo i ti celo pokadijo pod nos, da se včasi človek malo ne zadüši, zakaj ne bi lejko tudi nesrečni jetični bolniki izvlekli svoj žepni plüvalnik pri vsakšoj potreboči? Človeška družba bi njim mogla biti ešče zahvalna! Ne pomaga pa dosta, ali spoj nikaj

plüvanje v plüvalnik, če delamo tak, kak je pri nas navada. Plüvalnik, v šterom je po návadi pepeo, pesik, žaganje ali pleve, se izprazni na gnoj, smetišče, kamo lejko pridejo domače stvari, veter. Te raznesejo vsebino plüvalnika po dvorišči, odked bacili z vetrom lejko pridejo pa v zrak i od tam v plüča zdravoga človeka. Vsebina plüvalnika naj se zato izprazni pri naši razmeraj v zaprto stranišče, kama ne morejo stvari niti veter; gde pa toga nega, naj se zakople v gnoj i poljë z vapnenim mlekom. Ka je pa vapneno mleko? Če eden liter pogašenoga vapna zmešamo s tremi litri vode, dobimo vapneno mleko, ki jako hitro spokole bacil jetike. S tem vapnenim mlekom tüdi večkrat namažemo srtéo, stene bolnikove sobe. Plüvalnik pa izperemo v 2 procentnoj vročoj raztopini sode, šterov tüdi pod pohištvo bolnikove sobe lejko očistimo. Žepni plüvalnik je pa najbolje po izpraznitvi 10 minut v vreloj vodi izkühati.

Dokazano je dale, da nevidne kaplice slin bacili po kašli do tri metre daleč lejko zletijo. Razumlivo nam bo zato, da je okolica bolnika puna bacilov, če ne drži robčeka pred lampe pri kašlanji v toj bližini vsakši lejko naleze od njega bolezni. Da drobne kapljice slin potom kašljanja za istino daleč zletijo, se vsakši sam lejko osvedoči na ta način, da skozi vozko odprtino okna spusti močno sunce v nekoliko kmično sobo in nato kašlja od strani v nastali sunčni trak.

Bolnik z jetikov plüč naj ima po mogočnosti sam svojo sobico, na vsak način pa svoje perilo i jedilno orodje, štero se naj tüdi ločeno pere. Dvori njemi naj vedno edna in ista oseba, štera naj skrbno pazi na čistočo.

Drügi način, kako pride Kochov bacil v naše telo, posebno pri deci, opazimo večkrat. Deca namreč lejko obolijo na črevesnoj tuberkulozi, če pijejo sirovo, ali ne dobro kühano kravje mleko tuberkulozne krave. V mleki takše krave najlemo Kochov bacil, zato deci hühajmo mleko tak, da bo najmanj pet minut vrelo. Predugo vreti nesmi, ar zgübi hranilno vrednost.

Žalostno je ali itak resnično, da preti pri nas cecatjoj malojoj deci dostakrat od lastni mater največja nevarnost. To pa takrat, gda mati začne grizti hrano in grižljaj iz svoji ust potiskati v otroška usta. Nesrečna mati, morilka si lastnega, lübečega otročička na ta način dostakrat! To nam bo razumljivo, če smo dozda povedano razumeli, posebno ešče, ar dete mnogo hitrej obolij na tuberkulozi kak odrasli človek. Obolenje namreč ni odvisno izključno samo od moči bacila, liki tüdi od odpornosti napadenoga tela. Ta odpornost tela je pa pri deci menša kak pri odraslom. Tako je dokazano in znano, da nas tekom življenja Kochov bacil večkrat napade, se tüdi naseli v

naših pljučaj, dostikrat tudi napravi malo gnojno gnezdo, pa itak ne zbolimo. Zahvaliti se imamo v takšem slučaju edino odpornosti tela, štera odpornost zastavi pot razširitvi bacila, ga zaduši, imori v gnojnem gnezdi, štera gnezdo potem povle ali sledkar zavapnijo, to se pravi, da na mestu gnoja najdemo zdaj v njih vapno.

Opisana slika, gnojna gnezda, štera tudi kaverne imenüjemo, so najpogostejši način kvarnoga delovanja Kochovoga bacila v pljučaj. Bacil ima namreč več vrst kvarni vplivov na plüča, so pa ti redkejši, i tak je potek bolezni v ozkoj zvezi z različnimi vrstami.

Znaki obolenja. Poglejmo zdaj, s kakšimi znaki, znamenji se začínja tuberkuloza plüč. Začetek je navadno jako nejasen. Dotičnik misli, da je prehlajen k večjemi, kar bo v kratkom časi minulo. Pri ženskom spoli je velika bledoča i nerednost v mesečni krvavitvaj dostikrat rano znamenje obolenja plüč. Zvišanje telesne toplote redko nastopi v začetki, je pa malenkostno največkrat, tak, da to opazimo samo, če več dni dnevno po večkrat merimo. Poznamo pa slučaje, gde se bolezen včasi začne z jako visokov vročinov. Redki so slučaji, gde že v začetki ne bi opazili pokašljevanje, z nikakšim, ali jako malim sluzastim izmečkom, itak se pa najdejo, zato je popunoma naopačno pri nas jako razširjeno mišljenje, da brez kašla nega jetike plüč. Posebno pri zapretoj jetiki kašeo lejko popunoma menka. V izmečki, slinaj včasi že ob začetki obolenja najdemo krvavo nit ali tudi čisto krv. I to je mnogokrat sreča za tistoga, ar ta krv njemi odpre oči, naznani njemi, da je njegova bolezen ne tak nedužna kak je dosegamao mislo i ga pritira k zdravniki. Naš človek — posebno v denešnji težki časaj — ide k doktoru te, gda ga kaj boli. I glejte, pri jetiki plüč lejko postane to nesreča. Bolečine, najmre v začetki največkrat sploj nega, zvün maloga zbadanja v prsaj ali nekšega neugodnoga občütka na hrbti med lopaticami, šteroga naše lüdstvo posebno rado utrujenosti pripišüje. Gda je bolečina v prsaj močna, je obolenje navadno že jako daleč od začetka. Včasi v začetki pa se rada pokaže hitra trüjava pri hoji, deli i pomenkanje téka. Vse to so znaki ránoga začetka, gda gnojnih gnezd ešče sploj nega ali so pa jako mala. Pravili smo, da odporna moč tela takša gnezda lejko zaduši. V tom slučaji minejo v kratkom vse neugodnosti, bolnik bo brez vsakoga zdravljenja pálik zdrav. Če se pa kaverne povekšavlejo, nastopi navadno vekša vročina z močnejšim kašlom, obilnim gnojnim izmečkom, včasi z močnim krvavenjom, pojavi se močno znojenje, posebno po noči, bolnik je privezani na postelo, hitro hüjša i slabi. Najdemo pa bolnike, šteri tudi

v takšem slučaju dobro izgledajo i so debeli. Debelost je zato ne znamenje, da imamo plüča zdrava! Očivesno pa je, da so bolniki z jetikov plüč tudi v težkih slučajaj düševno največkrat dobro razpoloženi, varajo sami sebé i se vüpaajo do zadnje minute. Poznao sam bolnika, šteri je ob devetih zvečer naravnao svojo vöro: — vütro prej moram rano stanoti — i je že ob 11 brez vseh težav mirno za večno zaspao. Potek plüčne jetike je jako različen. Navadno se vleče skoz duga leta, poznamo pa tudi slučaje, gde nastopi žalosten konec že v par mesecaj. Vse to je odvisno od načina kvarnoga delovanja bacila v plüčaj ali v teli spoj. Zato dobro označi potek plüčne tuberkuloze Charles Dickens, gda pravi: »To je bolezen, štere potek je počasen i svétešnji, njeni konec tak gotov. Den za dnevom, del za delom mineva mrtelen deo, ali düša je vsigdar ležejša i slobodnejša, kem bole se zmenša njeni zemelski oklep.«

Zdravljenje plüčne jetike. **Jetika je ozdravljiva bolezen!** To nam dokazujejo tisti mnogi slučaji, pri šterih vidimo vse znake začetnoga obolenja, najdemo tudi tuberkel-bacile v izmečki, pa vendar ozdravijo i zdravi ostanejo. Neobhodno pa je potrebno, da se zdravljenje začne kem prle, po mogočnosti včasi v začetki i izvrši točno, ar je bolezen v začetki najbolje ozdravljiva, četüdi se dnes dosta lejko pomaga — posebno v zdraviliščaj — bolniki z velikimi kavernami. Rešilno bi bilo za človeštvo zdravilo, štero bi kochov bacil v plüčaj ednostavno vmorilo, kak imamo zato več primerov pri drügi betegaj. Ali takšega zdravila je zdravniška znanost ešče dozdej ne našla, dasiravno so se že milijardne vrednosti potrošile za to. Bistvo vsega našega zdravljenja je v tom, da skušamo zvišati odpornost tela, štera potem sama vmori bacile v gnezdaj na te način, da okoli gnezd gradi vapneni plot, šteri ne dovoli nadaljnjo razširitev kavern. I to dosegnemo predvsem ob prvim z obilnov hranov. Vseedno je, ka bolnik je, glavno je, da dosta je. Tüdi alkoholne pijače lejko uživa, posebno če si s tem tek popravi, izvzemši pri jakem krvavljenji. V takšem nevarnom slučaju napravimo bolniki visoki zglavnik, popije naj hitro v vodi edno žlico navadne kühinske soli, na prsa denemo mrzel ovitek in pokličemo zdravnika. Mir je drügo važno sredstvo za ojačanje odpornosti tela. Bolnik nesmi delati, naj dosta leži, po nöči naj spi pri odprtom okni. Ležanje je posebno za bolnike z vročinov neobhodno potrebno. Vsa ta sredstva si bogatec dosta ležej preskrbi kak siromak, zato pa tudi vidimo, da jetika najbolje divja med siromašnim prebivalstvom z vlažnimi stanovanji i nezadostnov hranov. Slaba navada je pri nas vöre i vöre dugo ležanje na sunci. Istina je, sunce vpliva zdravilno v ništerni slučaji, nej

je pa vsaka jetika pljuč za takše zdravljenje, nasprotno, sunce lejko izredno dosta škodi, zato se brez zdravniškoga priporočila jetičen bolnik nigdar nesmi sunčati.

Nešteto je zdravil, s šterimi zdravnik skuša odpornost tela povekšati. Redko se posreči to hitro, zdravljenje traja navadno mesece, pa tudi leta dugo. Neodpustljiv greh, slaba navada našega ljudstva pri tem je letanje od zdravnika do zdravnika, s šterim letanjem samo sebi škodi največ. Ostani pri ednom zdravniku, šteri ti na ta način spozna ves potek tvojega betega i ti bo znal najboljše zdravilo predpisati, ka je iz ednoga pregleda dostikrat nemogoče.

K številnim zdravilom se zadnja leta pridruži takozvano operativno zdravljenje — to je s pomočjo operacije — tuberkuloze pljuč v sanatorijaj. Bolna stran pljuč s kavernov se stisne z zrakom tak, da se po mogočnosti robovi kaverne dotikajo. Na ta način stisnjena kaverna prle zaceli. To dosegnejo tudi z operativnov odstranitvijov pljučnoga živca. Tudi plombirajo kaverne kot kak luknjast zob. Izvršitev tej operacij je pa odvisna od mnogi okoliščin, njih uspeh dostikrat jako malenkosten. Kaj pa rentgen, blažena elektrika našega ljudstva, me boste vprašali; ali ne vrači elektrika jetike pljuč? Nikakor ne! Rentgen zdravnika ima slično nalogo kot lovcov pes. Te poišče zavca, rentgen pa mala tuberkulozna gnezda, kaverne v pljučaj, štere bi inace težko, ali sploj nikak ne odkrili. Ne ozdravi pa tej tuberkulozni gnezd, i to je usodna pogreška našega ljudstva, štero većinoma misli, da elektrika ozdravi tuberkulozo pljuč. Rentgen, elektrika je potomtakšem samo pomožno sredstvo pri iskanji tuberkuloznih žarišč v pljučaj, šteri ima zdravnik ešče več na razpolago, kak na priliko različna ceplenja i krvne probe.

Tuberkuloza je ljudska bolezen. Do 30 procentov vseh mrtvecov pokosi jetika v dobi od 15. do 60. leta starosti. To je strašna žetva, zato se pa tudi branijo vse države jetike, kelko je mogoče. Ogromno penez se izdà na leto za vzdrževanje najrazličnejših protijetičnih ustanov. Tudi naša država ne zaostaja v tem. Tak imamo v Sloveniji zdravilišče na Golniku pri Tržici i v Topolščici, na Hrvaškem v Novom Marofu pri Varaždini, Klenovniki, Brestovci itd. Vsi tej naporu pa so kapla v morji, dokeč vsaki posamezen državlan ne bo poučeni o bistvi, poteki i obrambi obolenja i se potom toga tudi v vsagdenšnjem življenji ne bo držao. Samo na ta način lejko napovemo uspešen boj jetiki, samo na toj podlagi lejko pričakujemo zdravejšo, srečnejšo prišestnost.

Kmečka pesem

Prešla pomlad, po bliskovo prešlo poletje
in sveti Mihael.

Po polj so pospravljeni sadovi,
listje je požoltelo, trava orjavela,
po brdih breze žalostno blišče.
Višje nad njimi bori in smreke
kot lovci mi zeleni čakajo.

Namočena

od ranega dežja je pot. Iznad vode
in črne prsti tam in travnikov
dviguje se sopar. Na desni je smrečje,
na levi gorska pot, rjava, skrita
ko lisičja dlaka.

Tod hodimo vrhovci. Tiho vse življenje
in tih naš običaj. Pride poletje, žge in peče,
pride jesen, zapre čebele, in pride zima,
oddahne si in zapre dveri naše.
Tam v zgornici odpre si skrinjo.
Poišče sukna si in kril volnenih
in plavih toplih rut in nogavic;
obutev vzame novo si, podšito z jarcem,
kolovrat, par jančjih rokavic in kožuh
bel, kratek in ustrojen, z rožami.

Nato pregleda kašče ...
na pod pribije jazbeca in čuka,
nabrusi še sekiro si, zaneti ogenj
in zagodrnjá ...

Tam v zraku pa po snegu zadiši.

Josip Murn - Aleksandrov (1879—1901) je napisal v svojem kratkem življenju dosta lepih pesmi, štere opevajo kmečko življenje i delo, njive, vso naravo. »Kmečka pesem« prosto pa prisrčno kaže, kakša je jesen pa kak se približavle zima. »Po brdih« — po bregáj; »smreke« — jeliči; »črne prsti« — čarne zemlé; »vrhovci« — goričanci; »čebele« — včele; »zgornica« — gornja hiža; »rut« — robcov; »jančjih« rokavic — iz kože agnjeca; »ustrojen« kožuh — iz kož; »kašče« — shrambe za silje; »zagodrnjá« — zmúvi.

Gospodarstvo

Štala

Štala je mesto prebivanja naše domače, pri nas navadno konjske in govenske živine. Tü se skoti, tü se hrani i tü si počiné trüdna po težkom deli. Živina je dana človeki, naj njemi slüži ino bođe v pomoč v boji za vsakdenéšnji krüh. Zato se človek, či je k čemi gospodar, mora brigati za svojega tovariša pri deli, more primerno plačati tüdi živinče. To pa ne včini samo s tem, ka je ne trapi vö z reda, nego njemi da primerno zavitje pred vremenskimi neprilikami, a to je štala. Kem bole podvori, kem več se briga za živino, tem bole de njemi slüžila, de sposobna za delo, tem več de meo haska ž nje! — Človek je s svojim razumom prišeo do toga, ka je opazo že od nigda, ka je živina ne vsigdar ednaka, nego se po krajaj, po okolici razloči pa ka je to očivesno tüdi odvisno od krajovnih prilik, okolščine. Gde je več bilo paše pa bogše, tam je živina bila lepša, indri v sükešnjih pa siromašnjih krajaj je tüdi živina ostala slabejša, manje razvita. Gda je odebérao sebi za pomoč, si je, samoposebi se razumi, jemaó lepšo močnejšo. Pri konjaj je gledao na lepoto in hitrost; pri govenskoj mári mlečnost, tüčnost i sposobnost za vožnjo itd. — Tak smo pomali prišli do domače vprežne i drüge živine, štera nam dnesdén na vse mogoče načine slüži. Kem bole se je pazilo pri odebéranji na gornje lastivnosti živine, tem bole se je ta živina odtüjila od svojega prvejšega načina življenja, zato je mogeo pomali prevzeti vso brigo na sebe človek, šteri je to spremembo povzročó, vpregnovši živino v svoj jarem.

Tak je prišlo do reje živine i s tem v zvezi do povanja hrambe, štale. Za kaj štéc potrebüjemo živino, ona preci svojega žitka preživé — ravno v denešnjih okolščinaj — v štali. Zato naj bo štala za isto takša, ka vsem i ze vsemi slüži svojemu nameni. Samo tak de napredüvalo naše gospodarstvo, ar

Kako sem se naučil igrati! Niti sam nisem verjel, da imam talent in bolj iz šale kakor z resnim namenom sem si nabavil ono knjižico: »Kako postanem dober godbenik?«, ki jo pošlje prodajna podružnica Meinel & Herold, tvornica glasbenih instrumentov v Mariboru št. 217, brezplačno vsakomur, kdor jo zahteva. Prejel sem torej to knjižico, in še sam ne vem kako sem dobil voljo; naročil sem harmoniko, ki mi jo je firma res poceni prodala, in verjemite mi, da sem se s pomočjo te knjižice z lahkoto tako dobro izvežbal, da se vsi čudijo. Zato trdim: vsakdo, še celo otrok, se lahko nauči igrati, če le hoče. Zahtevajte od firme to knjižico in videli boste, da se bo posrečilo tüdi Vam. Neki hvaležen godbenik.

je znano, ka po štali povle vsaki spameten gospodar tudi sebi stanüvanje. Štala naj bo te že skoj štéč, bodisi z lesa, bodisi kamna ali cigla, more biti prestrana, süha, svetla i zračna. Vsakši zida štalo toti po svojoj zmožnosti, to je istina, naj jo pa zida tak, ka spuni gornje zahteve. Ne vala, či so okna starinska voska, ar de malo svetlosti pa zraka. Brez svetlosti pa zraka nega zdravja, ni žitka.

Naj bojo teda okna prostrana, ka ji ne zamreži pavuk z svojov pavučinov. Naj bodo okna tak postavljena, ka neđe prepiha, ar je tudi to škodljivo za živino. Sploj, či je mogoče okna pa dveri postaviti na sunčeni kraj. Sunce je namreč poleg svetlobe pa zraka največši neprijateo vsem klicam betegov.

Dveri zadosta velke, naj se odperajo na stežaj v vö ne pa v štalo; to se pravi, či stopiš v štalo »k sebi« ne pa, »od sebe«. V nevarnosti, v slüčaji ognja je to jako hasnovito, ka se ležej odpréjo. Jako so prilične posebno pri ménšem gospodarstvu dveri — či tudi starinske — štere se vodoravno na dvoje odpérajó, dolnja ino gornja polovica vsaka pozouseb. Tak posebno v lepom časi zapremo spodnjo polovico, gornjo polojno pa nehamo odprejto, tak živina dobi zadosta zraka pa svetlobe vö pa nemre iz štale. — Nej je vse za odvrčiti, ka je starinsko samo zato, ka je starinsko. Pa smo li v vékšem tali zavrgli, obdržali pa bōše. Tak delamo kvar na ednoj strani s tem ka po drugoj mislimo dobro, n. pr. v štali pod mostnicami mamo skopano jamo za gnojšnico, gde se nabera ino scejda vküp, tam se razpada, prenavla ino se stvarajo snovi škodlive za zdravje živine tak, kak či ta jama ne bi mela mesto odzvuina štale ino tam ne bi mogla slüžiti istomi nameni! — Na dale naj bo topla štala, to dosegnemo, či do se okna pa dveri tesno zapeerala, odvisna je pa toplota od materijala, iz šteroga je štala zidana.

Vsigdar je toplejša štala cimprana, kak pa zidana ali cementana. To nevala samo za zid, nego vala tudi za pod. Mogoče je za održanje čistoče pripravnejši pod zidani ali cementni, tudi za razkužbo od raznih klic poprijetnih betegov nam bole slüži beton, nego neprispodobno je bogši ka se toploče tiče leseni ali pa zemleni pod. — Zato nemajo prav tisti, šteri silijo cement v štalo. Omenili smo čistočo, ta se ne tiče samo poda nego tud sten. Tudi je potrebno, ka se čisti, peré, deré ino na novo beli stena z vapnom večkrat na leto. Brez odlašanja je pa to potrebno, či smo meli nesrečo v štali ino nam kaj od neznanoga betega vesnolo. Vapno ima takšo lastivnosti v sebi, štere škodijo povzročitelom betegov, posebno poprijetnih! —

SCHICHTOV

RADION

pere sam

in -
hitrejše

in -
belejše

in preprosto
kakor A - B - C

a RAZTOPI

Radion v mrzli
vodi

b KUHAJ

v raztopini perilo
20-30 minut

c IZPIRAJ

perilo najprej v gorki,
potem v mrzli vodi

Kelkokrat pa ostanejo pri nas štale odzvuina pa odznotra nepobeljene?! K čistoči sliši tudi to, ka je nej nigdar preveč zadušena ne poleti i ne pozimi, zato služijo lüknje za zračevanje ali ventilacija. K nesnagi pa spadajo tudi mühe, proti njim so najfalejše ino sigurno sredstvo lastavice. Ne pozabimo tega një i dajmo njim priliko ka do si lejko v štali ali pod zastrežom gnezdile. Nikak ne spadajo v štalo nikši kürnjeki z kürami, nej svinjë pa zavci tudi ne. Vse to dela nesnago v štali, širi smrad, vonjavo, štera ne slüži ravno preveč čistoči štale ino s tem zdravji živine.

Vüši, buhe, kürečnice so mrčes, šteri strašno mantra svoje lastnike posebno pa mlada stvorenja kole pa či nega zarane pomoči znajo tudi prejeti. — Či je pa štala nabito puna z vsakojakimi raznimi stvarmi, te je samo po sebi razumlivo žmetno držati snago, čistočo v njoj. — Gnoj na küp spravlati ino samo gda — gda zmetavati, ka se dogaja navadno po zimi za volo mraza, je tudi ne zdravo iz istih zrokov, kak nabéranje gnojšnice pod mostnicami. Zrak se puni z dušikom i tkzv. mokračnov kiselinov i drügimi zdravji škodljivimi snovi, tak onesnajžen zrak naj vdihavajo celi zimski čas v štalo zapreta mara. Potrebno je tudi po zimi se skrbeti za zadostno količino čistoga zraka. — Senjeki v štalo ne spadajo, ar sopót, ki se stvara v štali, napuni seno ino tak kvari tek i dišavo. Takše od sopara vlažno seno živina kak pa nerado, neslano je. Iz ravno toga zroka nej trbej nikše hrane čuvati v štali, nego v kleti ali gde

Pazite!

Gospodinje, snahe, materel Dugi zimski večeri so tü. Ali ste si že naročili **perje**? Če nej, pridite v trgovino

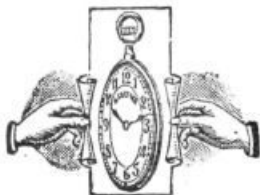
Kocet Ivan, Črensovci

V tej trgovini dobite najboljše i najfalejše perje. Zvün toga pa dobite vso špecerijsko blago, kak tudi vso železnino, leder, podplate i vse ka potrebüjete!

indri na priličnejšem mestu. Kelkokrat se rado zgodi, ka se marše odveže ino preje kakše sečke, tikvi ali repe, ka se nemre pripetiti, gda vsega toga nega v štali. — Jasli pa lestvice nad jaslami tüdi svedločüjejo pri zdravji domače živine, za nje vela tüdi snaga, nje čistiti pred polaganjom je potreba, kak pomi- vanje v künji. Voske jasli pa nad njimi visoke ino preveč nagnjene lestvice so ravno tak beteg živini kak strmi ino kratek pod, gde more marše vsigdar na žlebi stati, teško stanjüje ar se škali ino si kvari noge posebno zamlada, gda je mladezen gingava tak, ka nigdar ž njega nekaj dobrega nemre gratati. — To so na kratki napake, štere se skoro vsakšoj našoj štali najdejo. So pa drüge tüdi, ar kelko gospodarov telko glav, na telko načinov se zidajo, povlejo hrami i vrinejo nevedoč napake za volo krivoga ali slaboga znanja i poznavanja stvari, tak zvane higijenske štale.

Najvekša vaša radost

je predmet s šterim ste zadovolni gda koli ga vidite, a to zadovolstvo te meli z vsakim predmetom, küplenim pri svet- skoj hiži **H. Suttner**. Pregledajte ednok Suttnerov velki Ilu- strovani cenik, da se čudite! Eto mali izvleček iz cenika:

Poskusite!
jer boste
stalna
mušterija!

Br. 7502. 14-karat.
zlato, jako lepa
izdelava Din 160.—

Br. 7525. 14 karat.
zlato, jako lepa
izdelava Din 88.—

Br. 7101. 14 karat.
zlato, Din 59.—

Br. 7001. 1a amer.
double-zlato
Din 21.—

Br. 7310. 1a amer.
double - zlato
Din 31.—

Br. 6639. Amerik.
double-zlato, pra-
vim kamenom
»Carneol« D. 56.—

Ogromen izbor

vör, lancov, narokvic, prstanov, naušnic itd. iz zlata, srebra v velkom ilustrovanom ceniki, ki Vam ga na želo brezplačno pošle svetska hiža

H. Suttner, Ljubljana br. 895

Ka ne odgovarja, se zmeni ali se penaz vrne.

Br. 6616. 1a amer.
double - zlato z
lepimi kamni
Din 24.—

Br. 7871. Amerik. double-
zlata narokvica, jako lepi i
fino izdelana, elegantna.
Din 29.—

Br. 7721. Broša iz amerikan.
double zlata, jako lepo iz-
delana Din 34.—

Br. 7866. Amerikan. double-
zlata narokvica z lepim ka-
menom, najfineše delo, du-
žina 19 1/2 cm . . Din 93.—

V glavni črtaj so pa podana tudi načela, šterih se moremo držati, či se ščemo ognoti prle omenjenih napak ino pregrešk pa smo napredüvali z razumov a ne pretiranov paskov v našoj že itak cvetočoj živinoreji. B. I., vet.

ZANIMIVO

Skrivnosti narave

Bio je čas, gda je tisti, ki se je za viüčenoga držao, samo tisto vervao, ka je vido. Zdaj pa pripoznava znanstvo takše reči, od šterih zna, da so, nego kakše so — toga nišče ne ve. Inda sveta smo vervali, da njive trbe dobro pognojiti, dobro zorati pa je gotov dober pov. Zdaj pravijo, da je to ne zadosta: biti mora ugodno vreme, da se v zemli razmnožijo »bakteriji«, to so glivice, ki morajo zemlo pripraviti, da je rodna.

Drüga prilika: Že jezero leto mámo kvas. To je mala reč. Dobra vertinja, če pogače pečé brez kvasa, kda testo omesi, malo nehá, da se gene. V kvasi so tudi glivice, ki povzročajo, da testo zavré, zrasté.

V jesén se iz grozdja mošt stiskávrle. Bakterije ali glivice, štere so bile v grozdji, povzročijo, da začne mošt vreti. I od vrenja je odvisno dobro vino.

Prebáva v našem želodci je tudi nekše vrenje. Iz vsega tistoga, ka vživamo, ešče nemremo živeti: morejo priti ešče skrivnostne sile, ki vse to spremenijo. Te sile se zovejo »vitamini« (»vita« pomeni latinski življenje). Te sile pa nastanejo v rastlinaj s pomočjov sunčne svetlobe. Če »vitaminov« v hrani nega, pridejo betegi, bolezni. Za nas je vážno to, da se »vitamini« napravijo v rastlinaj, posebno v sadji, v jagodaj, v paradeisi, v ugorkaj, v tikvaj, v dinjaj, v zelenih listih, kak v špináci, v ščavaj, v zelji, v šalati, v korenji: petržali, mrkevci, repi, lüki, česneki. Mleko v leti ma tudi vitamine, nego pri kühi se zgübjijo. Melo nam pa mlinarje zapravijo. Zrno má namreč 2—3 neprebavnih vrhnjih plasti, potom pride nepremočljiva kožica, potom satovnica. Ta je puna vitaminov. Potem pride jedro i klica. Pšenico bi pač tak mogli mleti, da bi jo zmočili i olüпали neprebavne zgornje plasti, satovnico, jedro i klico bi pa mleli. Naši mlini olüplejo zrno, nego süho i preveč, tak da odstranijo satovnico i klico, ka je največ vredno. Zato je pa naj-

več vreden krüh iz mele, štera je semleta na kamni, na prosto. Zato si pa ne želte beloga krüha, nego roko vtegnite za čarnim krühom.

Ka pa meso? Je hrana, že jezero pa jezero let jo je jô clo-veči rod. Nema življenjskih sil. Mleko je tüdi hrana, nego ne pozabimo, da je v prvoj vrsti dano za tele. Tak i jajce. Ma redilne vrednote, nego je njihova vsebina za hiter razvoj piščeta. Meso je hrana zverem, štere jo vživajo s kožov i kostmi vred. Z ednov rečjov: meso je hrana, redilna hrana, nego v velkoj meri vživano brezi rastlin, je vretina betegov. Meso dosta dela da teli.

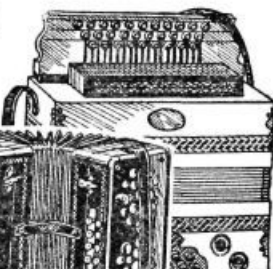
Kühano ali siróvo? S kühanjem vničimo ali oslabimo vitamini. Zato pa jejmo kem več siróve hrane!

Toplo ali mrzlo? Mi smo pač že navajeni na toplo jed. Pa tak pravijo, da je žalodčni rak največkrat posledica prevročih jedi.

V Domovini ročni Harmonik

v nemškom Klingenthalu stoji više 30 let velika svetovna tvornica glasbil **Meinel & Herold**, ki pri nás tüdi má odávajočo podružnico. Njene harmonike z jeklenim glásmi se za nájbogše držijo na celom sveti i nji cena je celo niska, ár se pri nje küpi direktno iz tvornice oz.

tovarniškega skladišča!

Semkaj kratek primer:

št. 1. Trovrstna slovenska s helikon basi (glej sliko) . . Din 1.690.—

Navadna trovrstna Din 795.—

št. 2. Dvovrstna boljša D.465.—

št. 3. Enovrstna . Din 69.—

št. 4. Kromatična, trovrstna ^{34/48} . . Din 1.995.—

št. 5. Klavirska (kromat.) 25 tipk 12 basov D. 895.—

30 tipk 36 basov Din 1.895.—

Veliko preberanje Vam ponüdi veliki cenik, šteri obsega vno go najinteres. novi moderni ročni harmonik

Cenik Vam pošle brezplačno

Meinel & Herold,

tvornica glasbenih instrumentov prodajna podružnica

Maribor št. 217.

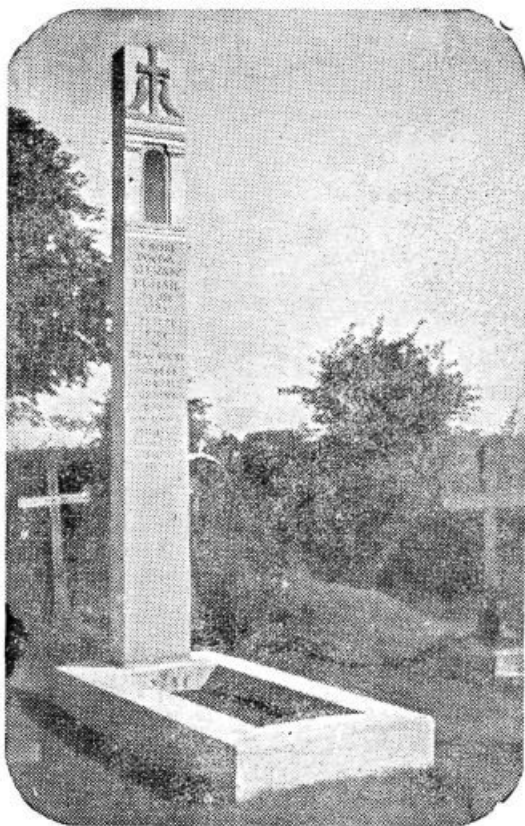
Návučno knjižico

»Kak postánem dober glasbenik« Vam pošle tverdka brezplačno, štera Vam pomore, da se navčite sami obsebi igrati.

Starejši človek se žmetno kaj takšega navadi. Mlade ljudi bi mogli vaditi.

Kaj pa mislimo od soli? V vsakoj hrani zadosta soli vzememo k sebi. Nepotrebno je, posebi soliti. To je nezdrava navada. Organi človečega tela, posebno ledvice več dela majo, na veke morajo izločati sol iz tela. Pri boleznih na ledvicah, pri jetiki zdravniki neslano hrano priporočajo. So narodi, ki soli ne poznajo.

Končam svoje pisanje. Priporočam, kak največ zelenja, korenja. Siróvo, ne kühano. Dosta sadü!

Spomenik

na grobi števana Kühara v Bratoncaj — (beltinska fara). Napravleni je po načrti vseučiliškoga profesor v Ljubljani, ožefa Plečnika. To je najlepši spomenik v Slovenskoj krajini.

(Glej str. 71.)

Ogrožena lepota vujde nevarnosti škodlivoga sunca, vetra, vlage i staranja samo z dnevno nego z medicinski delujočimi zaščitnimi sredstvi, kakti: Fellerova Elsa-pomada za zaščito lica i kože i Fellerova Elsa-pomada za rast vlas. Preskušano že prek 36 let. Za naprej poslanih 40.— Din dobite 2 lončka franko od Elsa-fluid tvornice Eugen V. Feller, Stubica Donja br. 823 (Savska Banovina.)

Na pot skoz življenje!

V vsaki življenjski dobi naleti človek na velike ovire za zdravje, posebno pa esče, če se je ne že od rana skrbno, da dnevno gája svoje telo in spoj vse dele tela. »Ja nesam iz železa«, tak pravijo ljudje če što zbolí. Pa tudi železo začne rjaveti, če se pravočasno ne prepreči. Zato pa jako dobro delajo vsi tisti, ki vsaj eno zdravstveno sredstvo imajo pri rokah, či to zato, da ga dnevno rabijo, ali pa da v slučaju potrebe priskočijo na pomoč ž njim tomu, ki zbolí. Pravi Fellerjev fino diseči fluid napravljen iz esencije zdravih biljk, je poznan že od 36 let, kot prava domača prva pomoč za gájanje tela, in za obrambo mnogih bolezni.

Posebno je koristen za tiste, ki so preveč občutljivi za hladen zrak in se jako hitro nahladijo in za tiste, ki imajo vedno hladne noge in se nagibljejo jako radi k nahođu (vnašasti) in imajo velike boli v glavi ali migreno in slabo spijo.

Zelo se priporoča, masiranje z Elsa-fluidom, ako se človek počuti slabega, ali zaostaja krv, ali pa oslabijo žile in mišice.

Ako je človek duševno in telesno utrujen ali se čuti sploh ne kam slabega, tedaj se priporoča kapljica Elsa-fluida na kocko belega cukra (sladkorja) ali pa z mlekom, s čajem (tejom) ali s kavo, ki jako okrepi telo in razžene krv.

Naj radi imajo Elsa-fluid pri hiši tisti, ki so revmatični, ali večkrat imajo trganje v glavi ali v križu.

Imenitno služi za lepoto rok in lica. Tudi kot sredstvo za desinficiranje proti gripi. Priporoča se z njim ovijati vrat (šinjek) in otekline, ki nastopijo pri padcu ali pri udarcu.

Ako se zmeša Elsa-fluid s toplo vodo, ga upotrebimo (rabimo) za grgranje in za ispiranje grla, ker razpušča sluze v grlu in v nosnicah.

Vsak popotnik ga rad vzame s seboj za pot, da ga ima v slučaju potrebe pripravljenega.

Fellerjev Elsa-fluid se dobi v apotekah in v trgovinah za drogerijo. Poiskusna steklenka stane 6.— Din, dve 9.— Din. Posebne velike steklenke po 26.— Din. Po pošti pride ceneje (falej) ako se jih naroči istočasno več, ker eden zavoj z 9 poiskusnimi steklenkami ale 6 velikih ali dve posebni steklenki stane (koša) le 58 D. dva taka paketa pa le 102.— D. šest takih pa le 250.— D.

Naročite si pri

Eugen V. Feller, Stubica Donja 823

(Savska Banovina)

Kašljanje in težave pri oddihavanju.

To lahko postane jako nevarno za pljuča, ako se zanemari. Često se pojavi zavoljo prehlada razen kašlja zamolklost, bolezen šinjeka in grla, bolezen prs, ledij in ramen. Pri slabotnejših ljudeh in pri deci ima lahko to usodne posledice. Zato so na dobrom vsi tisti, ki pra teh pojavih rabijo pravi Zagorski »Elsa« sok, ki ga dobite pri Felleru v apoteki. Posebno se priporoča uživanje tega soka v hladnih in vlažnih jesenskih dnevih in sprotolesnjih, ki so tako nevarni za zdravje. Slabi ljudje in deca bi morali ta sok jemati vsaki dan, ker je poleg dobrega teka tudi jako hraniv, tako pa jako koristno vpliva na moč tela in postane telo tako odporno proti boleznim. 2 steklenki dobite za 50.— Din; 4 steklenke za 92.— Din.

Naroča se pri apotekarju

Eugen V. Feller, Stubica Donja 823 (Savska B.)

(Odobril Ministerstvo narodnega zdravja in socialne politike Sp. br. 509 od 24. marca 1932.)

RAZGLED PO SVETI

Premirje, štero se je sklenolo 11. novembra 1918 med zavezniki, Zedinjenimi državami i Nemčijo, je obslužavalo 11. nov. 1932 svojo 14 letnico. Od bojne utrčijena lřdstva so pred 14 leti začnola gledati z novim vřpanjom v bodočnost. Čeravno mamu »mir« že 14 let, je svet ešče zmerom v bojnem razpoloženji. Mesto lřdske vlade se zdigavlejo vlade posameznikov, mesto samodločenj narodov se vršijo podjarmljenja. Človeštvo se nahaja v ednoj največših gospodarskih stisk, ka jih pozna zgodovina, ar obsega ne samo nekaj dežel, liki ves svet. Po sklenjenom miri smo meli dosta novih bojn, revolucij, neuspešnih konferenc politikov, gospodarske polome, političnih atentatov i poleg vsega toga pa združevanje za novo človeško klanje, štero bo dosta hřjše, kak je bilo v svetovnoj bojni. — Nahajamo se na pragi nove zgodovinske dobe.

Denešnje vodilne misli mednarodne politike doživljajo velko stisko. Tak se odmkajo dozďaj bole odkritosrčni pogledi mednarodnoga združevanja, šteroga seme je začno sejati velki francoski državnik pokojni Aristid Briand s svojov Panevropov. Ženeva, štera je mela po svetovnoj bojni največšo moč, se je zdaj razkadila, čeravno je njena delavnost ešče nikdar ne bila tak velka, kak ravno letos. V zadnjih 10 letaj je Ženeva s svojov »Zvezov narodov« včila narode sveta v zakonaj mednarodne pravičnosti, je letos pod težov človeških težkoč popunoma propadnola. Nepričakovano so se pojavila tri imena: Ženeva, Newyork i Moskva. Vse sestavine evropske politike se sřičejo pod temi tremi imeni.

Francija. Po svetovnoj bojni je dobilo nemško vojaško mišljenje naslednika v Franciji. Francija ma dnes najmočnejšo i najbolje izvežbano vojsko. Moč i vpliv njene vojaške sile i njene politike se je razprestro po mnogih državaj Evrope. Poljska je popunoma pod vplivom francuske politike. Mala antanta (Češkoslovaška, Romunija i Jugoslavija) je zaveznica Francije. Angleška je v evropskih državaj zgřbila dosta vpliva, ar jo je izrinila Francija.

Republika Francija meri 551.000 km² i ima 40 milj. 744.000 lřdi. Ima dosta zemle (kolonij) v Afriki, Aziji i Ameriki. Anglija je prva po velikosti kolonij, Francija pa je na drugom mesti. Dosta francuskoga bogastva izvira iz njenih kolonij. Francija posedřje třdi največše zračno brodovje, ali kak pomorska sila je daleč za Anglijov.

Francija troši ogromno penez za svoje vojaštvo, a zednim pa je od zadnjega leta neizprosnno terjala od Nemčije bojno odškodnino. Kak vse evropske države, je třdi Francija silno zadužena. Največ je dužna Ameriki. Tak je svetovna bojna ne bila samo draga za Nemčijo, liki třdi za Francijo i vsako drugo državo.

Nemčija. Predbojna Nemčija je do leta 1918 bila edna od prvih veslesil na sveti. Revolucija je vrgla nemške vladarske hiže i proglasila Nemčijo za republiko. Nemški narod je od Wilsonovoga mirovnoga programa dosta pričakřvao liki na pariškoj konferenci so odločevali državniki sveta i napravili mir, šteri pa je ne mir i ne bojna. Na podlagi te pogodbe je bila Nemčiji odvzeta bojna i skoro vsa trgovska mornarica, vse kolonije, Alzacija i Lorena ob francuskoj meji, Poznanj i deo šlezije. Tak da zdaj Nemčija meri komaj 463.716 km², ma pa 62 milj. i 410.619 lřdi.

Francija je zahtevala včas i po bojni od Nemčije, da njoj plača vso škodo, štero je napravila nemška vojska v Franciji. Ravno to je zahtevala Belgija. Třdi druge države, zvřn Amerike, so zahtevale visoko

Zakon štednje

nam zapovedavle, da se redki penaz ne troši na predmete, ki postanejo za kratek čas neuporabljivi. Posebno vala to za vore, ar slaba vora povzroča z večnimi popravki več stroškov kak dobra i prava trajna švicarska vora košta. Zato se lejko má za zakon štednje, da si človek spravi gotovo i dobro, a poleg toga li fál pravo švicarsko Suttner vora. — Suttnerove vore so že 35 let na svetskem glasi i posebi Suttnerove marke »IKO«, »OMIKO« in AXO«. Zahtevajte velki ilustrovani cenik od tvorničke hiže vör H. SUTTNER v Ljubljani št. 895, ki Vam ga pošle čisto brezplačno. Eti mali izvleček iz cenika:

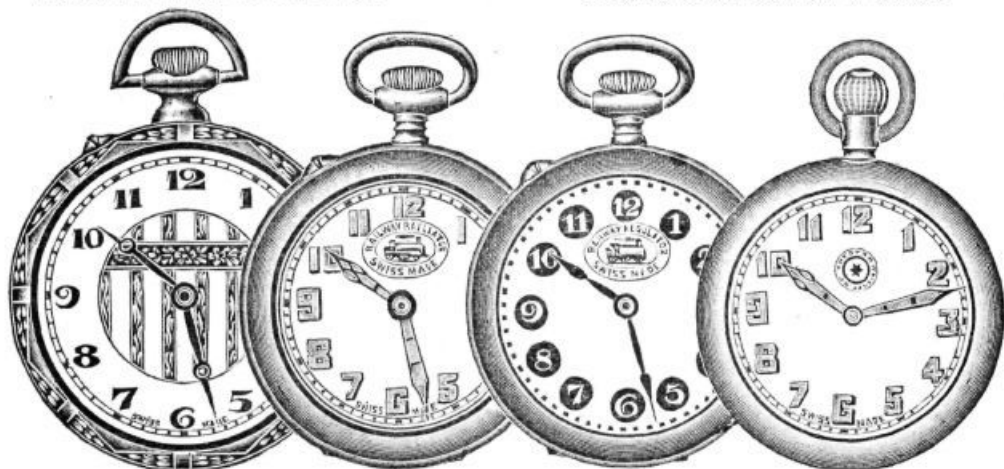
Reklamna cena!

Samo zavolo reklame dava H. Suttner dobro žepno voro že za 35.— Din i pravo švicarsko Rosskopf-voro br. 121 z najboljšim strojom, radium-svetlečim številnikom i kazalo samo Din 58.—

Nezlomljiva vora!

Tak zovejo zavolo njene izredno odporne sestave pravo švicarsko Anker-Remontoir voro br. 120, ki košta samo D. 44.—

Lastna fabrika vör v Švici!

Br. 331. Anker vora, švicarski stroj, dobre kakovosti, lepa škatla poniklana, z jako lepo izdelanim številnikom . Din 95.—

Br. 350. Anker vora, švicarski stroj, dobre kakovosti, lepa poniklana škatla s panti . Din 103.—

Br. 351. Isti, števniki i kazalci svetleči z radijom . Din 120.—

Br. 352. Anker vora, švicarski stroj, lepa poniklana škatla s panti, jako lepo izdelanim številnikom . Din 115.—

Br. 355. Anker vora, švicarski stroj, dobre kakovosti, škatla poniklana, . Din 64.—
Br. 354. Isti, števniki i kazalci svetleči z radijom . Din 79.—

Lastna fabrika vör v Švici!

Prave Anker budilke z dobrim strojom že od Din 45.—

Budilka br. 125 s solidnim strojom i poniklano škatlo, 16 cm visika, samo Din 49.—

Samo Din 98.— košta vora na roko br. 3720 s kožnatim remenom, jako dobrim strojom, dobra kvaliteta. Vora na roko br. 724 z radium-svetlečim številnikom i kazalci Din 128.—

Ogromna zbirá žepnih, stolnih i zidnih vör, zlate i srebrne robe po vseh cenaj v velkom ceniki!

Zahtevajte taki brezplačni velki cenik s kepí od tvorničke hiže vör

H. SUTTNER, tvornička kuča vör Ljubljana br. 895

Ka se ne povidí, se zamení ali na zahtevo se vrne penaz!

bojno odškodnino. Na podlagi versajske pogodbe bi morala Nemčija plačati zavezniškim državam 132.000 milijonov zlatih mark bojne odškodnine. Od te vsote dobi Francija 26.000 mil. zlatih mark. Belgija pa je ešče zahtevala posebi 4.000 mil. zlatih mark. Vsa francuska politika po bojni pa je kazala, da njoj je ne telko za bojno odškodnino, kak pa za to, da Nemčijo oslabi, če mogoče tudi razdruži, gospodarsko vniči i se tak obvarje najnevarnejšega tekmeca na svojoj meji.

Pa tudi nemški narod je ešče nigdar ne bio tak needini kak v deneš-njoj dobi. I ta needinost med mnogimi strankami nemško državo slabi v vsakšem pogledi: v političnom, gospodarskom i socialnom. I to se naj-bole kaže v njenoj več milijonskoj brezposelnosti. V zvünešnoj politiki je letos v Zenevi Nemčija dosegla dosta uspehov, zlasti v črtanji bojne odškodnine i tudi njeni predlog o ednakosti oborožitve zmaga. V zvünešnoj politiki se naslanja na Italijo.

Italija. Na konci oktobra leta 1922 je doživela Italija fašistično re-volucijo. Fašisti so si osvojili vladu brezi posebnih muk i prelivanja krvi, ar se je prejšnja vlada podala brezi odpora. Benito Mussolini, povelnik fašistov, je postao diktator Italije. Včasi, gda je prišeo Mussolini do vlade, je obliubo, da bo v mednarodnom sveti uvelavo moč i vpliv Italije. Vendar pa so v Londoni i v Parizi njegovih groženj ne jemali resno, ar je siromaška Italija zadužena do skrajnosti, brezi vekše industrije i brezi naravnih bogastev. Takše države pa nemajo vpliva i ne moči, četüdi velajo za »velesile«. — Najbole oblastno je nastopao Mussolini proti Jugo-slaviji v pitanji Reke, štero je popunoma osvojo za Italijo. V mednarod-noj politiki postopa zdajšnja Italija hüjše kak negda Austrija i Vogrska. Slovenske šole i dihovnike zapira, slovensko časopisje je odpravila, čeprav je na Goriškom skoro pou milijona Slovincov. Z Nemci na Tirolskom tudi ne postopa dosta bolje. Denešnja Italija meri 310.100 km², ima pa 41 mil. 173.000 lüdi. Ima ešče preci kolonij v Afriki.

Italija je dosta dužna Zedinjenim državam, Angleškoj i Franciji. Gospodarska kriza pa se zmerom vekša i brezposelnost raste den na den.

Velka Britanija (Anglija). Iz malih anglosaških otokov se je razvila mogočna pomorska sila, štera je zgradila velikansko pomorsko državo. Kramarska Angleška je grabila i podjarmlala, gdekoli je mogla. Po bojni je vzela dosta nemških kolonij, ništerne izkorišča sküпно s Francijo. Vel. Britanija ali Britsko cesarstvo je sküpina vékših ali menših samostojnih (avtonomnih) držav i britskih kolonij. Anglija je vladajoči deo, čeravno je po obsegi najmenša dežela britske zveze ali unije.

Zavolo žalostnih gospodarskih razmer v Europi trpi tudi angleško gospodarsko življenje. V zadnjih letaj je bilo v Angliji nad milijon brez-poselnih delavcev, iteri dobivajo za svoje preživljanje nekaj podpore od države. Europa je bila najbolši odjemalec angleških izdelkov; ta Europa pa je dnes gospodarsko i politično oslabilena i posledica toga je, da trpi angleška industrija.

Jubilarna pažnja staroznane fabričke hiže vör Suttner je nova žepna vöra, štero vsaki nas čtevec dobi za Din 35.-, i novo budilko za 45.- Din. Tüdi pri fac ceni mata obe vöri dober stroj i svakoga zadovolli. — Prave švicarske žepne vöre, vöre na roke, budilke i zidne vöre, vöre nihalice, lance, prstane, nakitne predmete itd. najdemo v velkoj zberi v velkom čüdo-ceniki, šteroga vsakomi našemi čtevci brezplačno pošle tvrdka H. Suttner, Ljubljana br. 895. samo trbe z dopisnicov zaprositi.

Zadnja leta je postano predsednik angleške nacionalistične vlade socialni demokrat Mac Donald. Mac Donald je izpelal ottawsko konferenco, štera je onemogočila vsakšno plodonosno rešitev bodoče svetovne gospodarske konference; Mac Donald je tudi veliki zagovornik nemške zahteve po oborožitveni enakosti.

Prava Anglija meri, brezi kolonij 242.700 km², ima 45.344.000 ljudi.

Spanija. Tudi Spanija je dobila pred par leti diktaturo ali samovoljno vlado. Nekrvavo revolucijo so izpelali vojaški krogi pod vodstvom generala Primo de Rivera. Spanija je država, gde je življenje do skrajnosti pokvarjeno. Pred dvema letoma so pregnali kralja Alfonza i je postala republika. Zadnja leta se bije tudi močen kulturni boj. Začnalo se je preganjanje duhovnikov, redovnikov i zapiranje cerkvi.

Spanija meri 550.000 km², ima 22 miliona i 602.000 ljudi. Ima pa esče dosta kolonij v Afriki. Država ima jako malo industrije, pa esče ta je večinoma v rokaj zvünešnjih kapitalistov. Pokrajina **Katalonija** je dobila letos samostojnost, za štero se je morala boriti dosta let. Glavno mesto Katalonije je Barcelona.

Práva metoda za gajo lepote

Na kože gajanje služi **Fellerova kaukazka** Elsa pomada, ščisti lice i kožo, obnavlja pomladi i gingavo včini lic, šinjeka i rok kožo, obarje, čuva proti sunčnim špringam. En glažek 12 Din. Za probo koštata dva glažka s povijom i poštninov 40 Din če se dinar napre pošle, ar je po povzetji 10 Din dragše. Fellerova močna Elsa - pomada za porast kože, za gajanje i hranenje kože na temeni, odklanja lúske, spadanje vlas i prerano oserenje.

Práva žajfa zdravja i lepote!

Prava žajfa zdravja i lepote: **Fellerova** Elsa žajfa dobro delajoča za zdravje i lepoto jeste 7 vrst Elsa žajfe:

- Elsa - lilijna mlečna žajfa,
- Elsa - lilijna krem,
- Elsa - rume-njakova žajfa,
- Elsa - glicerina žajfa,
- Elsa - boraks-ova žajfa,
- Elsa - katan-ova žajfa,
- Elsa žajfa za britje.

Na probo po pošti 5 falatov Elsa-žajfe poleg zberanja z pakivanjom i poštninov Din 52.—

Práva metoda za nego vlasi.

Za gajanje vlasi, za krepčanje i v hranenje kože se nūca Fellerova močna Elsa pomada za rast vlasi (Tanochina pomada) štera

hrani vlasi korenje, naprej pomaga, da bujno rastejo, prepravijo grinte, kápanje vlasi, zdržuje vlase mehke in vugibke. — En glažek 12 Din Povož in poštnina zoseb.

Práva metoda za gàjanje nog.

Znova kureče oči i žüli itd. vam pomaga brez bolečin, brez noža i nevarnosti zagiftanja krvi hitro i gvüšno delajoči Fellerov turistični oblas. Mali karton Din 4.40, velki 6.60. Dale: Tekoča turistna Elsa tinktura, glaž z pemzlnom 11 Din.

Elsa prah za posipanje tejlja i nog. Škatula z rešetov 7.70 Din.

Práva metoda za gajanje lamp i zobi.

Elsadont - krema za zobe, izvrstno čisti, zobje do snežne belin, kratí vsako gnitje zobi. Košta edna datka Din 8.80.

Elsa - lamp vođa, čisti, oživava i desinficera zobe i lampe, ar odstranjuje neprijeten diš lamp. Eden glažek Din 16.50.

Elsa - zobni prašek samo Din 6.60.

Dr. Heiderov zobni prašek v škatlicaj po Din 6.60, v žakličaj Din 4.40.

Zobne kefice po Din 11 in 20.

Opominamo, da dinare napre pošlete ar poštnina po povzetji košta 10 Din več. Če se ti preperati položijo k Elsa-pomadiji ali k Elsa-žajfi, se poštnina prišpara, stroški se kak najfalej zračunajo posebi.

Naročila pošilajte na adres:

EUGEN V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja št. 823. (Savska banov.)

Albanija. Albanija je bila do balkanske bojne törška dežela, leta 1913 pa je postanola samostojna kraljevina. Po svetovnoj bojni so se države potegovala tudi za Albanijo. Jugoslavija je želela Skadar i bi ga tudi vzela, če ne bi Italija nasprotovala. Denešnja Albanija je popunoma pod italijanskim vplivom, tak da se že lahko pravi, da je postala italijanska kolonija. Albanija meri 27.540 km², ima 833.600 ljudi. Ima pa samo edno železnico v severnom deli, v ostaloj Albaniji pa je samo nekaj bolših cest, štere so bile pred leti zgrajene v bojne namene. Prebivalci, mohamedanci po veri, so jako bojeviti. Dežela je neenotna, ar se borijo različni glavarje med sebov za premoč, drugi so pa proti tomi, da bi v Albaniji imela glavno reč italijanska vlada.

Grčija. Grčija je edna od tistih držav, štera je ne dosta žrtvovala v svetovnoj bojni. Če bi obvladala vola pokojnoga krala Konstantina, bi šla Grška v boj na strani Nemčije, ali pa ostanola v miri. Liki zmagao je Eleutherios Venizelos s pomočjov Anglije i Francije, šterivi sta pritiskali na Grško i jo pognale v svetovno bojno. Na versajskoj konferenci je Venizelos pokazao od vseh državnikov malih držav največ državniške sposobnosti.

Grški krao Konstantin je bio 12. junija 1917 od zavezniških sil odstavljeni, prestol pa je zaseo njegov sin princ Aleksander. V svetovno bojno je šla 29. junija 1917 na strani zaveznikov, to je proti Nemčiji i Austro-Vogrskoj. Liki zmaga je ne zadovolila grškoga naroda. Različne velesile, predvsem Anglija, so se igrale z Grčijov i jo imele za orodje v politiki potlačevanja Turčije. Država se je jako zadužila i prebivalstvo je v svojoj nevednosti začnola slediti oficirom, šteri so zahte-

**Küpujte samo v novoj železnoj
trgovini proti Prekmurske tiskarne i Banke pri**

L. FRIM MURSKA SOBOTA

ar ešče tam najfalej dobite kakti:

sečkare, reporeznice, šrotare, preše, plüge i. t. d. i. t. d.

Dobi se tudi vsefelè železno blago za gospodarstvo:

Prima »BOG POMAGAJ« kose, tirolske kamle, garantirane sekire, žage, motike. Okavanja za hišo, glažojne, farbe, firnis. — Peči, štedilniki, kuhinska posoda.

Semenje za gospodarstvo. — Rojarske potrebščine.

Mašinsko olje, auto-olje, **SKF** Kuglični
benzin, masti, remenje, ležaji

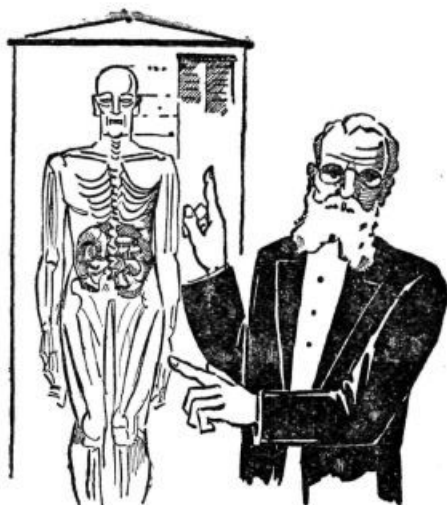
i druge potrebščine.

Samo li pridite in se osvedočite, da šče najbolše i najfalejše kupite pri

L. FRIM, Murska Sobota

trgovina z železnino i. t. d. — Samoprodaja ljevaonice
željeza i tvornice strojeva Osijek.

Či ščeš ozdraviti moreš iskati uzrok!

To je prvo pravilo zdravniškega razmenja, šteromi se pridruži ešče narodni pregovor: »Gda te bolezen mantra, gledaj ka dela želodec!« Ar kak se to iz jezeroletnih opazüvanj zna, je pogosci želodec tista pot i takših pojav bolečin, štere za nevučene oči izgledajo, da nemale zveze z želodcom.

Končno nemre vsaki poznati vzroka svoje bolezni i tak niti nemre vsaki znati, ka na priliko piščajci i mnoge druge slabosti kože tüdi lejko nastanejo zavolo slaboga dela želoca i črev, i ravnotak protivni pojavi kak so sühoča i debeloča nastanejo skoro vsigdar zavolo slaboga dela prebavnih organov.

Pa te nepravilno pretakanje krvi, ki zovzroči telke motnje v zdravji, kaže na bolezen želoca i črev, istotak i bledoča, slabost, slabokrvnost, nervoznost, nespanjë, prerano staranje i. t. d., ar je vse to združeno s krvjo i krv je žitek! Samo zdrav želodec, zdravi prebavni organi, morejo stvoriti krv i omogočiti tok zdrave krvi skoz celo telo.

Tüdi povapnenje žil i starostna slabost so povzročeni v glavnom s slabim pretokom krvi. Zato je zdravstveno pravilo za betežne kak i za zdrave, za starejše kak i za mlade, da očistijo želodec i probavne organe kak se more čistiti i vsaki stroj, če ščé redno delati.

No či nastopijo motnjave kak pomenkanje teka, naslage na jeziki, slab okus, neugoden düh iz vüst, mučnina, riganje, žarenje, glavobol, zlata žila, mámica, motnje v jetraj, slezeni i obistaj, redko delo črev i zaprtje, te nikše čakanje, liki taki popunoma očistiti s priznanim naravnim sredstvom

„PLANINKA“-čaj-Bahovec

šteri se poglavitno dela iz najboljšega alpskoga rastlinja. Želite v apotekej naravnöč »PLANINKA“-ČAJ-BAHOVEC, šteri se ne trži odpreto, liki samo v zaprejtij i plombiranj pakaj po 20 Din i z napisom izdelovatelja:

Mr. L. Bahovec, lekarnar, Ljubljana
(Kongresni trg)

ki po pošti pošle 4 pake za 70 Din, 8 pakov za 140 Din, 12 pakov za 190 Din, či se penez naprej pošle, ar po povzetji košta 10 Din več.

Odobreno od Minist. narodnoga zdravja pod S. Br. 12590
od 20. VII. 1932.

vaši povratak odstavljenoga krala Konstantina, ki je živo v Švici. Vršilo se je glasovanje (plebiscit), pri šterom je večina ljudstva glasovala za povratak prejšnjega krala. Venizelos pa je zbežao v inozemstvo. Liki tudi krao je morao igrati takšo vlogo, kakšo njemi je daval angleška politika.

Bojna med Grčijov i Turčijov, štera je bila posledica svetovne bojne, se je končala l. 1922 s popolnim porazom grške armade v Maloj Aziji. Čete nacionalistične Turčije je vodo Mustafa Kemal paša. Tomi porazi je sledila revolucija na Grškom. Krao Konstantin je bio ponovno odstavleni pa izgnani iz Grčije s svojim bratom Andrejom. Revolucionarni oficiri, šteri so napravili revolucijo, so dali pomoriti nekaj Konstantinovich ministrov i se sami polastili vlade.

Grki so začnoli z oboroženimi napadi na Turčijo meseca marca leta 1921; nekaj časa so zmagovali, potom pa se je bojna sreča obrnola na hasek Turčije. Grki so ponovno poskusili svojo srečo v poletji 1922, liki njihova ofenziva se je končala s popolnim porazom. 9. sept. 1922 so turške čete zasedle Smirno, štero je nekaj dni kesneje vničo požar. 60.000 Grkov i Armencov v Smirni je bilo brez strehe. Turkom so očitali velka grozodejstva, štera so delali nad krščeniki, liki Türki so odgovarjali, da so ne bila grozodejstva, štera so delali v toj bojni krščeniki nad Turki nikaj menša.

Angleška, štera je najbolje poganjala grški narod v bojno s Türki, jo je po porazi pústila na cedili i začnola mešetariti s Kemal pašo. Grčijo pa je čuvala samo telko, kelko je to bilo v hasek angleške politike.

Do zadnjega leta je imeo glavno reč v grški politiki ministerski predsednik Venizelos. Proti konci letošnjega leta se je pojavilo na Grškom jako močno republikansko gibanje, šteromi so se proti stavile velesile. Tak je Grčija, naša južna soseda, živi dokaz, kam deré država, če se ž njov igrajo imperialistične sile.

Grčija meri 127.000 km², ima 6 mil. i 195.000 ljudi.

Rumunija. Rumunija meri 295.000 km², ima pa 17 mil. i 694.000 ljudi. 80% rumunskoga prebivalstva se peča s polodelstvom. Zemlja je bila do zadnjih let vsa v posesti grofov, hercegov i veleposestnikov. Tlačani (kmetje) so dostakrat poskušali z oboroženimi upori dosegnoti svoje pravice, liki vlada pa plemstvo jih je zmerom zadušila. Komaj pred par leti je začnola vlada odkupovati veleposestva i jih deliti med kmete. Kralovina Rumunija je zadosta bogata država na petroleji, na železi, bakrenoj rūdi. Liki njena industrija je skoro popolnoma v ročaj tujih kapitalistov. Zadnje čase jako trpi od gospodarske stiske i od mnogih strank, štere se med sebov tak srdito sovražijo. V zunanji politiki je pa naslonjena na Francijo, štera ima nad njov največšo moč.

Čehoslovaška. Čehoslovaška se je proglasila za neodvisno državo 18. nov. 1918. Profesor T. G. Masaryk je bio izvoljeni za dosmrtnoga predsednika republike, zavolo njegovih zaslug pri deli za ustanovitev češkoslovaške države, v šteroj so Češka, Moravska, deo Šlezije, slovaški deli Vogrške i Karpatska Rusija. Meri 140.000 km², ima pa 13 mil. i 612.000 ljudi. Med Slovaki je jako močno gibanje za samostojnost (avtonomijo), štero vodijo slovaška katoliška stranka, štere voditeo je Andrej Hlinka. Češkoslovaška je industrialno jako razvita država. Nepismenih ljudi med Čehi skoro nega, več pa jih je med Slovaki, šteri so bili 1000 let pod Madžari, zato je njihova zgodovina podobna zgodovini Slovenske krajine. V mednarodnom sveti ima Češkoslovaška od vseh novih držav največ ugleda i vpliva, ka je zasluga napredka, ki ga je dosegnolo njeno

ljudstvo. Češkoslovaška je bogata na rudaj. Njeno poljedelstvo je jako dobro razvito. Češkoslovaška je v zvušnejši politiki na strani Francije, pač pa tudi članica Male antante, v šteroj ma glavno reč njeni zvušnji minister Beneš.

Polska. Polska se rada ponaša s svojov zgodovinov, štera je po zmagi zaveznikov i po ruskoj revoluciji združila svoje dežele v enotno državo. Polska republika meri okoli 388.300 km², ima pa 27 mil. i 185.000 ljudi. Volilno pravico na Polskom imajo moški i ženske. Kak Češkoslovaška, ima tudi Polska dosta narodnih manjšin, posebno so močni Ukrajinci, štere pa preganja, ne da bi njim dala lastivne šole i druge pravice, štere idejo narodi, ki ima svojo kulturo i svojo zgodovino. V pridelavi premoga je tretja država v Europi. Po pridelavi petroleja je pa peta država na sveti. Tudi na rudaj je jako bogata. V ništernih mestaj, štera so bila do svetovne bojne pod Rusijov i deloma pod Nemčijov, ima velke tovarne. Glavno mesto je Varšava, ima bliži 1 mil. ljudi. V zvušnejši politiki je Polska odvisna od Francije. V notranjoj politiki ima Polska velke težave zavolo različnosti, štera vlada med raznimi deli države, štere so prle spadale pod Rusijo, Austrijo i Nemčijo i razvijale vsakša zasebe svoje politično i gospodarsko življenje.

Turčija. Po porazi Grkov so prišle turške nacionalistične armade v Smirno i druge obrežne kraje, jih zasedle i grozile z oboroženo silov proti zaveznikom, če ne prisilijo grških čet, da izpraznijo tudi europsko Turčijo. Zavezniki so se po dugom obotavljanji i mešetarjenji uklonili zahtevam turške vlade. Turški parlament v Angori, je 3. nov. 1922 odstavo sultana Mohameda VI. i pobegno na angleško bojno ladjo i dobo

Zakaj vedno točen?

Ker imam za mal denar od tvrdke **STERMECKI** dobro idočo uro. — Nikel anker remontoar 40 Din, ista ura lepo gravirana 58 Din, tula posrebrana 130 Din, zapestna 96 Din, navadna budilka 39, 60, 75 Din, žepna budilka 205 Din, navadna stenska ura 55, 130, 160 Din, stenska ura s kuka-vico 216, 310 Din. Bogata izbira verižic, obeskov, prstanov in druge zlatnine.

Trgovski dom
Stermecki - Celje št. 306

Zahtevajte brezplačni cenik z več tisoč slikami!

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar!

zavetišče na otoki Malti v Sredozemskem morji. Parlament pa je zvolo novoga kalifa (poglavara mohamedanske vere).

Sultanova vlada je bila po bojni popolnoma odvisna od zaveznikov, predvsem Angležov. Podpirala je sevreško mirovno pogodbo, štera je razkosala Turčijo, liki turški nacionalisti so se uprli sultani i začnoli z oboroženim uporom proti njegovi oblasti, proti zaveznikom i Grkom. V Angori je prišla do moči nova vlada, štera je zavrgla sevreško pogodbo i se proglasila za neodvisno od sultanove vlade v Carigradi. Sovjetska Rusija se je postavila na stran angorske vlade, ka je slednjoj dosta pomagalo, da je porazila stari režim i izrinola sovražne čete iz svoje dežele. Turčija je zdaj republika, čeprav je stranka stare mohamedanske duhovščine, štera zahteva povratek sultana, ešče jako močna. Nova vlada je sprejela tudi številne reforme, liki turško ljudstvo se tej reform jako brani. Mustafa Kemal paša je predsednik Turčije. Kemalova žena pa je voditeljica gibanja za oslobojenje turškoga ženstva.

V svetovnoj bojni je bila Turčija od vseh držav (razen Austro-Vogrške) najbole poražena. Njeno glavno mesto so zasele zavezniške čete. V Sevresi so njoj narekovali pogoje, kakših so ne niti Nemčiji ali Bolgariji. Vzeli so njoj Mezopotamijo, Sirijo i druge kraje v Aziji pa Afriki. Turčije, nekdašnje mogočne Turčije, straj i trepet krščanstva, je ne bilo več. Liki poraženo Turčijo je prevzeo duh narodnosti. Organizirala je svoje bojne sile i porazila krščansko Grčijo i prisilila krščanske zaveznike na nove konference. Na tej konferencaj se je Turčijov več ne tak postopalo kak s poraženov državov, liki kak z zmagovalkov. Ka je ne mogla dosegnoti civilizirana, industrialno visoko razvita Nemčija, je dosegla azijska, napou divja Turčija! K tomi uspehi je dosta pripomogla ljubosumnost med Angleškov, Francijov i Italijov. Zadnji dve sta se bojali, da ne obdrži Angleška Carigrada za sebe. Končno so ga zasele vse tri države, dokeč ga je ne prisodila konferenca v Lozani l. 1923 pali nazaj Turčiji. Zdaj se je začnola Turčija naslanjati na Nemčijo.

Turška država meri 24.000 km², ima pa 1 mil. i 44.300 ljudi. Železnice ima Turčija malo, pa ešče tiste so slabe. Industrije nema i njeno poljedelstvo je jako na nizkoj stopnji. Angora, glavno mesto, štero leži v Prednjoj Aziji, je malo, brezi modernih naprav. Ka je bilo v Turčiji krščenikov, so se po zmagi Kemal paše skoro vsi izselili. Prebivalstvo zdajšnje Turčije je turško i mohamedanske vere.

Grob plebanoša Jožefa Sakoviča v Dolnjem Seniki na Vogrskom.

AKO NI VSE V REDI PRI TEKI?

Ako ne prebavljaš dobro, ako nemaš teka, in čutiš do jela nekaj zoprnega, ali hočeš ven metati, ker ti jelo leži v želodci in te mantra, boli te glava, počutiš se jako trudnega, težko ideš na delo, ali težko rabiš stolicu (greš na stranišče) vzemi vsigdar »Elsa Fluid« ali »Elsa pilule«, ki gotovo in hitro delujejo in so neškodljive. Fellerjeve Elsa pilule čistijo želodec in krv obenem. — 6 škatljic »Elsa pilul« stane 30.— Din. 12 škatljic 50.— Din. To vse že s poštino vred. Naroči se pri apotekarju

EUGEN V. FELLER, Stubica Donja br. 823. (Savska Banovina.)

To je najboljšo, kar sem kdaj poskusil!

Či te boli lice?

Či te boli celo telo? **Rabi Elsa Fluid!**

Potrebuješ mazilo, ki krepi telo? **Rabi Elsa Fluid!**

Boli te glava, zob, trga te? **Rabi Elsa Fluid!**

Gaji zobe, kožo, glavo, za vse pa rabi **Elsa Fluid!**

Zelo te rado mrazi? **Rabi Elsa Fluid!**

Hočeš imeti dobro domače sredstvo za lepoto?

Rabi Elsa Fluid!

Elsa Fluid je bogši kak Francuska rakija, poskusi ga vselej, ko si prehlajen, slab, či te trga, ali boli zob ali glava, dovolj je nekaj kapljic in rekel bodeš:

Zahtevaj pa samo pravi »Elsa Fluid«, pri apotekarju Eugen Fellerju. Poiskusna steklenka samo 6.— Din, dve 9.— Din, posebna steklenka pa samo 26.— Din. Po pošti pride falej (ceneje) ako se naroči čim več istočasno, ker 1 paket z 9 poiskusnimi steklenkami ali s 6 večjimi, ali 2 posebnima steklenkama stane le 58.— Din. Dva pa le 102.— Din. 6 takih paketov le 250.— Din.

SKRBITI ZA DOBER TEK!

»Ohraniš si veliko denarja s tem, da ne kupuješ dragih zdravil!« —

Tako govori narod, po tem se vidi, da se je dober tek vedno smatral za ključ dobrega zdravja. Tako danes pogosto zapažamo, da se hranijo organi za prebavo s slabo hrano in z neprimernimi življenjskimi prilikami in to se največkrat zgodi radi tega, ker nemamo teka. Ako zanemarimo ta pojav, tedaj gotovo pride do težkih bolezni in nas napade nevolja nad samim seboj. »Skrbi za dober tek«, pomeni torej, da si lahko dober tek človek preskrbi, ako ga nimaš. V ta namen se priporoča močna »Švedsk tinktura« »Elsa« ali »Švedske kapljice« imenovana tekočina. To je tečna in dišeča pijača in zelo dobro vpliva na prebavo ter pusti v želodcu ugodno svežost, vpliva tudi na dobro razpoloženje in človeka usposobi za delo; 2 steklenki staneta 50.— Din, 4 steklenke stanejo 92.— Din s pakanjem in pošto skupaj.

Naročite pri apotekarju

Eugen V. Feller, Stubica Donja 823 Savska b.

Odobreno od ministrstva soc. pol. in nar. zdr. Sp. br. 509. dne 24. III. 1932

Jurjevo

Od hiše do hiše hodimo,
zelénega Jurija vodimo:
pomlad v deželo prinésel je,
zemljo z zelenjem potresel je.
Zima, zima, hajd za peč
za celo leto leč!

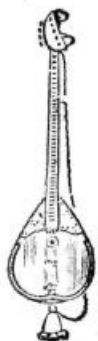
To šibo za streho shranite,
da z njo se požara branite,
strahuje poredno vam dečico
in vabi k hiši vam srečico.
Sreča, sreča, pridi k vam,
glej, odprt je hram!

Ker take darove vam nosimo,
od vas jih v zameno prosimo:
imate kaj bele pogačice?
Ne branimo tudi se kračice.
Bodi jajce, bodi hleb,
v naš izgine žep.

Bogato gorica obrôdi vam,
bogato se polje oplôdi vam,
podeli Bog kruha vam belega,
vsi lica bodite veselega!
Mi zdaj moramo drugam —
hvala, hvala vam!

V Beloj Krájiní — tam na hrvâckoj meji — je navada, da deca vodijo na Jürjovo »zelenoga Jürija« od hiše do hiše pa prosijo dáre za to, ka prinaša zeleni Jüri: sprotoletje pa srečo z njim.

TAMBURE OSTERC Peter

najboljše, vsej vrst kak
sremskoga i Farkašovoga
sistema, priporoča po-
znana i stara radnja
tambur

J. VARDIAN
SISAK br. 7.

Cenik tambura i ostaloga
pribora pošlem na želo
vsakomí zabadač.

trgovina z mešanim blagom

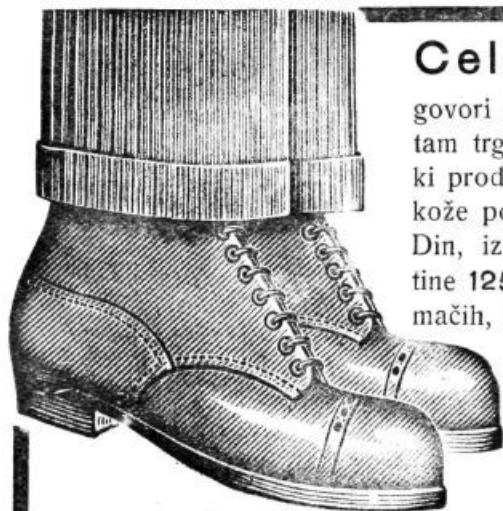
Telefon št. 1 **v Beltincih** Pošt. čekov.
račun 14.552

Špecerija

Galanterija

Železnina in vse vrste dvo-
Manufaktura koles
Stavbeni materijal

Deželni pridelki na debelo in
drobno! vsikdar zadostna zaloga,
vedno najnižje dnevne cene.

Cela Jugoslavija

govori o Celju! Zakaj? Ker je tam trgovski dom **STERMECKI**, ki prodaja močne čevlje, iz črne kože po 89 Din, iz kravine 107 Din, iz boksa 126 Din, iz tele-tine 125 Din. Velika izbira domačih, telovadnih, lovskih, turistiških, smučarskih in drugih čevljev po

izredno nizkih cenah!

Trgovski dom STERMECKI, CELJE št. 306

Cenik z več tisoč slikami zastonj! Neodgovarjajoče se zamenja ali vrne denar!

Zakaj ravno STERMECKI?

Ker je soliden in poceni. Zatorej, če rabite fino, dobro in poceni moško obleko ali suknjo, potem pišite po nove vzorce sukna, šerjota, kamgarna in dubla trrdki

**Trgovski dom
STERMECKI, CELJE**

št. 306

Cene so že od 30 Din naprej!

Cenik in vzorci zastonj!

Senje (sejmi)

Slovenska Krajina.

- Beltinci:** (živ. i kram.) 20. jan., 24. na prestopno leto pa 25. febr., 25. apr., 27. jun., 15. jul., 5. nov.
- Bogošnja:** (živ. i kram.) 15. febr., 20. marca, 19. maja, 20. jul., 4. sept. i 16. nov.
- Cankova:** (živ. i kram.) Pond. po cvetnoj nedeli, pond. po sv. Trojstva nedeli, 24. spet. 11. nov.
- Črensoveci:** (živ. i kram.) 14. marca, v ponedlek po 3. maji, ponedlek po 14. septembri, 20. okt.
- Dobrovnik:** (samo živina) 6. aprila, (živ. in kram.) ponedjek po Telovom, 25. julija, 2. oktobra.
- Dolnja Lendava:** (konjsko, živ. in kram.) 25. jan., 16. febr., 27. marca, 17. aprila, 16. jun., 28. jul., 28. avg., 28. sept., 28. okt., 18. dec. pa vsaki tork svinjsko senje. Če pride na tork velko senje, teda je svinjsko senje na drugi den.
- Dokležovje:** (konjsko, živ. i drovno) 18. junija i 21. augusta.
- Dolenci:** (drobno) na Tejlovo i 6. decembra.
- Grač (Gor. Lendava):** 28. marca, 21. junija, 16. augusta, 29. septembra, 30. novembra.
- Hodoš:** (živ. i kram.) 10. marca, 5. julija, 19. augusta, 5. oktobra.
- Križevci:** (živ. i kram.) 16. aprila, 4. junija i 27. oktobra, pa vsako prvo soboto v meseci svinjsko senje. Če spadne na to soboto svetek, je svinjsko senje prvešo soboto.
- Kuzma:** (kram.) na Križni četrtek.
- Krog:** (kram.) 4. maja.
- Martjanci:** (živ. i kram.) 6. maja, 6. augusta, 23. oktobra.
- Murska Sobota:** Prvi ponedlek januara živinsko senje, prvi pond. febr. živ. i kram., prvi pond. marca živ. i kram., prvi pond. aprila živ., prvi pond. maja živ. i kram., prvi pond. junija živ., prvi pond. julija živ. i kram., 24. augusta živ. i kram., prvi pond. septembra živ., 15. oktobra živ. i kram., prvi pond. novembra živ., 6. decembra živ. i kram. Če spadne na prvi ponedlek svetek, se vrši senje na drugi den.
- Petroveci:** (kram.) na sv. Trojstva nedelo, 4. julija, 8. septemb., 28. okt.
- Pužovci:** (kram.) 13. julija.
- Puconci:** (živ. i kram.) 28. maja, 10. julija, 10. sept. i 10. novembra.
- Prosenjakovci:** (živ. i kram.) 15. marca, 16. junija, 2. sept. i 28. novemb.
- Rakičan:** (živinsko) 26. marca, v tork pred Risali, 2. julija, 16. augusta i 8. oktobra.
- Selo:** (kram.) prvo nedelo po Srpnj Mariji i na Miklošovo.
- Sv. Bedenek:** (kram.) pred pepelnicev, po postni kvatraj, po cvetnoj nedele, po jesenski kvatraj i pred koledi vsigdar v ponedlek.
- Sv. Sebeštan:** (kram.) 20. jaur, 2 nedele po vüzmi, 15. junija i 21. dec.
- Tišina:** (živ. i kram.) 10. aprila i 7. septembra.
- Turnišče:** (živ. i karm.) v četrtek pred cvetnov nedelov, drugi ponedlek po Vüzmi, četrtek pred Risali, 12. junija, četrtek pred Velkov mešov, drugi den po Maloj meši, 4. oktobra i vsaki četrtek svinjsko senje. Či spadne velko senje na četrtek, te svinjsko senje eden den sledi.

Srez Ljutomer.

Ljutomer: živinsko senje 14. januarja, 8. aprila, 10. junija, 8. julija, 12. avgusta, 12. novembra; kramarsko i živinsko senje: 11. febr., 11. marca, 13. maja; (tudi konjsko), 16. sept., 17. decembra; samo konjsko i živinsko senje: 14. oktobra.

Oven: 7. septembra.

Gornja Radgona: 3. februara, 25. maja, 10. avgusta, 15. novembra.

Sv. Križ: Ponedlek po tihoj nedeli, 3. maja, 26. julija, 6. novembra.

Mala Nedelja: Četrtek pred nedelov Sv. Trojstva, 21. oktobra.

Veržej: 6. maja, 29. septembra, 30. novembra.

Sv. Duh: 24. avgusta, 13. decembra.

Negova: 8. septembra.

Sv. Peter: 17. januara, (29. junija), 30. junija, 21. septembra.

Medjimurje.

Čakovec: Cvetni ponedlek, 29. junija, 13. aug., 3. okt., 25. novemb.

Draškovec: Sredo po Jürjovom, 7. i 16. aug., 11. novembra.

Kotoriba: 9. marca, 27. junija, 30. sept. i 30. novembra.

Nedeljišče: 15. junija, ponedlek po aug. nedeli.

Prelog: Risalski tork, ponedlek po Jakobovom.

Razkriž: 19. maja, 24. junija, 10. avgusta, sredo po belo j nedeli.

Mursko Središče 1. maja, 20. avgusta, 26. oktobra.

Štrigova: 19. marca, 22. julija, 30. septembra, 4. decembra.

Sv. Helena pri Čakovci: 18. avgusta, 22. septembra.

Sv. Rok pri Čakovci: na Rokovo i Mihalovo.

Kadar pridete v **Ljubljano**,

ne pozabite, da ima

NOVA ZALOŽBA

[r. z. z o. z.]

na Kongresnem trgu štev. 19

knjigarno in trgovino s pisarniškimi
potrebščinami.

Ima v zalogi:

vse knjige, domače in tuje,

vse pisarniške potrebščine, v vsaki izberi in množini, primerna darila za vsako priliko (albume, razylednice, namizne nastavke i. t. d.)

Poleg mnogih lepih knjig izdaja predvsem zbrane spise
Ivana Cankarja in F. S. Finžgarja.

**JUGOSLOVANSKA
KNJIGARNA
Ljubljana**

Vam dobavi

VSE KNJIGE

ki jih potrebujete
najhitreje in najceneje

Bogata zaloga lastnih izdaj;

praktičnih gospodarskih in gospo-
dinjskih knjig
slovarjev in učbenikov
šolskih knjig
gledaliških iger
leposlovnih in zabavnih knjig
knjig za mladino
nabožnih knjig

Opozarjamo na!

Knjižne zbirke Jugosl. knjigarne

LEPOSLOVNA KNJIŽNICA

LJUDSKA KNJIŽNICA

ZBIRKA DOMAČIH PISATELJEV

KOSMOS

Vsak naročnik naših knjižnih zbirk uživa pri naročilu
katerekoli druge knjige iz naše **25% popusta**
založbe (izvemši šolskih knjig)

Zahtevajte prospekte, ki Vam jih pošljemo brezplačno

Jeli nevede igrati,

tudi Vi te znali igrati-

Vse tou od-
visi od dobre
voule i od
dobrih glas-

bil, ár za igranje má
skoro vsaki talentum!

Jeli znáte igrati,

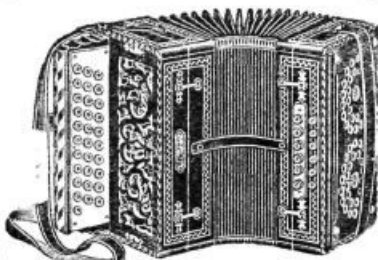
bo'e te znali igrati-

Odkée se pri nás nahája prodajna podružnica velke svetske tvornice glasbil
Meinel & Herold iz Klingenthala v Nemčiji, smo mogoči Vam po najnižišoj
cejni odávati glasbila, odn. tvorniškoga skladišča.
ár kúpujemo mi samo **iz té tvornice** Eto Vam eden máli primer:

Gitare od Din 149.- navzgor

Mandoline od Din 119.- nav.

Kočne harmonike
nemške od Din 69.- navzgor
bečke od Din 159.- navzgor

Violine od Din 69.- navz.
Gudala od Din 26.-

Tamburice od Din 65.- nav.

Puhalački akordeoni
od Din 48.- navz.

Trube
od Din 480.- navz.

Klarineti
od Din 108.- navzgor.

Kromatič. i klavirske
harmonike od D. 895.-

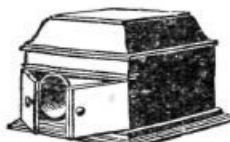
Klavirske cire
od Din 185.- navzgor

Usne harmonike od Din 5.-

Saksofoni
moderne izvedbe

Gramofoni od D. 345.-

Vsako glasbilo pošlemo
8 DNI NA PROBO!
Če ne odgovarja, lahko se izmeni.

Naš veliki novi cenik s slikami dobite
POPUNOMA BREZPLAČNO
samo treba na enoj kartici zaprositi
Pišite taki na:

Za vsako glasbilo
DOBRO STOJIMO!
V ednoj leti
odamo prek **120.000** glasbil.

MEINEL & HEROLD

tvornica glasbenih instru-
mentov in harmonik
prodajna centrala **MARIBOR** štev. 217.

Vsaki čititel našega kalendara dobi brezplačno navučno knjižico: »**KAK POSTANEM DOBER SVIRAČ.** Vsak se lahko sam navči igrati!

Najveksa prodajna hiša glasbenih instrumentov v Jugoslaviji!

Zahtevajte brezplačen cenik!

Zavedni kmetje, obrtniki, trgovci in delavci

nalagajo svoje prišparane peneze varno pri

Kmečkoj Posojilnici

v Murskoj Soboti
Cerkvena cesta št. 5

v lastnoj hiši prek od birovije. — Čekovni račun št. 15.229.

Hranilne vloge sprejema od vsakoga na hranilne knjižice ali tekoči račun ino je obrestuje najbolše.

Hranilne vloge zna- **7,500.000** Za te vloge je pa
šajo dozdamj prek dobroga stanja

poleg hiše do **65,000.000 Din.**

Letni promet prek 25,000.000 Din.

Posojila davle na poroke (kezeše), tabulacijo i tudi na tekoči račun na več let, na dužna pisma, po najnižišoj obrestnoj meri.

Rentni davek od penez plača Posojilnica sama.

Kmetje, obrtniki, trgovci i delavci, ne smete se spozabiti s te gase, štera podpira v stiski naše ljudstvo.

Pridite v svoj dom, kde te posluženi po svojoj voli.

IZVLEČEK najnovejšega bogato ilustriranoga cénika:

Din 32.50, 35.50, 38.50

Din 29, 6, 19, 9

Din 80, 110

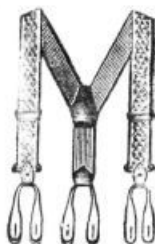
Din 3.50, 4, 7

Din 40, 44 78

Din 6.50, 10.50, 14.50

Din 7, 8, 11

Din 14, 16, 18

Din 4, 8, 14

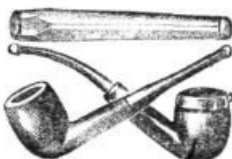
Din 43, 58, 66

Din 5.50, 8.25, 13, 23

Din 8, 10, 16

Din 2.25, 3.25, 7.50, 11

Din 11, 15.50, 60

Din 15, 18, 26

Din 31, 33, 52

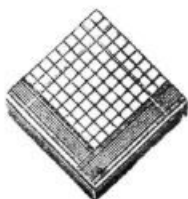
Din 27, 344, 910

Din 100, 145, 240, 350

Din 80

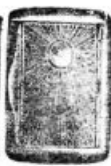
Din 3.25, 4.50, 6

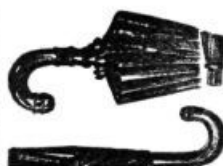
Din 23.0, 395, 840

Din 10.50, 13, 18

Din 47, 56, 60

Din 15, 17, 20

Zahtevajte brezplačen cenik, v katerem najdete še mnogo drugih predmetov
Cene izredne! Tovarna périla in oblák Izbira ogromna!

Trgovski dom STERMECKI - CELJE št. 306

Kar ne ugaia, se zamenja ali vrne denar!

DOMAČA
SLOVENSKA ZAVAROVALNICA
JE

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA V LJUBLJANI

V LASTNI PALAČI
OB MIKLOŠICEVI
IN
MASARYKOVI CESTI

*

SPREJEMA V ZAVAROVANJE:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu.
3. Vse vrste jamstva, nezgod in kaska.
4. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
5. V posebnem oddelku vodi posmrtninsko zavarovanje Karitas.
6. Posreduje vsa ostala zavarovanja.

PODRUZNICE
IN GLAVNA ZASTOPSTVA
Celje Maribor, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI
v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in v
vseh župnijah v Sloveniji.

Proračuni in informacije brezplačno in
brezobvezno.

Naslov centrale:
LJUBLJANA, MIKLOŠICEVA CESTA 19
Telefon 25-21 in 25-22.

Kalendar o sebi.

Na konci naj Vam ešče jaz spregovorim, dragi čtevci! Kak vidite, sem spuno že svoje treseto leto, pa sem tak dozoro, da ste me letos skoro ne spoznali! Moja zvünešnjost se je olepšala, kak je spodobno za moje imé: králestvo Srca Jezušovoga glasim že tresti let, záto se dostája, da je podoba lepa kelko le mogoče. To vidite, da sem lepše obleke ešče ne meo kak letos! Podobo samo je naslikao znameniti nemški umetnik Jožef Führich. Lepa je za vse čase, zaistino kaže Kristuša, ki králjuje nad vsem svetom. Okoli Jezuša vidite znaménja, ki kažejo

Zakaj iz tovarne?

Ker je iz tovarne iz prve roke in radi tega dosti cenejše kot drugod.

Obleka za dečke
85 Din

Moška obleka
220 Din

Moška kratka
suknja 250 Din

Moška dolga
suknja 400 Din

Hlače iz hlače-
vine 43 Din

Hlače iz suknja
65 Din

Moderne pum-
parce 95 Din

Cenik z več tisoč slikami in vzorci zastonj!

Tovarna oblek Stermecki, Celje št. 306

vse stvarstvo, zvezde ravnotak. Nad vsem pa vlada »Večni kralj«, ki drži v rokaj knigi z grškimi literami: Alfa je prva, Omega slednja — to pomeni, kak je Jezuš sam pravo: »Jaz sem alfa pa omega!« to je: začetek in konec vsega.

To podobo je pripravo i napravo k njoj napis znameniti slovenski umetnik, ki liubi našo krajino. »Table« ali ovoj sem letos tude bole močne dobo: moja žela je, da me ne trgate, ne mažete! Greh bi bilo, vničiti to lepo sliko i ves kalendar! Hodo sem od prijatela do prijatela, da bi mi napisali kaj za pot. Eden je celó s Kitajskoga prišeo i mi stopo v službo. Trüdo sem se za lepe slike, kelko sam jih ešče nigdar ne meo. Tak mislim, da bodete letos z menov vsi zadovolni — či što nede, tistomi samo to povem: vsem je ešče Bog ne povoli!

Želem vsoj Slovenskoj krajini blagoslovljeno leto 1933. Prosim vas, delajte vsi za katoličansko čtenje, podpirajte ga, da bo kleti ešče dosta lepši i bogatejši Vaš

Kalendar.

**Naročajte in čtite
naše domače liste:
Novine - Marijin list
Marijikin ograček!**

Misijonišče v Grobljah, p. Domžale

Namen te mesne družbe je, da naklanja svojim članom duhovne zaklade sv. meš in obenem podpira Misijonišče pri Domžalah, kjer se pripravljajo mladeniči za delovanje v domačih in poganskih misijonih. — Član družbe postane tisti, ki daruje 10 Din. Vsak dan je deležen večne vsakdanje sv. meše. Razen tega se opravlja še posebej ena sv. meša: 1) vsak prvi petek v mesecu za vse žive in mrtve člane, zlasti za širitele Misijonske mešne družbe in za dobrotnike Misijonišča; 2) za žive člane sv. Treh kraljev, ki je glavni misijonski svetek; 3) na vseh vernih duš dan za vse rajne člane. V to mešno družbo lahko vpiše vsakdo tudi druge, sorodnike in nesorodnike, žive in rajne, tudi na splošno verne duše v vica.

Ime, priimek in občina

[illegible]

Ta list pošljite v kuverti na naslov: **Misijonišče p. Domžale (Jugoslavija)**. Misijonišče Vam pošlje poštno položnico, po kateri pošljete potem denar. Nato Vam Misijonišče pošlje sprejemnice kot potrdilo. Zato pa zapišite tukaj svoj natančni naslov:

100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044 1045 1046 1047 1048 1049 1050 1051 1052 1053 1054 1055 1056 1057 1058 1059 1060 1061 1062 1063 1064 1065 1066 1067 1068 1069 1070 1071 1072 1073 1074 1075 1076 1077 1078 1079 1080 1081 1082 1083 1084 1085 1086 1087 1088 1089 1090 1091 1092 1093 1094 1095 1096 1097 1098

Letošnji Kalendar je tiskala

MISIJONSKA TISKARNA

GROBLJE / DOMŽALE

Misijonska tiskarna tiska tudi:

- 1.) Misijonski koledar — 10.— Din.
- 2.) Katoliški misijoni, mesečnik 12.— Din.
- 3.) Tuji svet, mesečnik (povesti) 8.— Din.
- 4.) Kres, fantovski list, mesečnik 18.— Din.
- 5.) Različne druge misijonske in povestne vsebine
- 6.) Tiskovine po naročilu.

ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
v Murski Soboti